

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef
Anoniem donorschap en kinderrechten

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Marijke Sijmons
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2014•2015
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

Anoniem donorschap en kinderrechten

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Marijke Sijmons
Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

SAMENVATTING

Donatie met betrekking tot medisch begeleide voortplanting gebeurt in België anoniem. Dit houdt in dat noch de wensouders, noch het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting de identiteit van de donor kunnen achterhalen. Toch voorziet het internationaal niveau aan het kind het recht om zijn ouders te kennen. Dit recht ligt vervat in artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Hieruit volgt dat het kind het recht heeft zijn biologische ouders te kennen. Dit recht legt een positieve verplichting op aan de staat om enerzijds de gegevens van de biologische ouders te bewaren en anderzijds om het kind toegang te verlenen tot deze gegevens. De Belgische wetgeving voldoet niet aan deze verplichtingen. De fertiliteitscentra bewaren de identificerende gegevens van de donor niet. Daarnaast beschikt het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor over geen enkele mogelijkheid om de identiteit van deze donor te achterhalen. Dit resulteert in een schending van het recht van het kind om zijn ouders te kennen door de Belgische wetgeving omtrent anoniem donorschap.

Daarnaast vormt de Belgische regelgeving omtrent anonieme donatie ook een inbreuk op het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art 14 *juncto* artikel 8 EVRM en artikel 10 en 11 van de Grondwet). Dit werk vergelijkt de situatie van het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met de situatie van het kind bij anonieme adoptie. Beide kinderen bevinden zich in eenzelfde situatie, aangezien beide kinderen niet op de hoogte zijn van de identiteit van hun biologische ouders. Het geadopteerde kind heeft wel de mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het kind kan immers een afschrift of uittreksel van zijn geboorteakte opvragen of zijn adoptiedossier raadplegen. Beide bevatten gegevens omtrent de identiteit van de biologische ouders van het kind. Aangezien het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor deze mogelijkheid niet heeft, is er sprake van een ongelijke behandeling. Voor deze ongelijke behandeling bestaat geen objectieve en redelijke rechtvaardiging, waardoor de Belgische regelgeving het recht van het kind op gelijke behandeling schendt.

De oplossing voor deze onverenigbaarheden met de rechten van het kind wordt gevonden in de Nederlandse regelgeving omtrent donatie bij medisch begeleide voortplanting. Deze regelgeving voorziet in een geleidelijke informatieverstrekking ten aanzien van het kind. Op de leeftijd van twaalf jaar kan het kind niet-identificerende gegevens van zijn donor verkrijgen; wanneer het kind de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, krijgt het toegang tot de identiteitsgegevens van de donor. Deze regelgeving biedt een gepaste oplossing voor de knelpunten in de Belgische regelgeving: niet alleen verkrijgt het kind hierdoor effectief de mogelijkheid om de identiteit van zijn ouders te achterhalen, maar deze regeling biedt ook een oplossing voor de ongelijke behandeling tussen het donorkind en het kind in de situatie van anonieme adoptie. Het wetsvoorstel dat op 11 maart 2015 ingediend werd, neemt de Nederlandse visie als uitgangspunt voor de aanpassing van de Belgische regelgeving. Dit wetsvoorstel bevat een zeer geschikte oplossing voor de Belgische problemen. Het verdient dan ook aanbeveling om de Belgische wetgeving aan te passen in navolging van dit wetsvoorstel.

DANKWOORD

Deze scriptie is geschreven in het kader van de beëindiging van mijn studie 'Master in de Rechten, afstudeerrichting Rechtsbedeling' aan de UHasselt. Het onderwerp situeert zich in de rechtstak van het Jeugdrecht en de Kinderrechten.

Graag zou ik in het bijzonder prof. Dr. Johan Put en Mevr. Anne-Sophie Versweyvelt willen danken voor hun begeleiding. Bij hen kon ik steeds terecht voor het nodige advies. Daarnaast zou ik de Universiteit Hasselt willen danken voor de professionele opleiding die ik daar genoten heb.

Als laatste wil ik ook mijn ouders bedanken, omdat zij mij de kans gegeven hebben mijn studies tot een goed einde te brengen.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
Dankwoord	3
Inhoudsopgave	5
Lijst van afkortingen	9
Inleiding.....	11
Deel I. De huidige Belgische regeling omtrent medisch begeleide voortplanting en anonieme adoptie	13
Inleiding.....	13
Hoofdstuk I. Medisch begeleide voortplanting.....	13
§1. De Wet van 6 juli 2007	13
A) Totstandkoming	13
B) Inhoudelijke beginselen.....	14
§2. De regeling betreffende de anonimiteit van het donorschap	16
A) Beginselen van het anoniem donorschap	16
B) Uitzonderingen op het anoniem donorschap.....	17
C) Informatieverstrekking ten aanzien van het kind	17
Hoofdstuk II. Adoptie	18
§1. De Belgische regeling omtrent adoptie	18
A) Begripsomschrijving en wettelijk kader	18
B) Soorten adoptie	19
C) Voorwaarden voor adoptie.....	20
D) Procedurele aspecten	22
§2. De anonieme adoptie	22
Besluit.....	24
Deel II. De rechten van het kind	27
Inleiding.....	27
Hoofdstuk I. De grondslagen van de rechten van het kind	27
§1. Kinderrechten op internationaal en Europeesrechtelijk niveau	27
A) Ontstaan van de rechten van het kind.....	27
B) Verdrag inzake de Rechten van het Kind	28
C) Andere grondslagen.....	29

§2. Kinderrechten in België	30
Hoofdstuk II. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen	31
§1. Grondslagen van het recht	31
§2. Inhoudelijke betekenis van het recht	32
A) Interpretatie van het recht binnen artikel 7 IVRK.....	32
i. Het begrip 'ouders'	32
ii. Zinsnede 'voor zover mogelijk'	33
B) Interpretatie van het recht binnen artikel 8 EVRM.....	34
§3. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen als toetsingscriterium.....	36
A) Aangewende grondslagen.....	36
B) Inhoudelijk toetsingskader.....	36
C) Onderzochte aspecten van het recht	37
Hoofdstuk III. Het recht van het kind op gelijke behandeling	38
§1. Grondslagen van het recht	38
§2. Inhoud van het recht	39
§3. Toetsingskader van het recht op gelijke behandeling	40
A) Artikel 14 EVRM	40
B) Artikel 10 en 11 Belgische Grondwet.....	41
Besluit.....	42
Deel III. Knelpunten van de Belgische regeling in het licht van de rechten van het kind	45
Inleiding.....	45
Hoofdstuk I. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen.....	45
§1. Afstammingsvoorlichting door de juridische ouders van het kind	45
§2. Het recht van het kind om de identiteit van zijn ouders te achterhalen.....	47
A) Toepassingsgebied van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM	48
B) Inhoudelijke verplichtingen van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM	48
C) Uitvoering van de verplichtingen op Belgisch niveau	49
D) Beoordeling van de Belgische regeling in het licht van art. 7 IVRK en art. 8 EVRM	50
§3. Participatie door het kind	52
§4. Conclusie van de toetsing	53
Hoofdstuk II. Het recht op gelijke behandeling	53
§1. Artikel 14 EVRM <i>juncto</i> artikel 8 EVRM	54
A) Accessoir karakter van artikel 14 EVRM.....	54

B)	Ongelijke behandeling.....	55
C)	Objectieve en redelijke rechtvaardiging.....	57
D)	Besluit van de toetsing.....	60
§2.	Artikelen 10 en 11 van de Belgische Grondwet.....	60
A)	Vergelijkbaarheidstoets.....	60
B)	Rechtvaardiging.....	61
C)	Besluit van de toetsing.....	62
	Besluit.....	63
Deel IV.	Een nieuwe Belgische regelgeving omtrent het anoniem donorschap.....	65
	Inleiding.....	65
	Hoofdstuk I. Rechtsvergelijking.....	65
§1.	Donatie in Nederland.....	66
A)	Medisch begeleide voortplanting.....	66
B)	Regeling met betrekking tot het donorschap.....	66
§2.	Donatie in het Verenigd Koninkrijk.....	68
A)	Medisch begeleide voortplanting.....	68
B)	Regeling met betrekking tot donorschap.....	69
§3.	Donatie in Frankrijk.....	70
A)	Medisch begeleide voortplanting.....	70
B)	Regelgeving met betrekking tot donatie.....	70
	Hoofdstuk II. Voorstel tot aanpassing van de Belgische regeling omtrent het anoniem donorschap.....	71
§1.	Evaluatie van de wetsvoorstellen tot wijziging van de wet van 6 juli 2007.....	72
A)	Wetsvoorstel van 13 november 2014.....	72
i.	Inhoud van het wetsvoorstel.....	72
ii.	Evaluatie van het wetsvoorstel.....	73
B)	Wetsvoorstel van 11 maart 2015.....	74
i.	Inhoud van het wetsvoorstel.....	74
ii.	Evaluatie van het wetsvoorstel.....	75
C)	Wetsvoorstel van 6 mei 2015.....	76
i.	Inhoud van het wetsvoorstel.....	76
ii.	Evaluatie van het wetsvoorstel.....	77
D)	Besluit van de evaluatie van de wetsvoorstellen.....	78

§2. Voorstel tot aanpassing van de Belgische regelgeving omtrent het anoniem donorschap ..	79
A) Het recht van het kind om zijn ouders te kennen.....	79
B) Het recht van het kind op gelijke behandeling.....	81
C) Besluit	82
§3. Europese regelgeving omtrent anoniem donorschap?.....	82
Besluit.....	82
Besluit	85
Bibliografie	89
Wetgeving	89
§1. Internationaal en Europees.....	89
§2. België	89
§3. Nederland	90
§4. Verenigd Koninkrijk	91
§5. Frankrijk	91
Rechtspraak.....	91
§1. Internationaal en Europees.....	91
§2. België	92
Rechtsleer	92
§1. Internationaal en Europees.....	92
A) Boeken	92
B) Tijdschriften	93
§2. België	94
A) Boeken	94
B) Tijdschriften	95
§3. Nederland	97
§4. Verenigd Koninkrijk	97
A) Boeken	97
B) Tijdschriften	98
§5. Frankrijk	98
A) Boeken	98
B) Tijdschriften	98
Andere	98

LIJST VAN AFKORTINGEN

Art.	Artikel
BUPO	Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
MBV	Medisch begeleide voortplanting
MBV-wet	Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten

INLEIDING

Kinderen krijgen. Voor veel mensen is het een belangrijk doel in hun leven. Toch blijkt dit in de praktijk niet steeds zonder problemen te verlopen. Dit is bijvoorbeeld zo wanneer één van de partners onvruchtbaar is of wanneer er helemaal geen sprake is van een partner. De medische wereld zorgt voor oplossingen door technieken van medisch begeleide voortplanting te voorzien. Op deze manier kunnen dergelijke personen toch hun kinderwens in vervulling laten gaan. Een van de mogelijkheden waarvan zij gebruik kunnen maken is het donorschap van gameten of embryo's. Wanneer personen van deze techniek gebruik maken, dienen zij een belangrijke beslissing te nemen. Moeten zij het kind vertellen dat het verwekt is door middel van donorschap? Dit is geen evidente vraag. Wanneer zij beslissen om hun kind te informeren, zullen bij hem/haar immers vele vragen rijzen. Waarom heb ik mijn biologische ouders nog nooit ontmoet? Lijk ik op hen? En, misschien wel de belangrijkste vraag, wie zijn mijn biologische ouders?

Het beantwoorden van deze vragen is geen makkelijke opdracht. Over het gebruik van medisch begeleide voortplanting bestaat evenwel geen twijfel meer. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat het gebruik van technieken van medisch begeleide voortplanting binnen de bescherming van het privéleven valt.¹ België voorziet in medisch begeleide voortplanting dankzij de Wet van 6 juli 2007.² Deze wet bevat tevens een regeling omtrent donorschap. België heeft gekozen voor een systeem van anoniem donorschap, wat inhoudt dat alle gegevens betreffende de identificatie van de donor ontoegankelijk gemaakt worden.³ Het kind zal dus de identiteit van zijn biologische ouders niet kunnen achterhalen. Dit heeft tot gevolg dat het geen antwoord zal kunnen vinden op zijn/haar vragen.

Dit onderzoek behandelt deze problematiek omtrent het anoniem donorschap. De centrale onderzoeksvraag is de volgende: 'Is de huidige Belgische regeling omtrent anonieme donatie bij medisch begeleide voortplanting in overeenstemming met de rechten van het kind?'. Hierbij komen zowel de nationale als de internationale en Europeesrechtelijke kinderrechten aan bod. De omvang van dit werk belet echter om het principe van het anoniem donorschap aan alle kinderrechten te toetsen. Daarom beperkt dit onderzoek zich tot het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op gelijke behandeling. Dit laatste recht wordt onderzocht aan de hand van een vergelijking tussen anoniem donorschap en anonieme adoptie.

Het eerste deel van dit werk bevat een omschrijving van de huidige Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap en anonieme adoptie. Hierbij legt dit onderzoek met betrekking tot beide aspecten de nadruk op de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Dit deel maakt hiervoor gebruik van de methode van de interpretatie. Hierbij komen zowel de tekstuele en systematische als de teleologische interpretatiemethoden aan bod.

¹ Art. 8 EVRM; EHRM 3 november 2011, nr. 57813/00, S.H. e.a./Oostenrijk, §82.

² Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, 38575.

³ Artt. 28 en 57 Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, 38575.

Het tweede deel houdt een omschrijving in van de rechten van het kind. Als eerste voorziet dit deel in een beschrijving van de instrumenten die aan de basis liggen van de rechten van het kind. Vervolgens wordt een inhoudelijke omschrijving gegeven van het recht van het kind om zijn ouders te kennen en van het recht van het kind op een gelijke behandeling. Voor deze beschrijving hanteert dit deel de methode van de interpretatie. Het doel hiervan is het formuleren van een toetsingskader met betrekking tot deze twee rechten van het kind. Dit toetsingskader wordt in het volgende deel toegepast bij de toetsing van de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap aan deze rechten van het kind.

Het derde deel van dit werk bevat het eigenlijke onderzoek. Dit deel toets de Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen en aan het recht van het kind op gelijke behandeling. Hiervoor maakt dit onderzoek gebruik van de methode van de evaluatie. Met betrekking tot de evaluatiecriteria koppelt dit deel terug naar het tweede deel: de inhoudelijke interpretatie van het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op gelijke behandeling vormen het toetsingskader en dus de evaluatiecriteria die voor het onderzoek in het derde deel nodig zijn. Dit deel biedt een antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

Het vierde en laatste deel bevat twee onderdelen. Het eerste onderdeel betreft een rechtsvergelijking met Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Het betreft een externe rechtsvergelijking met als doel het verwerven van inzichten in de buitenlandse regelgeving omtrent donorschap bij medisch begeleide voortplanting. Deze rechtsvergelijking wordt mee in rekening genomen in het daaropvolgende onderdeel. Dit onderdeel bestaat uit een voorstel tot aanpassing van de Belgische wetgeving. Als eerste komt een evaluatie van de reeds ingediende wetsvoorstellen omtrent anoniem donorschap aan bod. Als tweede bevat dit onderdeel een persoonlijke visie over de toekomst van de Belgische wetgeving. Het vierde deel van dit werk kent een normatief karakter, waarbij gebruik gemaakt wordt van bestaande opvattingen uit de rechtsleer en de rechtspraak (interne elementen) en van de principes van het belang van het kind en de optimale bescherming van het kind (externe elementen).

Als laatste bevat dit werk een besluit dat een terugkoppeling maakt naar het gehele onderzoek. Dit besluit formuleert een duidelijk antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

DEEL I. DE HUIDIGE BELGISCHE REGELING OMTRENT MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING EN ANONIEME ADOPTIE

INLEIDING

1. INHOUD – Dit deel bevat een beschrijving van de huidige Belgische regelgeving omtrent medisch begeleide voortplanting en anonieme adoptie. Het eerste hoofdstuk behandelt de medisch begeleide voortplanting, waarvan de wettelijke regeling vervat ligt in de Wet van 6 juli 2007.⁴ De totstandkoming en de belangrijkste principes van deze wet komen aan bod, samen met een omschrijving van het anoniem donorschap. Het tweede hoofdstuk bevat de regelgeving omtrent de anonieme adoptie. In dit hoofdstuk komt eerst een algemene beschrijving van de rechtsfiguur van de adoptie aan bod, waarna specifiek wordt ingegaan op de anonieme adoptie.

2. INHOUDELIJKE BEPERKINGEN – Met betrekking tot de medisch begeleide voortplanting en de anonieme adoptie legt dit deel de nadruk op het principe van de anonimiteit van de biologische ouders van het kind. Hieruit volgt dat in dit werk niet de volledige regeling omtrent medisch begeleide voortplanting en adoptie aan bod komt. Dit onderzoek beperkt zich tot de anonieme donatie bij medisch begeleide voortplanting en de anonimiteit van de biologische ouders bij adoptie. Met betrekking tot beide onderwerpen wordt de nadruk gelegd op de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn/haar biologische ouders te achterhalen. De reden hiervoor is dat in het derde deel enkel een toetsing van deze aspecten van de Belgische regelgeving aan de rechten van het kind plaatsvindt.

HOOFDSTUK I. MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING

§1. De Wet van 6 juli 2007

A) Totstandkoming

3. RATIO VAN DE WETGEVER – Met de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en gameten kreeg België een sluitende regelgeving omtrent medisch begeleide voortplanting.⁵ Het doel van deze wet was het voorzien van oplossingen voor praktische onduidelijkheden, aangezien medisch begeleide voortplanting in de praktijk steeds vaker toepassing vindt.⁶ De wet is een resultaat van de werkzaamheden van de werkgroep Bio-ethiek, die een bijzondere aandacht voor dit thema heeft.⁷

⁴ Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, 38575.

⁵ Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, 38575.

⁶ Wetsvoorstel betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de boventallige embryo's en de gameten, *Parl.St.* Senaat 2005-2006, nr. 3-1440/1, 1-2; G. PENNING, "Deel VI. De anonimiteit van de gametendonor" in S. TACK en G. VERSCHULDEN (eds.), *Medisch begeleide voortplanting in juridisch en ethisch*

4. KADERWET – De MBV-wet is een kaderwet, wat inhoudt dat andere wettelijke bepalingen integraal van toepassing blijven op medisch begeleide voortplanting.⁸ Deze bepalingen en de wet van 6 juli 2007 dienen cumulatief toegepast te worden.⁹ Dit is voornamelijk van belang voor de wet betreffende de rechten van de patiënt, die zijn volledige toepassing op situaties met medisch begeleide voortplanting behoudt.¹⁰

B) Inhoudelijke beginselen

5. BEGRIP 'MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING' – De MBV-wet is van toepassing op alle situaties betreffende medisch begeleide voortplanting. Het begrip 'medisch begeleide voortplanting' is een overkoepelende term voor twee technieken van begeleide voortplanting, namelijk de kunstmatige inseminatie en de in-vitrofertilisatie.¹¹ Bij kunstmatige inseminatie gebeurt de bevruchting van de eicel in het lichaam van de vrouw.¹² Deze techniek kent twee varianten.¹³ Enerzijds is er homologe kunstmatige inseminatie, waarbij de bevruchting gebeurt door middel van spermatozoiden van de partner van de vrouw.¹⁴ Anderzijds is er heterologe kunstmatige inseminatie, waarbij de bevruchting gebeurt met spermatozoiden van een donor.¹⁵ Naast kunstmatige inseminatie valt ook de techniek van de in-vitrofertilisatie onder het begrip 'medisch begeleide voortplanting'. Het betreft de methode waarbij de bevruchting van de eicellen buiten het lichaam van de vrouw gebeurt, namelijk in een gespecialiseerd laboratorium.¹⁶ De in-vitrofertilisatie is homologe wanneer zowel de eicellen als de zaadcellen afkomstig zijn van het koppel dat een kind via medisch begeleide voortplanting wil verwekken.¹⁷ De in-vitrofertilisatie is heterologe wanneer ofwel de

perspectief, Antwerpen, Intersentia, 2014, 193; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 290.

⁷ Verslag namens de werkgroep Bio-ethiek over het wetsvoorstel houdende regeling inzake het verzamelen, het bewaren en het verstrekken van gegevens bij de donatie van gameten op 9 maart 2005, *Parl.St. Senaat 2004-2005*, nr. 3-559/2; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 2.

⁸ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 3; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 292.

⁹ P. HERBOTS, "Medisch begeleide voortplanting, enkele topics", *NJW* 2008, 336; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 762.

¹⁰ Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002, 43719; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 762.

¹¹ Art. 2, a) MBV-Wet.

¹² H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 5; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 299-300.

¹³ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 5.

¹⁴ M. VEYS, "Afstamming na medisch begeleide voortplanting en draagmoederschap", *TBBR* 2006, 403.

¹⁵ M. VEYS, "Afstamming na medisch begeleide voortplanting en draagmoederschap", *TBBR* 2006, 403.

¹⁶ P. HERBOTS, "Medisch begeleide voortplanting, enkele topics", *NJW* 2008, 336; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 6.

¹⁷ T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 301.

ei cellen, ofwel de zaadcellen, ofwel beide afkomstig zijn van een donor.¹⁸ De bevruchting via in-vitrofertilisatie kan enkel gebeuren in een fertiliteitscentrum.¹⁹ Kunstmatige inseminatie kan daarentegen ook buiten een dergelijk centrum plaatsvinden.²⁰

6. ONDERZOEK VAN MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING MET DONORMATERIAAL – Het onderzoek dat gevoerd wordt in het derde deel van dit werk betreft enkel de heterologe vormen van medisch begeleide voortplanting, waarbij de personen die van deze technieken gebruik maken afhankelijk zijn van een donor. De homologe technieken blijven buiten beschouwing, aangezien het probleem van de identiteit van de biologische ouders zich hierbij niet stelt: de verwekking van het kind gebeurt immers met het genetisch materiaal van de wensouders zelf, waardoor deze personen zowel de juridische als de biologische ouders zijn. Het onderzoek neemt dus enkel de vormen van medisch begeleide voortplanting in aanmerking waarbij sprake is van een donor, aangezien bij deze technieken de juridische ouders en de biologische ouders van het kind niet dezelfde personen zijn.²¹ De MBV-wet kent twee vormen van donatie. Enerzijds kan een donor kiezen om gameten te doneren, wat inhoudt dat afzonderlijke voortplantingscellen gedoneerd worden.²² Dit is zowel mogelijk voor vrouwelijke gameten (ei cellen) als mannelijke gameten (spermatozoïden). Anderzijds is ook de donatie van een embryo mogelijk, waarbij het volgens de MBV-wet gaat om een *'cel of samenhangend geheel van cellen met het vermogen uit te groeien tot een mens'*.²³ Dit onderzoek neemt beide vormen van donatie in aanmerking.

7. TOEGANKELIJKHEID TOT MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING – De voorwaarden betreffende de toegankelijkheid tot de technieken van medisch begeleide voortplanting variëren afhankelijk van het fertiliteitscentrum.²⁴ Deze centra beschikken over de vrijheid om zelf te bepalen welke personen zij toegang verschaffen tot deze behandelingen.²⁵ De enige voorwaarde is dat de centra hieromtrent transparant zijn, zodat duidelijk is welke personen al dan niet toegang krijgen tot medisch begeleide voortplanting.²⁶ Als algemene regel geldt wel dat de technieken van medisch begeleide voortplanting niet uitgevoerd mogen worden bij vrouwen die ouder zijn dan 47 jaar.²⁷

¹⁸ M. VEYS, "Afstamming na medisch begeleide voortplanting en draagmoederschap", *TBBR* 2006, 403.

¹⁹ Art. 3 MBV-wet; M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 294.

²⁰ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 7; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 302.

²¹ De juridische ouders zijn de personen die een juridische afstammingsband hebben t.a.v. het kind. In de situatie van heterologe medisch begeleide voortplanting zijn de wensouders de juridische ouders.; Art. 2, f) MBV-wet; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 211 en 256.

²² Art. 2, k) en 51 MBV-wet.

²³ Art. 2, b) en 22 MBV-wet.

²⁴ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 9.

²⁵ T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 298.

²⁶ Art. 5, eerste lid MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 9; G. SCHAMPS en M. DERESE, "Anonymity and assisted reproduction techniques in Belgian law: legislation for existing practice in the law of 6th July 2007" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 128.

²⁷ Art. 4, derde lid MBV-wet; M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 296; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli*

8. PROCEDURE – Het fertiliteitscentrum en de personen die door medisch begeleide voortplanting een kind willen verwekken, sluiten hieromtrent een overeenkomst.²⁸ Voorafgaand aan de donatie sluit het fertiliteitscentrum ook een overeenkomst met de donor.²⁹ Met deze overeenkomst verbindt de donor zich ertoe alle nodige onderzoeken te ondergaan en alle medische informatie die noodzakelijk is ter beschikking te stellen van het fertiliteitscentrum.³⁰ Daarnaast bepaalt deze overeenkomst ook de bestemming van de gameten en/of embryo's.³¹

§2. De regeling betreffende de anonimiteit van het donorschap

A) Beginselen van het anoniem donorschap

9. RATIO VAN DE WETGEVER – De wetgever heeft gekozen om de donatie van gameten en embryo's anoniem te laten verlopen. Hiervoor worden twee redenen aangehaald. Enerzijds zorgt niet-anoniem donorschap voor een daling van het aantal donoren, uit angst voor de latere confrontatie met de kinderen die door deze donoren verwekt zijn.³² Anderzijds zorgt de invoering van niet-anonieme donatie voor een discriminatie tussen kinderen die voor de MBV-wet verwekt zijn en kinderen die na de MBV-wet verwekt zijn.³³ Het feit dat kinderen die na de MBV-wet verwekt zijn wel de identiteit van hun donor kunnen achterhalen en kinderen die verwekt zijn voor de MBV-wet niet over deze mogelijkheid beschikken, houdt volgens de wetgever een ongerechtvaardigde ongelijkheid in die vermeden dient te worden.³⁴

10. ONTOEGANKELIJKHEID VAN DONORGEGEVENS – Om de anonimiteit van de donor te garanderen, is het fertiliteitscentrum verplicht om alle gegevens ter identificatie van de donor ontoegankelijk te maken.³⁵ Dit heeft tot gevolg dat noch de wensouders, noch het verwekte kind deze gegevens kunnen raadplegen. Zij kunnen onder geen enkele omstandigheid de identiteit van hun donor te weten komen. De MBV-wet biedt de donor deze garantie door een plicht tot geheimhouding in te voeren voor iedere persoon die tewerkgesteld is in het kader van een fertiliteitscentrum en voor elke persoon die met deze gegevens in aanraking komt.³⁶ Al deze personen zijn gebonden door het

2007, Antwerpen, Intersentia, 2007, 12; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 310-311.

²⁸ Art. 7 MBV-wet; M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 307.

²⁹ Art. 59 MBV-wet; H. NYS, *Recht en bio-ethiek*, Leuven, Lannoo, 2013, 33.

³⁰ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 30-31.

³¹ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 768.

³² Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand. Senaat 2005-2006*, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³³ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand. Senaat 2005-2006*, 15 juni 2006, nr. 3-170, 31; M. EGGERMONT, "Deel I. De regelgeving rond MBV: een geïntegreerd overzicht" in S. TACK en G. VERSCHULDEN (eds.), *Medisch begeleide voortplanting in juridisch en ethisch perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 12.

³⁴ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand. Senaat 2005-2006*, 15 juni 2006, nr. 3-170, 31.

³⁵ Art. 28, eerste lid en 57, eerste lid MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 57.

³⁶ Art. 28, tweede lid en 57, tweede lid MBV-wet.

beroepsgeheim.³⁷ Een schending van dit beroepsgeheim levert een sanctie op overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.³⁸

B) Uitzonderingen op het anoniem donorschap

11. TOESTEMMING VAN ALLE PARTIJEN – Het beginsel van anonieme donatie kent twee nuances. Als eerste is niet-anonieme donatie mogelijk, wanneer zowel de donor als de ontvanger hiervoor uitdrukkelijk hun toestemming geven.³⁹ Hiervoor is een akkoord tussen de donor en de ontvanger vereist.⁴⁰ Niet-anonieme donatie is mogelijk voor spermatozoiden en eicellen, maar is niet toegelaten voor embryo's.⁴¹

12. TOEGANKELIJKHEID VAN BEPAALDE GEGEVENS – De tweede nuance omvat bepaalde informatie betreffende de donor die het fertiliteitscentrum aan de ontvanger of aan de huisarts kan meedelen. Het fertiliteitscentrum moet voor elke donor drie categorieën van gegevens verzamelen en bewaren: gegevens omtrent de medische situatie, gegevens omtrent de fysieke kenmerken en alle informatie die vereist is voor een correcte toepassing van de MBV-wet.⁴² Het fertiliteitscentrum mag enkel de medische gegevens meedelen aan de ontvanger, wanneer deze hier zelf om vraagt, en aan de huisarts en de ontvanger, wanneer dit vereist is in het licht van de gezondheid van het verwekte kind.⁴³ De gegevens omtrent de fysieke kenmerken van de donor en de informatie vereist voor de toepassing van de MBV-wet, mogen niet meegedeeld worden aan de ontvanger of aan het verwekte kind.⁴⁴

C) Informatieverstrekking ten aanzien van het kind

13. GEEN MOGELIJKHEID TOT INFORMATIE DOOR HET FERTILITEITSCENTRUM – Het beginsel van anonimiteit van de donor heeft tot gevolg dat het kind dat verwekt is door heterologe medisch begeleide voortplanting geen toegang heeft tot gegevens van zijn/haar donor. Het fertiliteitscentrum mag

³⁷ G. SCHAMPS, "L'anonymat et la procréation médicalement assistée en droit Belge. Des pratiques à la loi du 6 juillet 2007" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 139; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 358.

³⁸ H. NYS, H., *Recht en bio-ethiek*, Leuven, Lannoo, 2013, 33.

³⁹ Art. 57, eerste lid MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 57.

⁴⁰ G. SCHAMPS en M. DERESE, "Anonymity and assisted reproduction techniques in Belgian law: legislation for existing practice in the law of 6th July 2007" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 139.

⁴¹ Art. 22 MBV-wet; G. GENICOT, "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 21; G. SCHAMPS, "L'anonymat et la procréation médicalement assistée en droit Belge. Des pratiques à la loi du 6 juillet 2007" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 140.

⁴² Art. 35 en 64 MBV-wet; G. GENICOT, "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 28; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772.

⁴³ Art. 36 en 65 MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773.

⁴⁴ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 60; T. WUYTS, "De afstamming na medisch begeleide voortplanting" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 353.

deze gegevens niet prijsgeven. Het feit dat het fertiliteitscentrum in bepaalde omstandigheden medische informatie van de donor kan vrijgeven, biedt geen mogelijkheid voor het kind om toegang te krijgen tot deze informatie, aangezien het centrum deze gegevens enkel aan de ontvanger en aan de arts mag meedelen.⁴⁵

14. QUID NIET-ANONIEM DONORSCHAP? – In geval van donatie van gameten beschikken de partijen wel over de mogelijkheid tot niet-anonieme donatie. Zowel de donor als de ontvanger gaan dan akkoord met toegang tot de gegevens van beide partijen.⁴⁶ De ontvanger en de donor kennen bij deze vorm van donatie dus elkaars identiteit. Toch biedt ook dit geen garantie voor het kind. In dergelijk geval is het kind immers volledig aangewezen op de goodwill van zijn (juridische) ouders om informatie te bekomen omtrent de donor. België kent geen verplichting voor de juridische ouders om het kind in te lichten over de wijze waarop het verwekt is.⁴⁷ Hoewel zij dus de identiteit van de donor kennen, is het nog steeds mogelijk dat zij het kind niets meedelen over het feit dat het verwekt is door medisch begeleide voortplanting of over de identiteit van de donor.⁴⁸

HOOFDSTUK II. ADOPTIE

§1. De Belgische regeling omtrent adoptie

A) Begripsomschrijving en wettelijk kader

15. BEGRIP ADOPTIE – Adoptie betreft het ontstaan van een juridische band tussen twee personen als gevolg van een rechterlijke uitspraak, waarbij deze juridische band gelijkende rechtsgevolgen voortbrengt als een gewone afstammingsband.⁴⁹ Adoptie creëert met andere woorden een juridische band tussen enerzijds de adoptant en anderzijds de adoptandus, waarbij deze laatste het adoptieve kind van de adoptant wordt.⁵⁰

16. WETTELIJK KADER – Op nationaal niveau kent België met betrekking tot adoptie een gedeelde exclusieve bevoegdheid. Dit houdt in dat de huidige regelgeving omtrent adoptie zowel op federaal

⁴⁵ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 59-60.

⁴⁶ Art. 57, eerste lid MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 57.

⁴⁷ M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 331; G. SCHAMPS, "L'anonymat et la procréation médicalement assistée en droit Belge. Des pratiques à la loi du 6 juillet 2007" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 134-135.

⁴⁸ G. PENNING, "Deel VI. De anonimiteit van de gametendonor" in S. TACK en G. VERSCHULDEN (eds.), *Medisch begeleide voortplanting in juridisch en ethisch perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 201.

⁴⁹ C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 5; G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 66-67; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 266; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 377; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 294.

⁵⁰ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 266.

niveau als op het niveau van de Gemeenschappen gevonden kan worden.⁵¹ De federale staat heeft de bevoegdheid om regelgeving op te stellen omtrent de burgerrechtelijke aspecten van de adoptie, zoals de voorwaarden, de diverse vormen en de rechtsgevolgen.⁵² Deze regelgeving ligt vervat in Titel VIII van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek en vormt de algemene basis voor de rechtsfiguur van de adoptie.⁵³ Daarnaast beschikken de Gemeenschappen over de bevoegdheid betreffende de voorbereiding, de bemiddeling en de nazorg van adoptie.⁵⁴ Op internationaal niveau waarborgt het EVRM het recht om een kind te adopteren niet.⁵⁵ Dit recht wordt nergens expliciet vermeld en kan ook niet indirect worden afgeleid uit de bepalingen van het verdrag.⁵⁶ Toch heeft het EHRM geoordeeld dat, als een adoptieve afstamming bestaat tussen twee personen, deze situatie onder de bescherming van artikel 8 EVRM valt.⁵⁷ In tegenstelling tot het EVRM bevat het IVRK wel een aantal expliciete bepalingen omtrent het recht op adoptie met betrekking tot minderjarigen.⁵⁸ Binnen het IVRK beschikken de lidstaten over de mogelijkheid om adoptie te voorzien, zolang het belang van het kind hierbij een centrale positie bekleedt.⁵⁹ Met betrekking tot interlandelijke adoptie geldt specifiek het Haagse Adoptieverdrag.⁶⁰

B) Soorten adoptie

17. GEWONE ADOPTIE – Bij gewone adoptie verkrijgt de adoptandus een afstammingsband ten aanzien van de adoptant, welke een aanvulling vormt op zijn reeds bestaande afstammingsbanden. De adoptandus verkrijgt een nieuwe afstammingsband, maar behoudt zijn oorspronkelijke afstammings- en verwantschapsbanden, waardoor hij nog steeds juridische banden met zijn oorspronkelijke familie heeft.⁶¹ Een herroeping van de gewone adoptie is mogelijk, wat tot gevolg heeft dat de rechtsgevolgen van de adoptie een einde nemen vanaf de overschrijving van de herroeping.⁶²

⁵¹ G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 67; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 339; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 961.

⁵² G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 70; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 339; F. SWENNEN, "Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens", *RW* 2003-2004, 441-442.

⁵³ Artt. 343-368/8 BW.

⁵⁴ I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 339; F. SWENNEN, "Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens", *RW* 2003-2004, 441-442.

⁵⁵ EHRM 26 februari 2002, nr. 36515/97, Fretté/Frankrijk, §32; EHRM 22 januari 2008, nr. 43546/02, E.B./Frankrijk, §41; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 268.

⁵⁶ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 268.

⁵⁷ EHRM 22 juni 2004, nr. 78028/01 en 78030/01, Pini e.a./Roemenië, §140.

⁵⁸ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 269-270.

⁵⁹ Art. 20 en 21 IVRK, P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 270.

⁶⁰ Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, gedaan te Den Haag op 29 mei 1993, *BS* 6 juni 2005.

⁶¹ C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 8; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 187; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 299; F. SWENNEN, *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 78; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 295.

⁶² Art. 354-1 en 354-3 BW; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 304; F. SWENNEN, *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 97.

18. VOLLE ADOPTIE – De volle adoptie zorgt voor het ontstaan van een afstammingsband tussen de adoptandus en de adoptant, waarbij de adoptandus dezelfde rechtspositie verkrijgt als het kind dat uit de adoptant geboren is.⁶³ Dit heeft tot gevolg dat, in tegenstelling tot de gewone adoptie, de oorspronkelijke afstammingsbanden van de adoptandus vervangen worden door de nieuwe afstammingsband tussen de adoptandus en de adoptant.⁶⁴ Bij deze vorm van adoptie is een herroeping niet mogelijk.⁶⁵

19. INTERNE, INTERNATIONALE EN INTERLANDELIJKE ADOPTIE – Binnen de rechtsfiguur van de adoptie wordt een onderscheid gemaakt tussen interne, internationale en interlandelijke adoptie. Interne adoptie betreft een adoptie waarbij alle elementen Belgisch zijn.⁶⁶ Internationale adoptie bevat daarentegen een vreemd element.⁶⁷ Hierbij zijn niet alle elementen van de adoptie Belgisch.⁶⁸ Interlandelijke adoptie bestaat wanneer de adoptandus van een andere staat naar België komt, wanneer deze van België naar een andere staat gebracht wordt, of wanneer een kind dat illegaal in België verblijft, geadopteerd wordt door personen die hun verblijfplaats in België hebben.⁶⁹

20. ONDERZOEK BETREFFENDE DE INTERNE ADOPTIE – Omwille van de beperkte omvang neemt dit onderzoek enkel de interne adoptie in rekening. De reden hiervoor is dat de situatie van het kind bij een interne adoptie het best geplaatst is om een vergelijking te maken met het kind dat in België verwekt is door medisch begeleide voortplanting, aangezien bij beide situaties geen buitenlandse elementen aanwezig zijn. De internationale en interlandelijke adoptie blijven in dit werk dus buiten beschouwing.

C) Voorwaarden voor adoptie

21. BASISVOORWAARDEN – De voorwaarden voor adoptie zijn grotendeels dezelfde voor de gewone en voor de volle adoptie.⁷⁰ Als eerste moeten wettige redenen aan de basis van de adoptie liggen, wat inhoudt dat de adoptie niet strijdig mag zijn met de openbare orde of met de regels van dwingend

⁶³ Art. 356-1 BW; L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1634; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 8; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 351; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 295; F. SWENNEN, *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 78.

⁶⁴ Art. 356-1 BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 8; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 199; L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1634; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 295.

⁶⁵ Art. 356-4 BW; F. SWENNEN, *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 97.

⁶⁶ G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 67; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 295.

⁶⁷ G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 67; F. SWENNEN, *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 78.

⁶⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 379.

⁶⁹ Art. 360-2 BW; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 379; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 313.

⁷⁰ L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1597.

recht.⁷¹ De adoptie van een minderjarig kind moet steeds gebeuren in het hoger belang van dit kind.⁷² Daarnaast moet voorafgaand aan de adoptie steeds een belangenafweging plaatsvinden, waarbij gekeken wordt of de adoptie voldoende positieve gevolgen met zich meebrengt voor de adoptant en de adoptandus.⁷³ Hierbij worden alle betrokken belangen in rekening genomen.⁷⁴ Als laatste is een adoptie niet toegelaten wanneer tussen de adoptant en de adoptandus een onophefbaar verwantschaps- of aanverwantschapsbeletsel bestaat, of wanneer tussen beide reeds een oorspronkelijke afstammingsband gevestigd is.⁷⁵

22. VOORWAARDEN M.B.T. DE ADOPTANT – De persoon die een kind wenst te adopteren moet enerzijds in leven zijn en anderzijds bekwaam en geschikt zijn om te adopteren.⁷⁶ Daarnaast moet hij/zij ten minste de leeftijd van 25 jaar bereikt hebben op het moment van neerlegging van het verzoekschrift tot adoptie.⁷⁷ Tussen de adoptant en de adoptandus moet een leeftijdsverschil van minstens 15 jaar bestaan.⁷⁸ Het leeftijdsverschil moet slechts 10 jaar bedragen in geval van stiefouderadoptie of partneradoptie.⁷⁹ De burgerlijke staat van de adoptant speelt geen rol.⁸⁰

23. VOORWAARDEN M.B.T. DE ADOPTANDUS – Net als de adoptant moet ook de adoptandus in leven zijn op het moment dat het verzoekschrift tot adoptie wordt ingediend.⁸¹ Ook hier speelt de burgerlijke staat van de adoptandus geen rol.⁸² Wanneer een van de ouders nog steeds het ouderlijk gezag over de adoptandus uitoefent, moet bij de geboorte van het kind een wachttermijn van twee maanden gerespecteerd worden alvorens de adoptie kan plaatsvinden.⁸³ Volle adoptie is enkel mogelijk wanneer de adoptandus minderjarig is.⁸⁴

⁷¹ Art. 344, eerste lid BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 11; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 340; L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1597-1598 en 1608-1612; K. VAN PUT, "Topics in het personen- en familierecht" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 299.

⁷² I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 341.

⁷³ Art. 1231-13, eerste lid Ger.W.; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 341.

⁷⁴ I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 341.

⁷⁵ Art. 344-2 BW; L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1612 en 1616; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 276.

⁷⁶ Art. 346-1 BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 20 en; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 167; L. PLUYM, "Adoptie", *TPR* 2012, 1619.

⁷⁷ Art. 345, eerste lid BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 61.

⁷⁸ Art. 345, eerste lid BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 65-66; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 170; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 343.

⁷⁹ Art. 345, tweede lid BW; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 275.

⁸⁰ I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 341; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 274.

⁸¹ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 274.

⁸² I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 343; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 274-275.

⁸³ Art. 348-4 BW; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 343.

⁸⁴ Art. 355 BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 64; I. MARTENS, "Adoptie. Hervorming van intern

24. TOESTEMMING – Bepaalde personen moeten hun toestemming verlenen alvorens adoptie kan plaatsvinden. Bij de adoptie van een minderjarig kind, moet de adoptandus zelf met deze adoptie instemmen als deze de leeftijd van 12 jaar bereikt heeft.⁸⁵ Ook de ouders van de adoptandus moeten instemmen als hun afstamming nog steeds vaststaat.⁸⁶ Daarnaast kan ook de toestemming van de partner of de voogd van de adoptandus vereist zijn.⁸⁷ Bij de adoptie van een meerderjarige moeten de adoptandus en de eventuele partner van de adoptandus hun toestemming verlenen.⁸⁸

D) Procedurele aspecten

25. PROCEDURE OP VERZOEKSCRIFT – De aanvraag tot adoptie dient te gebeuren door middel van een verzoekschrift bij de familierechtbank.⁸⁹ Hierna worden inlichtingen van het openbaar ministerie gevraagd en wordt een maatschappelijk onderzoek ingesteld indien de adoptandus minderjarig is.⁹⁰ Alvorens de rechtbank uitspraak doet in het adoptiedossier, zal deze de adoptant, de adoptandus, als deze de leeftijd van 12 jaar bereikt heeft, en eventueel andere personen, als dit nodig is, horen.⁹¹ De rechtbank doet ten vroegste 6 maanden na de neerlegging van het verzoekschrift uitspraak over de adoptie.⁹²

§2. De anonieme adoptie

26. GEEN KENNIS VAN DE IDENTITEIT VAN DE BIOLOGISCHE OUDERS – Adoptie zorgt voor het ontstaan van een nieuwe afstammingsband tussen de adoptandus en de adoptant. Hierbij is het mogelijk dat het geadopteerde kind weet wie zijn biologische ouders zijn, maar het kan daarentegen ook dat het geadopteerde kind de identiteit van zijn biologische ouders niet kent. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een kind op zeer jonge leeftijd geadopteerd wordt.

en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 343; N. VAN LEUVEN, “Deel II. Art. 8 en 14 EVRM in de Belgische rechtspraak inzake personen- en familierecht” in P. LEMMENS en P. SENAËVE (eds.), *De betekenis van de mensenrechten voor het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 85.

⁸⁵ Art. 348-1 BW; I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 344; F. SWENNEN, “Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens”, *RW* 2003-2004, 445; K. VAN PUT, “Topics in het personen- en familierecht” in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 304.

⁸⁶ I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 344.

⁸⁷ Art. 348-2 tot 348-11 BW; C. CASTELEIN, “Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie” in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 92-101; F. SWENNEN, “Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens”, *RW* 2003-2004, 445.

⁸⁸ I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 345.

⁸⁹ Art. 1231-3, tweede lid Ger.W.; I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 345; F. SWENNEN, “Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens”, *RW* 2003-2004, 446.

⁹⁰ Art. 1231-5 en 1231-6 Ger.W.; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 180-183; I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 347-348; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 290; F. SWENNEN, “Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens”, *RW* 2003-2004, 447.

⁹¹ Art. 1231-10 Ger.W.; I. MARTENS, “Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht”, *NJW* 2006, 349.

⁹² Art. 1231-31 Ger.W.; P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 293.

27. GEBOORTEAKTE – Anonieme adoptie betreft de adoptie waarbij de identiteit van de biologische ouders van het kind door niemand gekend zijn. Dit is in België in principe niet mogelijk.⁹³ De geboorteakte van het kind vermeldt immers steeds de volledige naam van de biologische vader en moeder.⁹⁴ De vermelding in de geboorteakte van de naam van de moeder is wettelijk verplicht.⁹⁵ Dit geldt ongeacht de wijze van verwekking van het kind.⁹⁶ Een anonieme bevalling, waarbij de vrouw die bevalt van het kind haar identiteit niet prijsgeeft, is in België niet toegelaten.⁹⁷ De vermelding van de naam van de vader in de geboorteakte gebeurt enkel als de vaderlijke afstamming vaststaat.⁹⁸ Wanneer adoptie van het kind plaatsvindt, wordt deze geboorteakte niet vernietigd en worden de gegevens vermeld op deze akte niet ontoegankelijk gemaakt.⁹⁹ De gegevens van de adoptanten maken een kantmelding uit op de akten van burgerlijke stand van het geadopteerde kind.¹⁰⁰ De bevoegde autoriteiten bewaren op deze manier dus alle gegevens van de biologische ouders van het kind, doordat deze gegevens vermeld blijven in de geboorteakte.

28. TOEGANKELIJKHEID VOOR HET KIND – Het geadopteerde kind dat de identiteit van zijn biologische ouders niet kent, kan in België deze gegevens achterhalen. Het kind beschikt hierbij over twee mogelijkheden. In de eerste plaats kan het kind een uittreksel of een afschrift van de akten van burgerlijke stand, waaronder zijn geboorteakte, opvragen.¹⁰¹ Elke persoon heeft hier recht op. Een minderjarige dient wel gebruik te maken van een wettelijke vertegenwoordiger.¹⁰² Deze geboorteakte bevat gegevens over de biologische ouders van het kind. Daarnaast dienen bij adoptie de gegevens over de herkomst van het geadopteerde kind bewaard te worden in een adoptiedossier.¹⁰³ Deze gegevens bevatten de identiteit van de biologische ouders.¹⁰⁴ Het

⁹³ G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 77; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 19.

⁹⁴ Art. 57, 2° BW; G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 78.

⁹⁵ N. GALLUS, *La filiation*, Brussel, Kluwer, 2000, 20; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 19; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 24.

⁹⁶ J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 20; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 25.

⁹⁷ Een nuancering hierop bestaat doordat geboorteakten zonder vermelding van de naam van de moeder wel rechtgevolgen hebben in de Belgische rechtsorde. Een voorbeeld hiervan is een anonieme bevalling in het buitenland.; J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 22; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 27; G. MATHIEU, "L'accouchement anonyme: les termes du débat en Belgique", *JDJ* 2013, 24.

⁹⁸ J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 20; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 25; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416.

⁹⁹ P. SENAËVE, *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 271; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416.

¹⁰⁰ Art. 1231-19 Ger.W.

¹⁰¹ Art. 45 BW; G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 78; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 169; F. SWENNEN, *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 57; F. SWENNEN, "Deel II. De juridische gevolgen van de adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 134; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416.

¹⁰² L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 15; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416.

¹⁰³ Art. 368-6 BW; C. CASTELEIN, "Deel I. Grondvoorwaarden voor adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een

geadopteerde kind heeft toegang tot zijn adoptiedossier en tot alle informatie die dat dossier bevat.¹⁰⁵ Het geadopteerde kind beschikt in België dus over twee mogelijkheden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Natuurlijk geldt ook hier dat het kind eerst op de hoogte moet zijn van het feit dat het geadopteerd is. Ook bij adoptie legt de staat aan de adoptieouders geen verplichting op tot het informeren van het kind over het feit dat het geadopteerd is.¹⁰⁶

BESLUIT

29. ANONIEM DONORSCHAP – De Wet van 6 juli 2007 zorgt voor een wettelijke regeling omtrent medisch begeleide voortplanting. Hieronder valt zowel de techniek van kunstmatige inseminatie als de techniek van in-vitrofertilisatie. De wet voorziet een regeling voor zowel homologe als heterologe medisch begeleide voortplanting. Heterologe medisch begeleide voortplanting gebeurt in beginsel door middel van anonieme donatie. Dit houdt in dat het fertiliteitscentrum alle identificatiegegevens betreffende de donor ontoegankelijk moet maken. Deze anonimiteit kent evenwel twee nuances: enerzijds is niet-anonieme donatie mogelijk met toestemming van zowel de ontvanger als de donor, anderzijds kan het fertiliteitscentrum bepaalde medische gegevens van de donor kenbaar maken aan de ontvanger en/of de huisarts. Het kind dat verwekt is door middel van een donor kan binnen het kader van de MBV-wet geen toegang krijgen tot informatie betreffende de identiteit van deze donor. Voor de kennisname van medische gegevens is het kind volledig aangewezen op de goodwill van zijn juridische ouders. Ook wanneer de medisch begeleide voortplanting heeft plaatsgevonden door middel van een niet-anonieme donor is het kind afhankelijk van zijn juridische ouders, enerzijds om te vernemen dat het verwekt is via medisch begeleide voortplanting met een donor en anderzijds om kennis te nemen van de identiteit van deze donor. De juridische ouders zijn weliswaar niet verplicht hun kind deze informatie mee te delen.

30. ANONIEME ADOPTIE – Adoptie doet een nieuwe afstammingsband ontstaan tussen de adoptandus en de adoptant. De rechtsgevolgen van deze afstammingsband zijn afhankelijk van het soort adoptie. Ook bij adoptie rijst de problematiek van anonimiteit van de biologische ouders. Sommige geadopteerde kinderen kennen immers de identiteit van hun biologische ouders niet. Binnen het Belgische recht beschikken zij wel over de mogelijkheid om deze informatie te achterhalen. Dit kunnen zij doen door een uittreksel of een afschrift van hun geboorteakte op te vragen. Hierop staan immers steeds de gegevens van de biologische ouders vermeld. Een minderjarige dient

geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 418.

¹⁰⁴ Art. 368-6 BW; F. SWENNEN, "Deel II. De juridische gevolgen van de adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 134.

¹⁰⁵ Art. 10 Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, *BS* 18 maart 1993; F. SWENNEN, "Deel II. De juridische gevolgen van de adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 135, J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 418.

¹⁰⁶ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6-7.

hiervoor wel beroep te doen op een wettelijke vertegenwoordiger. Daarnaast kan het geadopteerde kind gegevens over zijn herkomst, die tevens de identiteit van zijn biologische ouders bevatten, raadplegen door middel van inzage in zijn adoptiedossier. Natuurlijk geldt ook bij adoptie dat, vooraleer het kind actie kan ondernemen, het eerst op de hoogte moet zijn van het feit dat het geadopteerd is. Ook in deze materie legt de staat geen verplichting op aan de adoptieouders om hun kind in te lichten over het feit dat het geadopteerd is.

DEEL II. DE RECHTEN VAN HET KIND

INLEIDING

32. INHOUD – Dit deel bevat een omschrijving van de rechten van het kind. Het eerste hoofdstuk geeft een kort overzicht van de diverse internationale, Europeesrechtelijke en nationale instrumenten waarin de rechten van het kind vervat liggen. Het tweede en het derde hoofdstuk behandelen respectievelijk het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op een gelijke behandeling. Voor beide rechten geeft dit deel een omschrijving van de specifieke grondslagen, de inhoudelijke interpretatie en het toetsingskader.

33. BEPERKING VAN HET ONDERZOEK – Dit deel beperkt zich tot een omschrijving van twee kinderrechten, namelijk het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op een gelijke behandeling. De keuze voor deze twee kinderrechten gebeurt in functie van het onderzoek in het derde deel van dit werk, waarin een toetsing van het principe van anoniem donorschap aan deze rechten plaatsvindt. Dit deel fungeert voor beide kinderrechten als toetsingskader voor het onderzoek dat in het derde deel gebeurt. De keuze voor deze twee rechten van het kind volgt uit het belang dat aan deze rechten gekoppeld wordt. Het kennen van de ouders is voor het kind immers noodzakelijk om een beeld te vormen van de eigen identiteit en zijn plaats in de hedendaagse samenleving. De gelijke behandeling van alle personen die zich in eenzelfde situatie bevinden vormt op elk niveau een van de hoekstenen van onze hedendaagse maatschappij.

HOOFDSTUK I. DE GRONDSLAGEN VAN DE RECHTEN VAN HET KIND

§1. Kinderrechten op internationaal en Europeesrechtelijk niveau

A) *Ontstaan van de rechten van het kind*

34. VERKLARING VAN GENÈVE – Op 26 september 1924 aanvaardde de Algemene Vergadering van de Volkenbond de Verklaring van Genève.¹⁰⁷ Deze verklaring is het eerste internationale instrument betreffende kinderrechten en bevat vijf plichten die volwassenen moeten naleven ter bescherming van de rechten van het kind.¹⁰⁸ Ondanks het 'soft law' karakter wordt deze verklaring beschouwd als de start van de internationale aanvaarding van de rechten van het kind.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 26 september 1924, <http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm>.

¹⁰⁸ E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 28-29; E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 80.

¹⁰⁹ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 80; E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 10.

35. VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN HET KIND – In navolging van de Verklaring van Genève keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1959 de Verklaring van de Rechten van het Kind unaniem goed.¹¹⁰ Deze verklaring bevat tien principes ter bescherming van de rechten van het kind, die niet enkel door staten maar ook door particulieren nageleefd moeten worden.¹¹¹ Toch heeft ook deze verklaring geen juridisch bindend karakter.¹¹² Het was wel het eerste instrument waarin het kind de positie van rechtssubject kreeg en niet meer gezien werd als een rechtsobject.¹¹³

B) Verdrag inzake de Rechten van het Kind

36. TOTSTANDKOMING – De Verklaring van de Rechten van het Kind vormde de basis voor het uiteindelijke Verdrag inzake de Rechten van het Kind.¹¹⁴ De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft dit verdrag op 20 november 1989 aangenomen.¹¹⁵ Dit verdrag vormt het belangrijkste kinderrechteninstrument op internationaal niveau. In tegenstelling tot de vorige instrumenten beschikt dit verdrag over een juridisch bindend karakter wanneer het door de staten geratificeerd is.¹¹⁶ Het toezicht op dit verdrag gebeurt door het Comité voor de Rechten van het Kind.¹¹⁷

37. INHOUD – Het Verdrag bevat diverse rechten van het kind, zowel rechten van de eerste als van de tweede generatie.¹¹⁸ Al deze rechten staan in onderling verband met elkaar en hebben dezelfde waarde.¹¹⁹ Belangrijk hierbij is dat het gaat om een minimale bescherming van de rechten van het

¹¹⁰ Verklaring van de Rechten van het Kind van 20 november 1959, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/142/09/IMG/NR014209.pdf?OpenElement>.

¹¹¹ E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 28-29; E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 86.

¹¹² E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 84.

¹¹³ E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 10.

¹¹⁴ Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989, BS 17 januari 1992.

¹¹⁵ E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 17; E. VERHELLEN, "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 11.

¹¹⁶ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 100-102.

¹¹⁷ Art. 43 IVRK; A. VANDAELE, "De directe werking van en capita selecta uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind" in E. BERGHMANS, G. DECOCK, C. ELIAERTS, K. JANSEGGERS, L. SCHUERMANS, D. SIMOENS, F. SWENNEN, A. VANDAELE, J. VERHELLEN, M. VERRYCKEN en B. WEYTS, *Jongeren & recht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 239; E. VERHELLEN, "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 15; E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 10; E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 95; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 17 en 19.

¹¹⁸ E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 29; E. VERHELLEN, "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 12; E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 8; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 16.

¹¹⁹ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 95; E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische

kind: wanneer andere internationale of nationale regelgeving in een strengere bescherming voorziet, dient steeds de hoogste bescherming gegarandeerd te worden.¹²⁰ In het verdrag komen vier basisprincipes naar voren: non-discriminatie (art. 2 IVRK), het belang van het kind (art. 3 IVRK), het recht op leven en ontwikkeling (art. 6 IVRK) en participatie (art. 12 IVRK).¹²¹ Deze vormen een rode draad doorheen het verdrag.

38. BELGIË EN EUROPA – België heeft het IVRK op 25 november 1991 geratificeerd.¹²² Bij deze ratificatie heeft België een voorbehoud gemaakt in de vorm van een interpretatieve verklaring omtrent het non-discriminatiebeginsel bij vreemdelingen.¹²³ Deze interpretatieve verklaring heeft betrekking op artikel 2, §1, artikel 13, artikel 15, artikel 14, §1 en artikel 40, §2, b), (v).¹²⁴ Naast België hebben ook alle andere lidstaten van de Europese Unie en de Raad van Europa het IVRK geratificeerd.¹²⁵ Dit verdrag bekleedt in Europa dus een zeer belangrijke positie.

C) Andere grondslagen

39. EUROPEES VERDRAG VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS – Het IVRK vormt op internationaal niveau het belangrijkste instrument inzake de rechten van het kind. Toch is het niet het enige. Op 4 november 1950 werd het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens aangenomen.¹²⁶ Dit verdrag bevat algemene mensenrechten die voor elk individu gelden.¹²⁷ Het betreft rechten van de eerste generatie (de zogenaamde burgerlijke en politieke rechten), wat inhoudt dat dit verdrag een verbod oplegt aan Staten om inbreuken te plegen op deze rechten.¹²⁸ Dat het EVRM voornamelijk algemene mensenrechten bevat, heeft tot gevolg dat dit verdrag slechts sporadisch verwijst naar minderjarigen.¹²⁹ Op het eerste gezicht vallen kinderen dus buiten de bescherming van het EVRM.

verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 8.

¹²⁰ Art. 41 IVRK, E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 93.

¹²¹ E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 32-33; E. VERHELLEN, "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 14; W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 31.

¹²² Wet van 25 november 1991 houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de rechten van het kind aangenomen te New York op 20 november 1989, *BS* 17 januari 1992; E. VERHELLEN, "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 16.

¹²³ R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 13.

¹²⁴ VERENIGDE NATIES, *Treaty Collection Human Rights*, IV 11, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20IV/IV-11.en.pdf>, 4-5.

¹²⁵ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 162-163; M. VISSER-SCHUURMAN, "De Europese Unie en Kinderrechten", *TJK* 2009, 207.

¹²⁶ Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, *BS* 19 augustus 1955, *err. BS* 29 juni 1961.

¹²⁷ S. SMETS, "De doorwerking van het Kinderrechtenverdrag in de rechtspraak van het EHRM", *TJK* 2013, 83.

¹²⁸ E. VERHELLEN, "Implementatie van kinderrechten: óók een academische verantwoordelijkheid" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 4-5; E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 157.

¹²⁹ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 163.

Toch wordt aanvaard dat kinderen ook dragers zijn van de rechten die door het EVRM gewaarborgd worden.¹³⁰ De algemene mensenrechten van het EVRM zijn dus ook van toepassing op kinderen.

40. ART. 24 BUPO – Ook het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten waarborgt de bescherming van de rechten van het kind.¹³¹ Artikel 24 van dit verdrag vermeldt expliciet het recht van het kind op een behandeling zonder enige vorm van discriminatie, het recht van het kind op een naam en het recht van het kind om een nationaliteit te verkrijgen.¹³²

§2. Kinderrechten in België

41. HISTORISCH KADER – In België zette de Nationale Commissie tegen seksuele uitbuiting van kinderen de eerste stap richting de grondwettelijke aanvaarding van kinderrechten.¹³³ Met de Dutroux-affaire in het achterhoofd, pleitte deze Commissie voor een grondwettelijke bescherming van de fysieke, psychische en seksuele rechten van het kind.¹³⁴ Uiteindelijk voegde de wet van 23 maart 2000 een nieuw artikel 22*bis* in de Grondwet in ter bescherming van de morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit van kinderen.¹³⁵

42. GEWAARBORGDE RECHTEN – Het oorspronkelijke artikel 22*bis* van de Grondwet waarborgde het recht van het kind op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit.¹³⁶ De wet van 22 december 2008 heeft artikel 22*bis* op dit punt sterk uitgebreid.¹³⁷ Het doel van deze wijziging was de Belgische Grondwet meer in lijn te brengen met de basisprincipes van het IVRK.¹³⁸ Het gevolg hiervan is dat de Grondwet voortaan niet enkel de morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit van het kind beschermt, maar tevens het recht van het kind om zijn mening te uiten en het recht op ontwikkeling.¹³⁹ Daarnaast moet het belang van het kind steeds de eerste overweging vormen.¹⁴⁰

¹³⁰ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 164; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 21.

¹³¹ Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, BS 6 juli 1983.

¹³² Art. 24 Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, BS 6 juli 1983.

¹³³ R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 1; P. LEMMENS, "De rechten van het kind als grondrechten in de Belgische rechtsorde" in VANDENHOLE, W. (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 53; A. VANDAELE en M. VERHEYDE, "Artikel 22*bis* van de Grondwet: een grondwettelijke bescherming in de kinderschoenen", *TJK* 2000, 4; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 24.

¹³⁴ R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 1; K. HERBOTS en J. PUT, "De grondwettelijke verankering van kinderrechten", *TJK* 2010, 9; P. LEMMENS, "De rechten van het kind als grondrechten in de Belgische rechtsorde" in VANDENHOLE, W. (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 53; A. VANDAELE en M. VERHEYDE, "Artikel 22*bis* van de Grondwet: een grondwettelijke bescherming in de kinderschoenen", *TJK* 2000, 4.

¹³⁵ Wet van 23 maart 2000 tot wijziging van de Grondwet, BS 25 mei 2000, 17757.

¹³⁶ P. LEMMENS, "De rechten van het kind als grondrechten in de Belgische rechtsorde" in VANDENHOLE, W. (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 53.

¹³⁷ Wet van 22 december 2008 tot wijziging van de Grondwet, BS 29 december 2008, 68648.

¹³⁸ K. HERBOTS en J. PUT, "De grondwettelijke verankering van kinderrechten", *TJK* 2010, 10.

¹³⁹ Art. 22*bis* Gw.; K. HERBOTS en J. PUT, "De grondwettelijke verankering van kinderrechten", *TJK* 2010, 10-11.

¹⁴⁰ Art. 22*bis* Gw.

HOOFDSTUK II. HET RECHT VAN HET KIND OM ZIJN OUDERS TE KENNEN

§1. Grondslagen van het recht

43. EXPLICIETE EN IMPLICIETE ERKENNING – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen kent zelden een expliciete grondslag.¹⁴¹ Slechts één instrument omtrent kinderrechten vermeldt dit recht uitdrukkelijk, namelijk het IVRK. Dit verdrag waarborgt in het eerste lid van artikel 7 het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Daarnaast waarborgen ook andere instrumenten dit recht, weliswaar slechts op een indirecte manier. Zo staat dit recht impliciet vermeld in de artikelen 17 en 24 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke rechten.¹⁴² Naast het BUPO waarborgt ook het EVRM impliciet het recht van het kind om zijn ouders te kennen.¹⁴³ Het EHRM heeft reeds geoordeeld dat dit recht binnen het toepassingsgebied van het recht op de bescherming van het privé- en familieleven (art. 8 EVRM) valt.¹⁴⁴ De rechtsleer sluit zich hierbij aan.¹⁴⁵

44. BEPERKTE grondslagen – Dit werk neemt niet alle grondslagen van het recht van het kind om zijn ouders te kennen in aanmerking. Het onderzoek beperkt zich tot het recht zoals dat vervat ligt in artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. De reden hiervoor is dat het IVRK en het EVRM de twee belangrijkste grondslagen van dit recht vormen. Wanneer het recht van het kind om zijn ouders te kennen wordt ingeroepen voor een rechterlijke instantie, zal dit in de meerderheid van de gevallen gebeuren op basis van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM.¹⁴⁶ Om deze reden neemt dit werk enkel artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM in aanmerking. Een bespreking van andere instrumenten zou een onnodige herhaling van de reeds vermelde principes inhouden.

¹⁴¹ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 408.

¹⁴² Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, *BS* 6 juli 1983; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 141.

¹⁴³ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 142; M. BLAAK, M. BRUNING, M. EIJGENRAAM, M. KAANDORP en S. MEUWESE (eds.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden, Defence for Children, 2012, 209; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 412-413.

¹⁴⁴ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §37; EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §53-55; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §28.

¹⁴⁵ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 142; R.J. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 67; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 412-413.

¹⁴⁶ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 408.

§2. Inhoudelijke betekenis van het recht

A) Interpretatie van het recht binnen artikel 7 IVRK

45. ONDUIDELIJKHEDEN – Artikel 7 IVRK waarborgt het recht van het kind om zijn ouders te kennen op een expliciete manier. Toch rijzen enkele interpretatieproblemen met betrekking tot de inhoud van dit recht.¹⁴⁷ Dit werk gaat in op twee belangrijke elementen van artikel 7 IVRK, namelijk het begrip 'ouders' en de zinsnede 'voor zover mogelijk', aangezien de interpretatie van deze elementen noodzakelijk is voor het verdere onderzoek.

i. Het begrip 'ouders'

46. WELKE PERSONEN? – Artikel 7 IVRK maakt gebruik van het begrip 'ouders', maar licht dit begrip niet nader toe.¹⁴⁸ Uit het artikel zelf valt niet af te leiden welke personen onder dit begrip vallen.¹⁴⁹ Het is hierdoor niet duidelijk of het begrip 'ouders' slaat op zowel de juridische ouders als de biologische ouders van het kind, of dat slechts een van beiden onder het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK valt.¹⁵⁰

47. INTERPRETATIE DOOR DE STATEN – Sommige auteurs concluderen uit de handelingen van de staten die het IVRK geratificeerd hebben, dat ook de biologische ouders van het kind onder het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK vallen.¹⁵¹ Zo heeft het Verenigd Koninkrijk een voorbehoud gemaakt ten aanzien van deze bepaling, waardoor bepaald werd dat enkel de juridische ouders van het kind binnen het toepassingsgebied vallen.¹⁵² Hieruit zou afgeleid kunnen worden dat artikel 7 IVRK zowel op de juridische ouders als op de biologische ouders van het kind van toepassing is.¹⁵³

48. OPINIE COMITÉ – Het Comité voor de Rechten van het Kind heeft zich reeds over deze materie uitgesproken. In een van haar aanbevelingen heeft het Comité geoordeeld dat de term 'ouders' ten minste de biologische ouders van het kind betreft.¹⁵⁴ Deze interpretatie geldt volgens het Comité in elke situatie waarop artikel 7 IVRK van toepassing is. Daarnaast heeft het Comité ook een

¹⁴⁷ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 7; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 409.

¹⁴⁸ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 409.

¹⁴⁹ E. BLYTH en A. FARRAND, "Anonymity in donor-assisted conception and the UN Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights* 2004, 94; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 409.

¹⁵⁰ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 7.

¹⁵¹ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 8; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 410.

¹⁵² VERENIGDE NATIES, *Treaty Collection Human Rights*, IV 11, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20IV/IV-11.en.pdf>, 11.

¹⁵³ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 410.

¹⁵⁴ COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, Concluding Observation bij Tsjechië van 4 augustus 2011, CRC/C/CZE/CO/3-4, 2.

beoordeling van dit begrip gegeven die specifiek geldt voor medisch begeleide voortplanting. Het Comité heeft geoordeeld dat in deze situatie de term 'ouders' slaat op de biologische ouders.¹⁵⁵ Hieruit valt dus af te leiden dat, naar de mening van het Comité, het kind wel degelijk het recht zou hebben om zijn biologische ouders te kennen.¹⁵⁶

49. BELGIË – Ondanks deze duidelijke overwegingen van het Comité voor de Rechten van het Kind, blijft in België nog steeds onzekerheid bestaan over de precieze draagwijdte van het begrip 'ouders'. Dit interpretatieprobleem wordt onderschreven door de Raad van State, die in een advies omtrent het wetsvoorstel betreffende draagmoederschap opnieuw geoordeeld heeft dat het niet duidelijk is welke personen precies onder dit begrip vallen.¹⁵⁷ Het Arbitragehof (nu het Grondwettelijk Hof) heeft daarentegen geoordeeld dat de biologische ouders van het kind wel degelijk onder het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK vallen.¹⁵⁸ Ondanks deze onzekerheid sluit een groot deel van de rechtsleer zich bij deze laatste visie aan.¹⁵⁹

50. RUIME INTERPRETATIE VAN ARTIKEL 7 IVRK – Dit onderzoek sluit zich aan bij het standpunt van het Comité voor de Rechten van het Kind en het Arbitragehof (nu het Grondwettelijk Hof). Dit houdt in dat de biologische ouders, dit zijn de personen die het kind verwekt hebben, onder het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK vallen. Aan dit artikel wordt dus een ruime interpretatie gegeven. Het doel van deze bepaling is immers ervoor te zorgen dat het kind kennis heeft van zijn afstamming en achtergrond, aangezien dit belangrijke gevolgen kan hebben voor zijn verdere leven.¹⁶⁰ Om het kind hierover voldoende informatie te verschaffen is het daarom noodzakelijk dat het ook de identiteit van zijn biologische ouders kent. Wanneer enkel de juridische ouders in rekening worden genomen, mist het kind immers kennis over een deel van zijn afkomst en zou artikel 7 IVRK niet volledig tot zijn recht komen.

ii. Zinsnede 'voor zover mogelijk'

51. MATERIËLE ONMOGELIJKHEID – Artikel 7 IVRK bepaalt dat het kind het recht heeft om zijn ouders te kennen, voor zover dit mogelijk is.¹⁶¹ Er bestaan diverse situaties waarin het kind niet in de

¹⁵⁵ COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, Concluding Observating bij Noorwegen van 25 april 1994, CRC/C/15/Add.23, 2.

¹⁵⁶ I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 26.

¹⁵⁷ Adv.RvS 39.474, 39.475, 39.476, 39.477, 39.478 en 39.525 bij het wetsvoorstel betreffende draagmoeders van 14 februari 2006, *Parl.St.* Senaat 2005-2006, nr. 3-417/3, 41.

¹⁵⁸ Arbitragehof 17 december 2003, nr. 169/2003, B.5.

¹⁵⁹ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 143; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

¹⁶⁰ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 138; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9.

¹⁶¹ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

mogelijkheid is om de identiteit van zijn ouders te achterhalen.¹⁶² Enerzijds is er de situatie waarin de moeder de identiteit van de vader niet prijsgeeft. Dit kan zijn omdat zij deze persoon niet kent of omdat zij deze informatie niet wil meedelen aan het kind. Anderzijds bestaat ook de situatie waarin de staat oplegt dat de identiteit van de biologische ouders niet vrijgegeven mag worden aan het kind. Tussen deze twee situaties bestaat een belangrijk onderscheid.¹⁶³ In de eerste situatie bevindt het kind zich immers in de materiële onmogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen.¹⁶⁴ In de tweede situatie wordt deze onmogelijkheid door de wetgever in de hand gewerkt. Een bepaalde strekking in de rechtsleer is van mening dat deze laatste situatie niet verenigbaar is met artikel 7 IVRK.¹⁶⁵ De zinsnede 'voor zover mogelijk' duidt volgens hen op de vereiste van de materiële onmogelijkheid van het kind om zijn ouders te kennen.¹⁶⁶ Het verbod dat de staat oplegt aan het kind valt volgens deze strekking in de rechtsleer niet onder deze materiële onmogelijkheid.¹⁶⁷

52. INTERPRETATIE BINNEN HET ONDERZOEK – Dit werk volgt bovenstaande strekking binnen de rechtsleer. Dit houdt in dat de woorden 'voor zover mogelijk' enkel betrekking hebben op een materiële onmogelijkheid. De situatie waarin de wetgever ervoor zorgt dat het kind de identiteit van zijn biologische ouders niet kan achterhalen, valt niet onder deze materiële onmogelijkheid. Wanneer dit wel zo zou zijn, zou de staat het kind elke mogelijkheid kunnen ontnemen om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen en zou het kind hiertegen geen actie kunnen ondernemen. Ook dit zou tot gevolg hebben dat aan artikel 7 IVRK een te beperkte draagwijdte gegeven wordt.

B) Interpretatie van het recht binnen artikel 8 EVRM

53. ARREST GASKIN – Zoals hoger reeds aangehaald, erkent het EVRM het recht van het kind om zijn ouders te kennen slechts op een impliciete wijze. Het startpunt van deze erkenning ligt in de zaak *Gaskin tegen het Verenigd Koninkrijk*.¹⁶⁸ Deze zaak betrof een Britse man, de heer Gaskin, die zijn jeugd had doorgebracht in een tehuis en enkele pleeggezinnen. Als gevolg van deze situatie wenste de heer Gaskin informatie te verkrijgen omtrent zijn jeugd. De overheid weigerde

¹⁶² L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9.

¹⁶³ R. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 51; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9.

¹⁶⁴ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9.

¹⁶⁵ R. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 51; E. BLYTH en A. FARRAND, "Anonymity in donor-assisted conception and the UN Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights* 2004, 95; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

¹⁶⁶ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

¹⁶⁷ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9-10; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

¹⁶⁸ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, *Gaskin/het Verenigd Koninkrijk*.

echter hem toegang te verlenen tot alle informatie uit zijn dossier. Het EHRM oordeelde dat een gebrek aan inzage van zijn persoonlijke gegevens een schending uitmaakt van artikel 8 EVRM.¹⁶⁹ Wanneer de toegang tot deze persoonlijke gegevens volledig afhankelijk is van een derde, is volgens het Hof een onbevoegde autoriteit vereist die oordeelt of toegang tot deze gegevens mogelijk is.¹⁷⁰ Uit dit arrest volgt dat de toegang tot informatie over de jeugd en herkomst een essentieel bestanddeel vormt van de bescherming van het privé- en familielevens van een persoon.¹⁷¹ Hoewel het arrest niet letterlijk spreekt over het recht van het kind om zijn ouders te kennen, bevat dit toch een belangrijk principe.¹⁷² Het EHRM heeft in dit arrest immers geoordeeld dat de toegang tot persoonlijke informatie onder het toepassingsgebied van artikel 8 EVRM valt.¹⁷³ Met dit arrest heeft het EHRM de basis gelegd voor het recht van het kind om zijn ouders te kennen.

54. PRECISERING VAN HET RECHT – In latere arresten heeft het EHRM voortgebouwd op deze redenering, waardoor het recht van het kind om zijn ouders te kennen meer vorm gekregen heeft. In de zaak *Mikulic tegen Kroatië* was het EHRM van oordeel dat de niet-afdwingbaarheid van een DNA-onderzoek van de vader van een kind in strijd is met artikel 8 EVRM wanneer de overheid geen andere manier voorziet om de afstamming van de vader vast te stellen.¹⁷⁴ Het Hof oordeelde dat het verkrijgen van gedetailleerde informatie over zijn identiteit een belangrijk element is van de eerbiediging van het privé- en familielevens van het kind onder artikel 8 EVRM.¹⁷⁵ Deze zienswijze werd bevestigd in het arrest *Odièvre tegen Frankrijk*.¹⁷⁶ Mevrouw Odièvre werd bij haar geboorte afgestaan door haar moeder, omdat deze laatste anoniem wenste te bevallen. Later zocht mevrouw Odièvre toegang tot informatie over haar geboorte en de identiteit van haar biologische ouders, maar dit werd geweigerd. Hoewel ditmaal geen schending van het EVRM werd vastgesteld, oordeelde het EHRM andermaal dat een persoon het recht heeft om persoonlijke informatie over zijn afkomst te verkrijgen en dat dit recht onder de bescherming van artikel 8 EVRM valt.¹⁷⁷ In het arrest *Pascaud tegen Frankrijk* heeft het EHRM nogmaals bevestigd dat een essentieel deel van het recht op een privé- en familielevens van een persoon gevormd wordt door het kennen van zijn identiteit en zijn afstamming.¹⁷⁸ Het EHRM heeft dus meermaals geoordeeld dat een kind wel degelijk recht heeft op informatie over zijn identiteit en dus recht heeft om zijn biologische ouders te kennen.

¹⁶⁹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49.

¹⁷⁰ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49.

¹⁷¹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49.

¹⁷² J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 413.

¹⁷³ R. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 67.

¹⁷⁴ EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §64-66.

¹⁷⁵ EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §64.

¹⁷⁶ EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk.

¹⁷⁷ EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §42.

¹⁷⁸ EHRM 16 juni 2011, nr. 19535/08, Pascaud/Frankrijk, §62; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 628.

§3. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen als toetsingscriterium

A) Aangewende grondslagen

55. ART. 7 IVRK EN ART. 8 EVRM – Zoals hierboven reeds aangehaald, neemt dit onderzoek met betrekking tot het recht van het kind om zijn ouders te kennen enkel artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM in aanmerking. Dit werk volgt hierbij de hoger vermelde interpretatie.

B) Inhoudelijk toetsingskader

56. POSITIEVE VERPLICHTING VOOR DE STAAT – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen houdt een positieve verplichting voor de staat in.¹⁷⁹ Dit betekent dat de staat verplicht is de gegevens van de biologische ouders van het kind te verzamelen en toegankelijk te maken.¹⁸⁰ De staten beschikken wel over een appreciatiemarge om de wijze van bewaring en toegankelijkheid vast te leggen.¹⁸¹ Zij zijn dus vrij om naar eigen goedkeuren een procedure uit te werken, op voorwaarde dat het recht van het kind hierdoor niet in het gedrang komt.¹⁸² Wanneer het recht van het kind volledig afhankelijk is van de toestemming van een derde moet een onafhankelijke autoriteit opgericht worden door de overheid, die op basis van een belangenafweging oordeelt of het kind toegang krijgt tot zijn persoonlijke gegevens.¹⁸³

57. GEEN ABSOLUUT RECHT – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen is geen absoluut recht.¹⁸⁴ Dit recht kan immers beperkt worden door de grondrechten van anderen.¹⁸⁵ Het gaat hier voornamelijk over de belangen van de juridische en biologische ouders van het kind.¹⁸⁶ Wanneer

¹⁷⁹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §38; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 413; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

¹⁸⁰ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

¹⁸¹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §46; M. BLAAK, M. BRUNING, M. EIJGENRAAM, M. KAANDORP en S. MEUWESE (eds.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden, Defence for Children, 2012, 208.

¹⁸² L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

¹⁸³ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 414.

¹⁸⁴ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 150; R. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 57.

¹⁸⁵ EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 147.

¹⁸⁶ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 146; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 629.

dergelijk recht in samenloop komt met het recht van het kind om zijn ouders te kennen, dient een belangenafweging gemaakt te worden.¹⁸⁷ Hierbij bekleedt het belang van het kind (art. 3 IVRK) een belangrijke positie.¹⁸⁸ Een afwijzing van het recht van het kind om zijn ouders te kennen kan enkel gebeuren als dit recht op zwaarwichtige wijze de belangen van de andere personen schaadt.¹⁸⁹

C) Onderzochte aspecten van het recht

58. DIVERSE FACETTEN – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen kent drie belangrijke aspecten. Het betreft de afstammingsvoorlichting, het recht van het kind om de identiteit van zijn ouders te achterhalen en het recht van het kind op participatie. Dit onderzoek neemt elk van deze aspecten in aanmerking.

59. AFSTAMMINGSVOORLICHTING – Vooraleer de vraag naar de mogelijkheid van het kind om zijn ouders te kennen naar voren komt, moet het kind op de hoogte zijn van het feit dat hij niet verwekt is door (een van de) personen die hem opvoeden. De beslissing om het kind hierover in te lichten ligt bij deze laatste personen. Het kind is volledig van hen afhankelijk om te weten door wie het verwekt is. De staat voorziet geen wettelijke plicht om het kind in te lichten over de wijze waarop het verwekt is.¹⁹⁰ Er bestaat natuurlijk de morele plicht van deze personen om deze informatie aan het kind verschuldigd te zijn, maar dit kent in de praktijk geen wettelijke grondslag.¹⁹¹

60. KENNIS VAN DE IDENTITEIT VAN DE OUDERS – Wanneer het kind toch kennis heeft van het feit dat de personen die hem opvoeden niet zijn biologische ouders zijn, treedt het duidelijkste facet van het recht van artikel 7 IVRK in werking. Dit omvat de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het kind moet dan gebruik maken van de mogelijkheden die de staat voorzien heeft om deze informatie te bekomen. Hierbij is het mogelijk dat het kind op wettelijke beperkingen stuit die hem ervan weerhouden de identiteit van de genetische ouders te achterhalen.

¹⁸⁷ EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §65; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49.

¹⁸⁸ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 147; E. BLYTH en A. FARRAND, "Anonymity in donor-assisted conception and the UN Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights* 2004, 93; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 10; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 412; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 26.

¹⁸⁹ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 415.

¹⁹⁰ M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 331; G. SCHAMPS, "L'anonymat et la procréation médicalement assistée en droit Belge. Des pratiques à la loi du 6 juillet 2007" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 134-135; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6-7.

¹⁹¹ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6-7.

61. PARTICIPATIE DOOR HET KIND – Het laatste facet bestaat uit de participatiemogelijkheden waarover het kind beschikt. Het recht op participatie vormt een van de kernpunten van de kinderrechten.¹⁹² Dit recht kan onderverdeeld worden in het recht om gehoord te worden, het recht op een eigen mening en het recht op deelneming aan het besluitvormingsproces.¹⁹³ Het recht op participatie creëert de mogelijkheid voor het kind om zijn eigen visie te uiten, waardoor een beslissing genomen kan worden die in de lijn ligt van het belang van het kind. Dit is een belangrijk element wanneer het kind stuit op wettelijke beperkingen van zijn recht om zijn ouders te kennen of wanneer dit recht in samenloop komt met de grondrechten van anderen.

HOOFDSTUK III. HET RECHT VAN HET KIND OP GELIJKE BEHANDELING

§1. Grondslagen van het recht

62. INTERNATIONAAL EN EUROPEESRECHTELIJK NIVEAU – Het recht van het kind op gelijke behandeling ligt vervat in artikel 2 IVRK. Het betreft een van de basisprincipes van dit verdrag.¹⁹⁴ België heeft echter een voorbehoud gemaakt bij dit artikel in de vorm van een interpretatieve verklaring.¹⁹⁵ Dit bevat het principe dat non-discriminatie op basis van nationaliteit niet noodzakelijk inhoudt dat de staat verplicht is aan vreemdelingen dezelfde rechten te voorzien als aan haar eigen onderdanen.¹⁹⁶ Naast het IVRK waarborgt ook het BUPO het recht op gelijke behandeling.¹⁹⁷ Ook het EVRM vermeldt dit recht expliciet, namelijk in artikel 14. Daarnaast wordt het recht op gelijke behandeling ook gegarandeerd in de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie.¹⁹⁸

63. NATIONAAL NIVEAU – Ook de Belgische Grondwet waarborgt het recht op gelijke behandeling.¹⁹⁹ Zo bepaalt artikel 10 dat alle Belgen gelijk zijn voor de wet. Daarnaast vermeldt artikel 11 van de Grondwet het principe dat alle rechten en vrijheden toegekend moeten worden zonder enige vorm van discriminatie.

¹⁹² W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 26.

¹⁹³ Art. 12 IVRK; W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 39.

¹⁹⁴ W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 31.

¹⁹⁵ R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 363.

¹⁹⁶ VERENIGDE NATIES, *Treaty Collection Human Rights*, IV 11, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20IV/IV-11.en.pdf>, 4-5.

¹⁹⁷ Art. 2 BUPO.

¹⁹⁸ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, *Pb.C.* 18 december 2000, C.364/1.

¹⁹⁹ Artikelen 10 en 11 Gw.; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 330.

§2. Inhoud van het recht

64. GELIJKE GEVALLEN, GELIJKE BEHANDELING – Het uitgangspunt van het recht op gelijke behandeling bestaat uit het beginsel dat gelijke situaties op dezelfde manier behandeld moeten worden.²⁰⁰ Dit houdt in dat alle personen of groepen van personen die zich in eenzelfde situatie bevinden op eenzelfde manier behandeld dienen te worden.²⁰¹ Uit deze formulering van het gelijkheidsbeginsel volgt logischerwijze dat personen of groepen van personen die zich niet in vergelijkbare situaties bevinden, geen gelijke behandeling mogen krijgen.

65. ONGELIJKE BEHANDELING – Een ongelijke behandeling bestaat enerzijds wanneer personen of groepen van personen die zich in dezelfde situatie bevinden niet op dezelfde manier behandeld worden, en anderzijds wanneer personen of groepen van personen die zich niet in dezelfde situatie bevinden wel op dezelfde manier behandeld worden.²⁰² Een ongelijke behandeling is in beginsel niet toegelaten in het licht van het recht op gelijke behandeling. Dit principe kent echter een nuancering. Wanneer voor de ongelijke behandeling een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, is er geen sprake van een schending van het gelijkheidsbeginsel.²⁰³ Met betrekking tot de beoordeling van deze rechtvaardiging beschikt de rechter over een grote beoordelingsvrijheid, waarbij hij een afweging maakt tussen het individueel belang en het publiek belang om te beslissen of een ongelijke behandeling gerechtvaardigd is.²⁰⁴

66. VERBOD DISCRIMINATIE – De term discriminatie betreft de situatie waarin een ongelijke behandeling bestaat die niet op basis van objectieve redenen verantwoord kan worden.²⁰⁵ Elke vorm van discriminatie is verboden omdat het een schending van het recht op gelijke behandeling inhoudt.²⁰⁶ Discriminatie kan op twee manieren gebeuren, namelijk op een directe en op een indirecte manier. Directe discriminatie betreft de situatie waarin op een directe manier een onderscheid gemaakt wordt tussen personen of groepen van personen op basis van een van de verboden discriminatiegronden, welke vermeld staan in de wettelijke bepalingen.²⁰⁷ Discriminatie is

²⁰⁰ S. FREDMAN, *Discrimination law*, Oxford, Oxford university press, 2011, 8; S. SMIS, C. JANSSENS, S. MIRGAUX en K. VAN LAETHEM, *Handboek mensenrechten. De internationale bescherming van de rechten van de mens*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 523.

²⁰¹ K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, *Europees recht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2008, 78.

²⁰² D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 2; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1171.

²⁰³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 7; P. LEMMENS, "Gelijkheid en non-discriminatie in het internationale recht: synthese" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 88.

²⁰⁴ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, II §7; S. SMIS, C. JANSSENS, S. MIRGAUX en K. VAN LAETHEM, *Handboek mensenrechten. De internationale bescherming van de rechten van de mens*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 547.

²⁰⁵ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §33; D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 3; S. SMIS, C. JANSSENS, S. MIRGAUX en K. VAN LAETHEM, *Handboek mensenrechten. De internationale bescherming van de rechten van de mens*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 525.

²⁰⁶ M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 16.

²⁰⁷ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 3; S. FREDMAN, *Discrimination law*, Oxford, Oxford university press, 2011, 166; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 113-115; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1146; K. LENAERTS, "Gelijkheid en non-discriminatie in het Europees gemeenschapsrecht" in A. ALEN en P. LEMMENS,

indirect wanneer een regel op zich geen discriminatie inhoudt, maar wanneer de toepassing van deze regel in de praktijk wel een discriminatie tot gevolg heeft.²⁰⁸ Beide vormen van discriminatie vormen een schending van het recht op gelijke behandeling en zijn dus niet toegelaten.

§3. Toetsingskader van het recht op gelijke behandeling

67. BEPERKTE RECHTSGRONDEN – Dit onderzoek neemt met betrekking tot het recht van het kind op gelijke behandeling enkel de bepalingen van het EVRM en de bepalingen van de Belgische Grondwet in acht. Het gaat hier met name om artikel 14 EVRM en artikel 10 en 11 van de Grondwet. De reden hiervoor is dat wanneer een persoon, zowel meerderjarig als minderjarig, zich in een discriminatoire situatie bevindt, hij/zij deze bepalingen rechtstreeks kan inroepen voor de Belgische hoven en rechtbanken.²⁰⁹ Dit zijn de bepalingen waarop in dergelijke situaties het meest beroep wordt gedaan. Een behandeling van de andere grondslagen van het recht op gelijke behandeling zou ook hier een onnodige herhaling vormen.

A) Artikel 14 EVRM

68. KENMERKEN – Een toetsing aan het recht van artikel 14 EVRM dient steeds te gebeuren in het licht van de aard van deze bepaling. Het eerste kenmerk van dit artikel betreft het accessoir karakter, wat inhoudt dat deze bepaling geen algemeen verbod op discriminatie veronderstelt.²¹⁰ Het gevolg hiervan is dat artikel 14 EVRM steeds in combinatie met een ander grondrecht uit het EVRM ingeroepen dient te worden.²¹¹ Dit hangt samen met het autonoom karakter van deze bepaling.²¹² Ondanks het feit dat een ander grondrecht ingeroepen moet worden, is voor de toepassing van artikel 14 EVRM niet vereist dat dit ingeroepen grondrecht ook effectief geschonden

Gelijkheid en non-discriminatie, Antwerpen, Kluwer, 1991, 56; K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, *Europees recht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2008, 86-87.

²⁰⁸ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 3; S. FREDMAN, *Discrimination law*, Oxford, Oxford university press, 2011, 180; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 113-115; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1146; K. LENAERTS, "Gelijkheid en non-discriminatie in het Europees gemeenschapsrecht" in A. ALLEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 56; S. SMIS, C. JANSSENS, S. MIRGAUX en K. VAN LAETHEM, *Handboek mensenrechten. De internationale bescherming van de rechten van de mens*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 526.

²⁰⁹ A. VANDAELE, "De directe werking van en capita selecta uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind" in E. BERGHMANS, G. DECOCK, C. ELIAERTS, K. JANSEGGERS, L. SCHUERMANS, D. SIMOENS, F. SWENNEN, A. VANDAELE, J. VERHELLEN, M. VERRYCKEN en B. WEYTS, *Jongeren & recht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 266; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 28; E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 45.

²¹⁰ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §9; D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 11; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 103; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 138.

²¹¹ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §9; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §32; D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 11; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1127; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALLEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 16.

²¹² G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 142.

is.²¹³ Als laatste kent artikel 14 EVRM een open karakter, wat inhoudt dat de discriminatiegronden vermeld in dit artikel niet limitatief opgesomd zijn.²¹⁴ Het gevolg hiervan is dat ook rechtsgronden die niet expliciet vermeld staan in het artikel kunnen leiden tot een toepassing van artikel 14 EVRM.

69. TOETSINGSMETHODE – Het EHRM heeft een specifieke methode ontwikkeld voor het toetsen van een bepaalde problematiek aan het recht op gelijke behandeling van artikel 14 EVRM.²¹⁵ Als eerste onderzoekt het Hof of de problematiek een link bevat met een ander recht uit het EVRM.²¹⁶ Wanneer dit niet het geval is, kan artikel 14 EVRM niet worden toegepast. Wanneer dit wel het geval is, onderzoekt het Hof of er sprake is van een verschil in behandeling tussen vergelijkbare situaties.²¹⁷ Indien de situatie inderdaad een verschil in behandeling tussen vergelijkbare situaties bevat, oordeelt het Hof dat er sprake is van een ongelijke behandeling en zal zij onderzoeken of hiervoor een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. Bij de beoordeling van een eventuele rechtvaardiging onderzoekt het Hof drie aspecten.²¹⁸ Het eerste aspect betreft de vraag of voor de ongelijke behandeling een legitiem doel aan de basis ligt.²¹⁹ Het tweede aspect houdt het pertinentiecriteria in, waarbij gekeken wordt of het aangewende middel toelaat het beoogde doel te bereiken. Het derde en laatste aspect bestaat uit de proportionaliteitstoets.²²⁰ Hierbij onderzoekt het Hof of er een kennelijke evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.²²¹ Enkel wanneer aan deze drie aspecten cumulatief voldaan is, is er sprake van een objectieve en redelijke rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling en is er dus geen sprake van een schending van het recht op gelijke behandeling van artikel 14 EVRM.

B) Artikel 10 en 11 Belgische Grondwet

70. ALGEMEEN DISCRIMINATIEVERBOD – De artikelen 10 en 11 van de Grondwet kennen een algemene draagwijdte.²²² Dit betekent dat het grondwettelijk discriminatieverbod toepasselijk is op alle

²¹³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 41; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 142.

²¹⁴ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 37-38; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 111; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1138; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 144.

²¹⁵ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §31; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 122-123; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1169-1170.

²¹⁶ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 138.

²¹⁷ J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 122-123; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 153.

²¹⁸ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 18-19; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y. (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 169.

²¹⁹ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §33.

²²⁰ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §33.

²²¹ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10.

²²² D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 275.

rechten en vrijheden waarover de Belgen beschikken, zowel deze welke vervat liggen in nationale regelgeving als deze welke vervat liggen in internationale verdragsbepalingen met directe werking.²²³ In tegenstelling tot artikel 14 EVRM, dat enkel van toepassing is op rechten die gewaarborgd worden in het verdrag, kent het discriminatieverbod uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet dus geen beperkte draagwijdte.²²⁴

71. INHOUD VAN HET DISCRIMINATIEVERBOD – De interpretatie van het EHRM van het recht op gelijke behandeling uit artikel 14 EVRM is een grote inspiratiebron geweest voor de inhoud van het Belgische discriminatieverbod.²²⁵ Ook op nationaal niveau geldt het principe dat gelijkaardige situaties op een gelijke manier behandeld moeten worden. Een verschil in behandeling tussen personen of groepen van personen die zich in een gelijkende situatie bevinden, is slechts toegestaan wanneer er sprake is van een objectief criterium en wanneer dit verschil in behandeling redelijk verantwoord is.²²⁶ Daarnaast is ook een gelijke behandeling van personen of groepen van personen die zich in wezenlijk verschillende situaties bevinden slechts toegestaan wanneer hiervoor een redelijke verantwoording bestaat.²²⁷ Wanneer geen redelijke verantwoording voorhanden is, zijn deze situaties strijdig met het recht op gelijke behandeling uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

72. TOETSINGSMETHODE – De toetsing van het gelijkheidsbeginsel uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gebeurt volgens een bepaalde toetsingsmethode.²²⁸ Als eerste vindt de vergelijkbaarheidstoets plaats, waarbij geoordeeld wordt of er sprake is van een verschil in behandeling tussen vergelijkbare situaties. Wanneer hiervan sprake is, wordt vastgesteld welk doel aan de basis ligt voor het verschil in behandeling, of het verschil in behandeling objectief is, of het verschil in behandeling pertinent is en of er een redelijke en evenwichtige verhouding bestaat tussen het middel en het doel.²²⁹ Enkel wanneer aan al deze criteria is voldaan, is er sprake van een objectieve en redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling. Alleen dan is er geen schending van het recht op gelijke behandeling uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

BESLUIT

73. KINDERRECHTEN GEWAARBORGD OP DIVERSE NIVEAUS – Uit het eerste hoofdstuk van dit deel blijkt dat de rechten van het kind niet langer abstracte bepalingen blijven. Op elk mogelijk niveau worden deze rechten gewaarborgd. De basisbescherming bevindt zich op het internationaal niveau in de vorm van het IVRK. Ook Europeesrechtelijk worden de rechten van het kind gewaarborgd, namelijk

²²³ Arbitragehof 19 december 1991, nr. 39/91, 6.B.6.

²²⁴ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 275; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 332.

²²⁵ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 248; L. SUETENS, "Gelijkheid en non-discriminatie in de rechtspraak van het Arbitragehof" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 100.

²²⁶ Arbitragehof 13 januari 1994, nr. 1/94, B.2.3.

²²⁷ Arbitragehof 13 januari 1994, nr. 1/94, B.2.3.

²²⁸ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 250; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 334.

²²⁹ J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 341-345; L. SUETENS, "Gelijkheid en non-discriminatie in de rechtspraak van het Arbitragehof" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 104-105.

enerzijds door het openstellen van de traditionele mensenrechtenverdragen voor kinderen en anderzijds door het opnemen van kinderrechten in afzonderlijke instrumenten. Als laatste zorgt ook België voor een bescherming van kinderrechten door artikel 22*bis* van de Grondwet. Kinderen kunnen dus op elk niveau rekenen op een bescherming van hun rechten.

74. HET RECHT VAN HET KIND OM ZIJN OUDERS TE KENNEN – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen ligt expliciet vervat in artikel 7 IVRK. Ondanks de duidelijke vermelding van dit recht, blijven omtrent deze bepaling toch enkele interpretatieproblemen bestaan. Het begrip 'ouders' wordt in dit werk op een ruime manier geïnterpreteerd, waardoor ook de biologische ouders van het kind onder deze term vallen. De woorden 'voor zover mogelijk' houden in dat een materiële onmogelijkheid vereist is om dit recht van het kind te kunnen beperken. Een beperking door de staat valt hier niet onder. Naast het IVRK ligt het recht van het kind om zijn ouders te kennen ook vervat in artikel 8 EVRM, weliswaar op een impliciete wijze. Dit recht houdt een positieve verplichting in voor de staat om de gegevens van de biologische ouders te bewaren en toegang tot deze gegevens te voorzien. De invulling hiervan behoort tot de appreciatiemarge van de staat, zolang het recht van het kind hierdoor niet uitgehold wordt. Toch is het recht van het kind om zijn ouders te kennen geen absoluut recht. Beperkingen zijn mogelijk wanneer dit recht in samenloop komt met de grondrechten van anderen. Hierbij dient een belangenafweging te gebeuren. Bij de toetsing aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen in het volgende deel komen drie facetten aan bod, namelijk de afstammingsvoorlichting, het specifieke recht van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen en het recht van het kind op participatie.

75. HET RECHT VAN HET KIND OP GELIJKE BEHANDELING – Het recht op gelijke behandeling houdt in dat iedereen die zich in dezelfde situatie bevindt op dezelfde manier behandeld dient te worden. Wanneer dit niet het geval is, is er sprake van een ongelijke behandeling. Dit is slechts toegelaten wanneer hiervoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Wanneer er geen objectieve en redelijke rechtvaardiging voorhanden is, is er sprake van een discriminatie en dus van een schending van het recht op gelijke behandeling. Discriminatie kan zowel direct als indirect zijn. Het recht op gelijk behandeling ligt op internationaal niveau vervat in artikel 14 EVRM en op nationaal niveau in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De toetsing aan het recht van gelijke behandeling in het volgende deel gebeurt op beide niveaus aan de hand van de specifieke toetsingsmethoden die hiervoor uitgewerkt zijn.

DEEL III. KNELPUNTEN VAN DE BELGISCHE REGELING IN HET LICHT VAN DE RECHTEN VAN HET KIND

INLEIDING

76. TWEEDELIG ONDERZOEK – Dit deel bevat het onderzoek naar de verenigbaarheid van de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap met de rechten van het kind. Het doel van dit onderzoek bestaat uit het achterhalen of en in hoeverre de Belgische regelgeving strijdig is met de internationale, Europeesrechtelijke en nationale kinderrechten. Dit onderzoek is tweedelig. Het eerste hoofdstuk behandelt de toetsing van de Belgische regelgeving aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Hiervoor neemt dit onderzoek drie aspecten in acht, namelijk de afstammingsvoorlichting, het specifieke recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op participatie. Het tweede hoofdstuk bevat een toetsing van de Belgische regelgeving aan het recht van het kind op een gelijke behandeling. Hiervoor maakt dit onderzoek gebruik van de hoger vermelde toetsingskaders.

HOOFDSTUK I. HET RECHT VAN HET KIND OM ZIJN OUDERS TE KENNEN

77. GRONDSLAGEN VAN HET ONDERZOEK – Dit hoofdstuk behandelt het onderzoek naar de verenigbaarheid van de Belgische regeling omtrent anonieme donatie met het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Omwille van de beperkte omvang van dit werk, neemt dit onderzoek hiervoor enkel artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM in aanmerking. De reden hiervoor is dat personen die zich op dit recht beroepen meestal van deze grondslagen gebruik maken.²³⁰ Met betrekking tot deze gronden neemt dit onderzoek drie aspecten in aanmerking, namelijk de afstammingsvoorlichting, het specifieke recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op participatie.

§1. Afstammingsvoorlichting door de juridische ouders van het kind

78. BELGISCHE REGELGEVING – Afstammingsvoorlichting, ook wel statusinformatie genoemd, betreft de situatie waarbij de juridische ouders het kind meedelen op welke wijze het verwekt is.²³¹ Dit heeft tot gevolg dat het kind kennis neemt van het feit dat (een van) zijn juridische ouders niet zijn biologische ouders zijn.²³² Het belang van afstammingsvoorlichting kan niet worden onderschat.²³³

²³⁰ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 408; J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, I, Antwerpen, Intersentia, 2004, 771.

²³¹ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6; G. SCHAMPS en M. DERESE, "Anonymity and assisted reproduction techniques in Belgian law: legislation for existing practice in the law of 6th July 2007" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 130; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 11.

²³² J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 11.

Enerzijds kan het verzwijgen voor het kind van de wijze waarop het verwekt is nefaste gevolgen hebben voor zijn ontwikkeling en zorgen voor identiteitsproblemen, zeker wanneer het kind op latere leeftijd ontdekt dat zijn juridische ouders niet zijn biologische ouders zijn.²³⁴ Anderzijds is kennis van de wijze van verwekking noodzakelijk voor het kind om effectief gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die de staat voorziet om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen.²³⁵ België voorziet echter geen verplichting voor de juridische ouders om het kind in te lichten over de wijze waarop het verwekt is.²³⁶ De juridische ouders hebben de vrije keuze of zij het kind hierover inlichten. Voor het verkrijgen van deze informatie is het kind dus volledig aangewezen op de goodwill van zijn juridische ouders.²³⁷

79. HORIZONTALE DIRECTE WERKING – Afstammingsvoorlichting betreft een uitsluitend particuliere aangelegenheid.²³⁸ Deze situatie heeft enkel betrekking op de juridische ouders en het kind. Doordat de staat geen verplichting tot afstammingsvoorlichting oplegt aan de juridisch ouders, komt zij in deze situatie niet tussen. De vraag of een weigering tot afstammingsvoorlichting strijdig is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen, is dus eigenlijk een vraag naar de horizontale directe werking van de grondslagen van dit recht. Horizontale directe werking houdt in dat particulieren deze rechten tegenover elkaar kunnen inroepen.²³⁹ Opdat het kind zich tegenover zijn juridische ouders kan beroepen op zijn recht uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM, moeten deze bepalingen dus horizontale directe werking hebben. Met betrekking tot artikel 7 IVRK heeft het Hof van Cassatie de horizontale directe werking afgewezen.²⁴⁰ De rechtsleer deelt deze visie.²⁴¹ Het recht uit artikel 7 IVRK legt immers enkel verplichtingen op aan de staat en niet aan

²³³ J. FORTIN, *Children's Rights and the Developing Law*, Hampshire, LexisNexis, 2003, 413.

²³⁴ P. DE HERT, *Artikel 8 EVRM en het Belgisch recht. De bescherming van privacy, gezin, woonst en communicatie*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 233; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 525; D. Van Grunderbeek, "Deel I. Grondbeginselen van het Europees personen- en familierecht geformuleerd vanuit het perspectief van de mensenrechten" in P. LEMMENS en P. SENAËVE (eds.), *De betekenis van de mensenrechten voor het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 32; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 3 en 136-137.

²³⁵ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6.

²³⁶ M. DERESE en G. WILLEMS, "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 331; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 6-7; G. SCHAMPS en M. DERESE, "Anonymity and assisted reproduction techniques in Belgian law: legislation for existing practice in the law of 6th July 2007" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 130.

²³⁷ G. PENNING, "Deel VI. De anonimiteit van de gametendonor" in S. TACK en G. VERSCHULDEN (eds.), *Medisch begeleide voortplanting in juridisch en ethisch perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 201.

²³⁸ J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 408.

²³⁹ A. VANDAELE, "De directe werking van en capita selecta uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind" in E. BERGHMANS, G. DECOCK, C. ELIAERTS, K. JANSEGGERS, L. SCHUERMANS, D. SIMOENS, F. SWENNEN, A. VANDAELE, J. VERHELLEN, M. VERRYCKEN en B. WEYTS, *Jongeren & recht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 251.

²⁴⁰ Cass. 11 juni 2010, *RTDF* 2010, 125.

²⁴¹ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 10-11; W. VANDENHOLE, "Het recht van de kinderrechten" in ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 29-30.

particulieren.²⁴² Met betrekking tot artikel 8 EVRM, heerst in de Belgische rechtsorde discussie over de horizontale directe werking van deze bepaling.²⁴³ Aangezien hiervoor geen sluitend antwoord bestaat, neemt dit werk aan dat artikel 8 EVRM geen horizontale directe werking heeft. De horizontale directe werking afleiden uit een onzekerheid zou immers te voorbarig zijn. Uit het gebrek aan horizontale directe werking van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM volgt dat het kind het recht om zijn ouders te kennen niet rechtstreeks kan inroepen tegen zijn juridische ouders om afstammingsvoorlichting af te dwingen.

80. VERPLICHTING VOOR DE STAAT – Vervolgens dient onderzocht te worden of het kind het recht uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM kan inroepen tegen de staat voor de weigering te voorzien in een verplichting tot afstammingsvoorlichting. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen voorziet in een positieve verplichting voor de overheid inzake het verzamelen van gegevens van de biologische ouders van het kind en voor de toegang tot deze gegevens.²⁴⁴ Dit recht maakt geen melding van een verplichting tot het opleggen van een voorlichtingsplicht aan particulieren.²⁴⁵ Noch de rechtsleer, noch de rechtspraak leiden dit recht af uit de bepalingen van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Hieruit volgt dat het kind zijn recht niet tegen de staat kan inroepen voor het feit dat deze niet voorziet in een verplichting tot afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders.

81. GEEN SCHENDING – Uit het voorgaande volgt dat noch op basis van artikel 7 IVRK, noch op basis van artikel 8 EVRM de juridische ouders de verplichting hebben om het kind in te lichten over de wijze waarop het verwekt is. Uit deze bepalingen volgt ook geen verplichting voor de staat om een afstammingsplicht op te leggen aan de juridische ouders. Dit houdt in dat de afwezigheid in België van een verplichting tot afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders niet strijdig is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen.

§2. Het recht van het kind om de identiteit van zijn ouders te achterhalen

82. TOETSINGSMETHODE – Dit deel bevat de toetsing van de anonimiteit van de donor aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen, zoals dat vervat ligt in artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Het eerste onderdeel onderzoekt of de anonimiteit van de donor binnen het toepassingsgebied van deze bepalingen valt. Daarna vermelden het tweede en derde onderdeel de verplichtingen die voortvloeien uit dit recht en de manier waarop de Belgische wetgever vorm heeft gegeven aan deze verplichtingen. Als laatste oordeelt dit onderzoek of de Belgische uitvoering van deze verplichtingen in overeenstemming is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen.

²⁴² S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144-145.

²⁴³ P. DE HERT, *Artikel 8 EVRM en het Belgisch recht. De bescherming van privacy, gezin, woonst en communicatie*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 14; B. DOCQUIR, *Le droit de la vie privée*, Brussel, De Boeck, 2008, 46; G. VERSCHULDEN, *Afstamming*, Mechelen, Kluwer, 2004, 40-41.

²⁴⁴ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁴⁵ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144-145.

A) Toepassingsgebied van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM

83. TOEPASSINGSGBIED – Voorafgaand aan het feitelijke onderzoek dient gekeken te worden of de situatie van anoniem donorschap binnen het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM valt. Zoals hoger vermeld, neemt dit onderzoek met betrekking tot artikel 7 IVRK een ruime interpretatie in aanmerking. Dit betekent dat onder het begrip 'ouders' ook de biologische ouders van het kind vallen.²⁴⁶ De donor is de biologische ouder van het kind, aangezien zijn genetisch materiaal gebruikt werd om het kind te verwekken. De situatie van de anonimiteit van de donor valt dus binnen het toepassingsgebied van artikel 7 IVRK en kan aan deze bepaling getoetst worden. Met betrekking tot artikel 8 EVRM heeft het EHRM meerdere malen geoordeeld dat de toegang van een persoon tot persoonlijke gegevens over zijn identiteit en zijn afkomst onder de bescherming van deze bepaling valt.²⁴⁷ Aangezien de donor de biologische ouder van het kind is, valt informatie omtrent de identiteit van deze donor binnen het toepassingsgebied van deze persoonlijke gegevens over de identiteit en de afkomst van het kind.²⁴⁸ De Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap kan dus tevens aan artikel 8 EVRM getoetst worden.

B) Inhoudelijke verplichtingen van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM

84. POSITIEVE VERPLICHTINGEN VOOR DE STAAT – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM houdt een positieve verplichting in voor de staat.²⁴⁹ Dit betekent enerzijds dat de staat de gegevens van de biologische ouders moet verzamelen en bewaren, en anderzijds dat de staat verplicht is toegang tot deze gegevens te verlenen.²⁵⁰ De wijze waarop de staat aan deze verplichtingen voldoet, behoort tot haar appreciatiemarge, zonder dat zij hierdoor

²⁴⁶ COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, Concluding Observation bij Tsjechië van 4 augustus 2011, CRC/C/CZE/CO/3-4, 2; Adv.RVS 39.474, 39.475, 39.476, 39.477, 39.478 en 39.525 bij het wetsvoorstel betreffende draagmoeders van 14 februari 2006, *Parl.St.* Senaat 2005-2006, nr. 3-417/3, 41; Arbitragehof 17 december 2003, nr. 169/2003, B.5.; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 143; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 533; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

²⁴⁷ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49; EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §65; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49; EHRM 16 juni 2011, nr. 19535/08, Pascaud/Frankrijk, §62.

²⁴⁸ N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 530; S. SMETS, "De doorwerking van het Kinderrechtenverdrag in de rechtspraak van het EHRM", *TJK* 2013, 87.

²⁴⁹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §38; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 413; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁵⁰ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

evenwel het recht van het kind mag uithollen.²⁵¹ Hieronder toetst dit onderzoek de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap aan deze positieve verplichting van de staat. Zowel de verplichting van het verzamelen en bewaren van de gegevens, als de verplichting tot het verlenen van toegang tot deze gegevens komen in dit onderzoek aan bod.

C) Uitvoering van de verplichtingen op Belgisch niveau

85. VERZAMELING EN BEWARING VAN GEGEVENS – De eerste verplichting uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM heeft betrekking op het verzamelen van de gegevens van de biologische ouders.²⁵² In de situatie van medisch begeleide voortplanting betekent dit dat de staat de gegevens van de donor dient te verzamelen en te bewaren. België kent inderdaad een verplichting voor de fertiliteitscentra om bepaalde gegevens van de donor te verzamelen.²⁵³ Het betreft gegevens omtrent de medische informatie van de donor, gegevens omtrent de fysieke kenmerken van de donor en alle informatie die vereist is voor een correcte toepassing van de MBV-wet.²⁵⁴ Alle andere gegevens van de donor dienen door het fertiliteitscentrum ontoegankelijk gemaakt te worden.²⁵⁵ Dit heeft tot gevolg dat gegevens omtrent de identiteit van de donor niet bewaard worden.²⁵⁶ De fertiliteitscentra bewaren dus slechts een minimum aan gegevens omtrent de donor. Daarenboven geven de gegevens die wel bewaard worden geen mogelijkheid tot identificatie van de donor.

86. TOEGANKELIJKHEID – De tweede verplichting die voortvloeit uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM houdt in dat de staat toegang moet verlenen tot de gegevens van de biologische ouders van het kind.²⁵⁷ Dit heeft tot gevolg dat de gegevens van de anonieme donor bij medisch begeleide voortplanting niet enkel verzameld en bewaard moeten worden, maar dat het kind tevens toegang moet krijgen tot deze gegevens.²⁵⁸ De Belgische regelgeving betreffende medisch begeleide voortplanting kent een zeer beperkt toegankelijkheidsregime. Enkel de medische gegevens van de

²⁵¹ EHRM 22 april 1997, nr. 21830/93, X, Y en Z/het Verenigd Koninkrijk, §44; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 530; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁵² S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁵³ Art. 35 en 64 MBV-wet; G. GENICOT, "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 28; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772.

²⁵⁴ Art. 35 en 64 MBV-wet; G. GENICOT, "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 28; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772.

²⁵⁵ Art. 28, eerste lid en 57, eerste lid MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 57.

²⁵⁶ H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 57.

²⁵⁷ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁵⁸ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144.

donor zijn toegankelijk en enkel de ontvanger of de huisarts kan van deze toegankelijkheid gebruik maken.²⁵⁹ Dit heeft tot gevolg dat het kind geen mogelijkheid heeft om toegang te krijgen tot de gegevens van de anonieme donor.²⁶⁰ Wat betreft een bekende donor heeft het kind enkel toegang tot de gegevens van deze persoon wanneer de juridische ouders dit aan het kind meedelen.

D) Beoordeling van de Belgische regeling in het licht van art. 7 IVRK en art. 8 EVRM

87. APPRECIATIEMARGE – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen bepaalt enkel dat de staat de hoger vermelde verplichtingen heeft. De invulling van deze verplichtingen wordt overgelaten aan de staat zelf. Dit heeft tot gevolg dat de staat over een appreciatiemarge beschikt om de verplichtingen van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM naar eigen goedkeuren in te vullen.²⁶¹ Op dit principe bestaat echter een nuancering: deze appreciatiemarge mag niet tot gevolg hebben dat het recht van het kind om zijn ouders te kennen in het gedrang komt.²⁶²

88. BEPERKINGEN VAN HET RECHT VAN HET KIND – Het is duidelijk dat de Belgische wetgever beperkingen heeft aangebracht aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen bij medisch begeleide voortplanting. Een eerste beperking bestaat op het gebied van het verzamelen en bewaren van de gegevens van de donor. Slechts een minimum aan gegevens van de donor wordt bewaard en geen van de bewaarde gegevens kan leiden tot de identificatie van de donor.²⁶³ Een tweede beperking bestaat op het gebied van de toegankelijkheid van deze gegevens. Enkel de medische gegevens zijn toegankelijk en enkel de ontvanger en de huisarts kunnen deze gegevens verkrijgen.²⁶⁴ Het kind dat verwekt is met het genetisch materiaal van de donor heeft geen enkele mogelijkheid tot toegang van deze gegevens.

89. GRONDRECHTEN VAN ANDERE PERSONEN – De wetgever had met deze methode van anoniem donorschap een dubbele doelstelling voor ogen: enerzijds wilde de wetgever het privé- en familieleven van de donor beschermen om op deze manier een daling van het aantal donoren te vermijden, anderzijds wilde de wetgever discriminatie tussen kinderen die geboren zijn voor de

²⁵⁹ Art. 36 en 65 MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773.

²⁶⁰ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 59-60.

²⁶¹ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁶² L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁶³ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁶⁴ Art. 36 en 65 MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773.

MBV-wet en kinderen die geboren zijn na deze wet vermijden.²⁶⁵ De wetgever baseerde de beperking van het recht van het kind om zijn ouders te kennen dus op een grondrecht van de donor, namelijk het recht op een privé- en familieleven. Het recht van het kind kan inderdaad beperkt worden door de grondrechten van andere personen, aangezien het geen absoluut recht betreft.²⁶⁶ Wanneer deze rechten in samenloop komen, dient weliswaar een belangenafweging te gebeuren.²⁶⁷ De belangen van de donor worden hierbij afgewogen tegen het belang van het kind.²⁶⁸ Bij een dergelijke belangenafweging wordt sterk de nadruk gelegd op het belang van het kind: enkel wanneer het recht van het kind een ernstige inbreuk vormt op het grondrecht van de donor kan dit recht aan het kind onttrokken worden.²⁶⁹ Dit is naar mijn mening in de situatie van medisch begeleide voortplanting niet het geval. Er bestaat immers een onderscheid tussen het kennen van de identiteit van de donor en het effectieve contact met de donor.²⁷⁰ Een kind dat de identiteit van de donor kent zal niet automatisch ook contacten met deze donor onderhouden.²⁷¹ Deze twee aspecten dienen duidelijk van elkaar gescheiden te worden. Het recht van het kind bevat weliswaar een inbreuk op het privé- en familieleven van de donor, maar deze inbreuk kan m.i. niet als zeer ernstig worden opgevat. Hieruit volgt dat het recht van het kind om zijn ouders te kennen primeert op het privé- en familieleven van de donor en dat dit recht van het kind niet beperkt mag worden.²⁷² Daarnaast is de toegang van het kind afhankelijk gesteld van de toestemming van de donor: het is immers de donor die beslist of hij gekend wil zijn of niet. Dit heeft tot gevolg dat de belangenafweging moet gebeuren door een onafhankelijke autoriteit, welke in België niet voorhanden is.²⁷³

90. INBREUK – Uit bovenstaande redenering volgt dat de beperking van het recht van het kind om zijn ouders te kennen een schending uitmaakt van zowel artikel 7 IVRK als artikel 8 EVRM. Deze situatie vormt een inbreuk op artikel 7 IVRK omdat de wettelijke beperking geen materiële

²⁶⁵ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

²⁶⁶ EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 147; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 532.

²⁶⁷ EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §65; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49.

²⁶⁸ Art. 3 IVRK; S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 146.

²⁶⁹ E. BLYTH, "Donor assisted conception and donor offspring rights to genetic origins information", *International Journal of Children's Rights* 1998, 239; G. VERSCHULDEN, "Het belang van het kind in het komende afstammingsrecht: considerans voor de wetgever, niet voor de rechter", *T.Fam.* 2013, 98; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 415.

²⁷⁰ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145.

²⁷¹ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145.

²⁷² E. BLYTH, "Donor assisted conception and donor offspring rights to genetic origins information", *International Journal of Children's Rights* 1998, 239; K. HANSON, "Directe werking van het IVRK en het belang van het kind" (noot onder Cass. 4 november 1999), *TJK* 2000, 65; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 415.

²⁷³ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 414.

onmogelijkheid omvat.²⁷⁴ De Belgische staat kan zich niet beroepen op de zinsnede 'voor zover mogelijk' uit artikel 7 IVRK om de beperking van het recht van het kind te rechtvaardigen, aangezien zij deze beperking zelf in de hand werkt en hiervoor ook zelf een oplossing kan voorzien.²⁷⁵ Daarnaast schendt de Belgische regeling ook het recht van het kind om zijn ouders te kennen uit artikel 8 EVRM. Het EHRM heeft geoordeeld dat de staat over een appreciatiemarge beschikt om dit recht invulling te geven, onder de voorwaarde dat dit geen uitholling van het recht met zich meebrengt.²⁷⁶ De Belgische regelgeving heeft echter tot gevolg dat enerzijds geen identiteitsgegevens van de donor bewaard worden en anderzijds dat het kind tot geen enkele gegevens van de donor toegang heeft. Deze regeling zorgt ervoor dat het voor het kind te allen tijde onmogelijk is om de identiteit van zijn donor te achterhalen of om enige informatie over zijn donor te verkrijgen. Dit heeft in de praktijk tot gevolg dat het recht van het kind om zijn ouders te kennen in het Belgische recht een dode letter blijft, aangezien het kind geen mogelijkheden heeft om dit recht uit te oefenen. Er is dus wel degelijk sprake van een uitholling van dit recht.²⁷⁷ Bijgevolg vormt de Belgische regeling een inbreuk op zowel artikel 7 IVRK als op artikel 8 EVRM.

§3. Participatie door het kind

91. BASISPRINCIPE VAN KINDERRECHTEN – Het recht van het kind op participatie wordt niet expliciet vermeld bij de toepassing van artikel 7 IVRK of artikel 8 EVRM. Toch wordt dit recht beschouwd als een van de basisprincipes van de rechten van het kind.²⁷⁸ De concrete uitoefening van dit recht wordt op internationaal niveau voornamelijk gebaseerd op artikel 12 IVRK, en op nationaal niveau op artikel 22bis van de Grondwet.²⁷⁹ Dit recht bevat onder andere het recht om gehoord te worden, het recht op een eigen mening en het recht op deelneming aan het besluitvormingsproces, en wordt beoordeeld op basis van de leeftijd en de maturiteit van het kind.²⁸⁰

²⁷⁴ R. BLAUWHOFF, *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 51; E. BLYTH en A. FARRAND, "Anonymity in donor-assisted conception and the UN Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights* 2004, 95; L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411.

²⁷⁵ M. BLAAK, M. BRUNING, M. EIJGENRAAM, M. KAANDORP en S. MEUWESE (eds.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden, Defence for Children, 2012, 208.

²⁷⁶ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 9; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparents te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 411; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁷⁷ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 15; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

²⁷⁸ W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 26.

²⁷⁹ G. TEBOUL, *Procréation et droits de l'enfant*, Brussel, Bruylant, 2004, 37; T. WUYTS, *Ouderlijk gezag*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 605-606; E. VERHELLEN, "Een inleiding tot het verdrag inzake de rechten van het kind" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 31.

²⁸⁰ G. VERSCHULDEN, "Het belang van het kind in het afstammingsrecht", *TJK* 2005, 168; W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 39.

92. GEEN MOGELIJKHEID TOT PARTICIPATIE – Uit het beginsel van anoniem donorschap volgt niet alleen dat het kind geen mogelijkheid heeft om informatie omtrent de identiteit van zijn donor te verkrijgen, maar ook dat voor het kind geen uitoefening van zijn recht op participatie wordt voorzien.²⁸¹ Op geen enkel ogenblik in het proces omtrent de medisch begeleide voortplanting krijgt het kind de mogelijkheid om zijn mening te uiten, om gehoord te worden of om deel te nemen aan het besluitvormingsproces.²⁸² Het kind kan niet zelf de beslissing nemen of het de identiteit van zijn donor wil kennen of niet. Aangezien het recht van het kind op participatie niet rechtstreeks voortvloeit uit artikel 7 IVRK of artikel 8 EVRM, kan moeilijk tot een inbreuk van deze artikelen besloten worden. Toch dient de wetgever bedachtzaam met dit recht om te springen. Het feit dat bij medisch begeleide voortplanting met anoniem donorschap het kind geen enkele mogelijkheid heeft om zijn recht op participatie uit te oefenen, strookt niet volledig met de basisprincipes van de rechten van het kind.²⁸³

§4. Conclusie van de toetsing

93. INBREUK OP ART. 7 IVRK EN ART. 8 EVRM – Het onderzoek toont aan dat de Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap niet verenigbaar is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Er wordt zowel een schending van artikel 7 IVRK als van artikel 8 EVRM vastgesteld. Deze inbreuk heeft voornamelijk betrekking op de beperkingen die aan het kind opgelegd worden om kennis te nemen van de identiteit van de donor. Hoewel België het recht in theorie erkent, zorgen de beperkingen ervoor dat het recht in de praktijk niet uitgeoefend kan worden. De Belgische regeling bevat dus een uitholling van het recht van het kind om zijn ouders te kennen.²⁸⁴ Daarnaast kan het kind ook zijn recht op participatie niet uitoefenen bij medisch begeleide voortplanting. Hoewel dit recht niet expliciet vermeld staat in artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM, en er dus geen rechtstreekse inbreuk op deze bepalingen vastgesteld kan worden, strookt dit niet volledig met de internationale waarborgen van de rechten van het kind. De afwezigheid van een verplichting tot afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders houdt geen schending in van artikel 7 IVRK of artikel 8 EVRM.

HOOFDSTUK II. HET RECHT OP GELIJKE BEHANDELING

94. RECHTSGRONDEN – Dit hoofdstuk onderzoekt de verenigbaarheid van de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap met het recht van het kind op een gelijke behandeling. Hierbij ligt de

²⁸¹ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 59-60.

²⁸² R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 18; W. VANDENHOLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 39.

²⁸³ Art. 12 IVRK; R. DEFRANCO, M. DELPLACE, F. ANG, G. DECOCK, J. PUT, J. SMETS, F. SWENNEN, W. VANDENHOLE, E. VAN DER MUSSELE en M. VERHEYDE, *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 18-19.

²⁸⁴ I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

nadruk op de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het eerste deel betreft een toetsing aan het recht van het kind op gelijke behandeling zoals dat vervat ligt in artikel 14 EVRM. In het tweede deel van dit hoofdstuk komt het onderzoek naar de verenigbaarheid van de Belgische regeling ten aanzien van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aan bod. Wegens de beperkte omvang neemt dit onderzoek enkel deze twee rechtsgronden in aanmerking. De keuze voor deze rechtsgronden steunt op de vaststelling dat een persoon in België die zich in een ongelijke situatie bevindt, in het merendeel van de gevallen deze rechtsgronden inroept.

§1. Artikel 14 EVRM *juncto* artikel 8 EVRM

95. TOETSINGSKADER – De toetsing betreft de vraag of de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen bij anoniem donorschap verenigbaar zijn met het recht van het kind op gelijke behandeling van artikel 14 EVRM. Het onderzoek maakt hiervoor gebruik van het toetsingskader zoals het EHRM heeft uitgewerkt. Dit werk onderzoekt dus achtereenvolgens of de problematiek binnen het toepassingsgebied van een van de bepalingen van het EVRM valt, of er sprake is van een ongelijke behandeling en of er sprake is van een objectieve en redelijke rechtvaardiging.²⁸⁵

A) *Accessoir karakter van artikel 14 EVRM*

96. LINK MET ART. 8 EVRM – Artikel 14 EVRM kent een complementair of accessoir karakter, wat inhoudt dat deze bepaling geen algemeen discriminatieverbod bevat.²⁸⁶ Artikel 14 EVRM kan enkel toepassing vinden in combinatie met een ander recht uit het EVRM.²⁸⁷ De problematiek rond de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen bij medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor dient dus binnen het toepassingsgebied van een andere bepaling van het EVRM te vallen alvorens een beroep gedaan kan worden op artikel 14 EVRM.²⁸⁸ Zoals hierboven reeds aangehaald, valt deze problematiek onder de bescherming van het privé- en gezinsleven, zoals bepaald in artikel 8 EVRM.²⁸⁹ Het is dus mogelijk deze problematiek te toetsen aan het recht op gelijke behandeling, met als grondslag artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM.

²⁸⁵ J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 207-216.

²⁸⁶ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §9; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §32; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 103.

²⁸⁷ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §9; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §32; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPEKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1127; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 135; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 14.

²⁸⁸ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 42; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 138; S. HAVERKORT-SPEEKENBRINK, *European Non-Discrimination Law*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 126; C. OVEY en R. WHITE, *The European Convention on Human Rights*, New York, Oxford university press, 2010, 554.

²⁸⁹ EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk, §49; EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië, §65; EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk, §49; EHRM 16 juni 2011, nr. 19535/08, Pascaud/Frankrijk, §62; J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, I, Antwerpen, Intersentia, 2004, 744-746.

B) Ongelijke behandeling

97. TOETSINGSMETHODE – Aangezien de problematiek betreffende de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen binnen het toepassingsgebied van artikel 8 EVRM valt, betreft de volgende vraag of er sprake is van een ongelijk behandeling.²⁹⁰ Een ongelijke behandeling bestaat wanneer twee vergelijkbare situaties op een verschillende manier behandeld worden.²⁹¹ Met betrekking tot dit onderzoek vindt een vergelijking plaats tussen twee groepen van personen, namelijk enerzijds de groep van kinderen die geboren zijn door middel van medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en anderzijds de groep van kinderen die zich bevinden in een situatie van anonieme adoptie. Om te oordelen of er sprake is van een ongelijke behandeling dient dus onderzocht te worden of deze twee groepen van personen zich in gelijkende situaties bevinden en of deze twee groepen op een verschillende manier behandeld worden.

98. VERGELIJKBARE SITUATIES – Voor het onderzoek naar de vergelijkbaarheid dienen in de eerste plaats personen of groepen van personen met elkaar vergeleken te worden.²⁹² Dit onderzoek neemt hiervoor twee groepen van personen in acht. De eerste groep betreft de kinderen die verwekt zijn door middel van medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor, waarbij de juridische ouders het kind meegedeeld hebben op welke wijze het is verwekt en waarbij ook de juridische ouders de identiteit van deze donor niet kennen. De tweede groep betreft kinderen die zich in de situatie van anonieme adoptie bevinden, waarbij de juridische ouders het kind verteld hebben dat het geadopteerd is, maar waarbij de juridische ouders de identiteit van de biologische ouders van het kind niet kennen. De vergelijking tussen deze twee groepen van personen gebeurt ten aanzien van de mogelijkheden die de staat voorziet voor deze kinderen om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen.²⁹³ Met betrekking tot deze regeling onderzoekt dit werk de vergelijkbaarheid van beide situaties vanuit de positie van het kind. Noch het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor noch het kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt, hebben kennis van de identiteit van hun biologische ouder(s). Beide kinderen kunnen hiervoor ook niet terecht bij hun juridische ouders, aangezien deze de identiteit van de biologische ouders van de kinderen niet kennen. Beide kinderen ondergaan dus eenzelfde zoektocht naar de identiteit van hun biologische ouders, aangezien beiden afhankelijk zijn van de mogelijkheden die de staat voor hen openstelt om de identiteit van hun biologische ouders te

²⁹⁰ J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 126.

²⁹¹ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 153.

²⁹² Y. ARAI-TAKAHASHI, *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Antwerpen, Intersentia, 2002, 167; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 162; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 16; C. OVEY en R. WHITE, *The European Convention on Human Rights*, New York, Oxford university press, 2010, 558.

²⁹³ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 162.

achterhalen.²⁹⁴ Hieruit volgt dat deze twee groepen van personen zich in een vergelijkbare situatie bevinden.

99. VERSCHIL IN BEHANDELING – Om te bepalen of er sprake is van een ongelijke behandeling dient een verschil in behandeling te bestaan tussen beide situaties. Een verschil in behandeling houdt in dat er een verschil bestaat tussen de personen of groepen van personen, waarbij de ene persoon of groep van personen op basis van een bepaald kenmerk minder gunstig behandeld wordt dan de andere.²⁹⁵ In het licht van het onderzoek betreft het de vraag naar de gelijke behandeling van het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en het kind dat geadopteerd is met betrekking tot de mogelijkheden om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen. Het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor heeft binnen de huidige regelgeving geen mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het kind kan niet terecht bij het fertiliteitscentrum om gegevens omtrent de identiteit van de donor op te vragen, aangezien deze gegevens door het centrum niet bewaard worden.²⁹⁶ Daarnaast zijn de medische gegevens van de donor niet toegankelijk voor het kind.²⁹⁷ Het geadopteerde kind dat zijn biologische ouders niet kent, beschikt daarentegen wel over een mogelijkheid om de identiteit van deze personen te achterhalen. Het kind kan in deze situatie immers een uittreksel of een afschrift van zijn geboorteakte verkrijgen, waarop de gegevens van zijn biologische ouders vermeld staan.²⁹⁸ Het kind heeft hier steeds recht op. Het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en een kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt, beschikken dus niet over dezelfde mogelijkheden om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen. De staat biedt hiervoor een mogelijkheid aan het geadopteerde kind, maar voorziet deze niet voor het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor. Dit laatste kind bevindt zich dus in een meer nadelige positie dan het geadopteerde kind.²⁹⁹ Beide situaties worden dus niet op een gelijke manier behandeld.

100. ONGELIJKE BEHANDELING – Uit bovenstaande redenering blijkt dat het kind dat verwekt is door middel van medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en het anoniem geadopteerde kind zich in gelijkaardige situaties bevinden. Het gevolg hiervan is dat beide situaties een gelijke behandeling verdienen. Dit is echter niet het geval. Hoewel er sprake is van een gelijke

²⁹⁴ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 20.

²⁹⁵ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 153.

²⁹⁶ Art. 35 en 64 MBV-wet; G. GENICOT, "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 28; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772.

²⁹⁷ Art. 36 en 65 MBV-wet; H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773.

²⁹⁸ Art. 45 BW; G. MATHIEU, "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 78; F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 169; F. SWENNEN, *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 57; F. SWENNEN, "Deel II. De juridische gevolgen van de adoptie" in P. SENAËVE en F. SWENNEN (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 134; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416.

²⁹⁹ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 153.

situatie, beschikken beide kinderen niet over dezelfde mogelijkheden om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen. Hieruit volgt dat er sprake is van een gelijke situatie die op een verschillende manier behandeld wordt: er is dus sprake van een ongelijke behandeling. Deze ongelijke behandeling vindt zijn oorsprong in de wijze van verwekking van beide kinderen: het kind dat verwekt is door middel van medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor bevindt zich in een meer nadelige positie dan het geadopteerde kind.³⁰⁰ Hoewel deze discriminatiegrond niet expliciet vermeld staat in artikel 14 EVRM, kan deze toch ingeroepen worden omwille van het open karakter van deze bepaling.³⁰¹ Omdat de ongelijke behandeling rechtstreeks gebaseerd is op het criterium van de verwekking van het kind, gaat het om een direct onderscheid.³⁰²

C) Objectieve en redelijke rechtvaardiging

101. MOGELIJKHEID TOT RECHTVAARDIGING – De hogervermelde ongelijke behandeling vormt niet automatisch een schending van het recht op gelijke behandeling uit artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM.³⁰³ Een ongelijke behandeling is immers geoorloofd wanneer hiervoor een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat.³⁰⁴ Voor deze rechtvaardiging moet volgens het EHRM cumulatief aan drie criteria voldaan zijn: er moet sprake zijn van een legitiem doel, het aangewende middel moet het doel bereiken, en er moet sprake zijn van een proportioneel evenwicht tussen de aangewende middelen en het te bereiken doel.³⁰⁵ Met betrekking tot de beoordeling of voor bovenstaande ongelijke behandeling een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat, volgt dit onderzoek deze criteria van het EHRM.

102. LEGITIEM DOEL – De vereiste dat het onderscheid gebaseerd is op een wettig doel dient geïnterpreteerd te worden in het licht van de principes zoals die op dit moment heersen in onze samenleving.³⁰⁶ Het is niet vereist dat het legitiem doel expliciet vermeld staat in artikel 14 EVRM; een legitiem doel kan eveneens vervat liggen in het algemeen belang of in de bescherming van de belangen van een bepaalde groep van personen.³⁰⁷ De onmogelijkheid voor het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor om de identiteit van deze laatste te

³⁰⁰ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 20.

³⁰¹ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 144; S. HAVERKORT-SPEEKENBRINK, *European Non-Discrimination Law*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 122-123.

³⁰² D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 3.

³⁰³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 7; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 167.

³⁰⁴ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 7; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 137; C. OVEY en R. WHITE, *The European Convention on Human Rights*, New York, Oxford university press, 2010, 560.

³⁰⁵ EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak, I §10; EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §33.

³⁰⁶ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 20; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 170; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 18

³⁰⁷ J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 140; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 170-172.

achterhalen, is gebaseerd op een tweeledig doel.³⁰⁸ Enerzijds wil de wetgever door de anonimiteit van donatie de belangen van de donor beschermen. Wanneer de donatie anoniem gebeurt, beschikken de verwekte kinderen niet over de mogelijkheid om later contact te zoeken met hun donor. Dit zorgt volgens de wetgever voor een bescherming van het privéleven van de donor en vermijdt een daling van het aantal donoren.³⁰⁹ Anderzijds wil de wetgever discriminatie voorkomen tussen kinderen die voor de MBV-wet geboren zijn en kinderen die na de MBV-wet geboren zijn. Wanneer deze laatste groep wel de mogelijkheid zou hebben om de identiteit van hun donor te kennen, ontstaat er volgens de wetgever een discriminatie.³¹⁰ Hieruit volgt dat de wetgever met de regeling omtrent anonieme donatie de belangen van twee groepen heeft willen beschermen, namelijk de belangen van de personen die een donatie verrichten en de belangen van kinderen die door middel van medisch begeleide voortplanting geboren zijn voor de MBV-wet. Het is mogelijk om de belangen van bepaalde groepen van personen in te roepen als een legitiem doel.³¹¹ De bescherming van de belangen van de donoren en van de kinderen die voor de MBV-wet geboren zijn, betreft dus een legitiem doel.

103. PERTINENTIECRITERIUM – Dit criterium betreft de vraag of het aangewende middel toelaat het beoogde doel te bereiken.³¹² Het gemaakte onderscheid dient geschikt te zijn om het doel te bereiken.³¹³ Het betreft hier de vraag of het gemaakte onderscheid met betrekking tot de mogelijkheid voor het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen het hogervermelde doel, zoals de wetgever dat beoogde, bereikt. Het gemaakte onderscheid heeft tot gevolg dat het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor geen enkele mogelijkheid heeft om de identiteit van deze donor te achterhalen. Dit middel laat inderdaad toe het beoogde doel van de wetgever te bereiken. Wanneer het kind niet over de identificatiegegevens van de donor beschikt, kan het geen contact zoeken met de donor, waardoor het privé- en familieleven van de donor wordt beschermd. Deze bescherming zal een plotse terugval van het aantal donoren kunnen vermijden. Daarnaast vormt de anonimiteit van de donor inderdaad een garantie dat kinderen die na de MBV-wet geboren zijn op dezelfde manier behandeld worden als kinderen die voor deze wet geboren zijn: beide kinderen kunnen immers de identiteit van hun donor niet achterhalen. Hieruit volgt dat het aangewende middel, namelijk de onmogelijkheid van het kind om de identiteit van de anonieme donor te achterhalen, toelaat om het beoogde doel van de wetgever te bereiken.

³⁰⁸ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³⁰⁹ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³¹⁰ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³¹¹ J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 140; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 170-172.

³¹² G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 172-173.

³¹³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 22; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 151.

104. PROPORTIONALITEITSCRITERIUM – Het proportionaliteitscriterium houdt in dat het middel kennelijk evenredig dient te zijn ten aanzien van het beoogde doel.³¹⁴ Het EHRM maakt hierbij slechts gebruik van een marginale toetsing, wat inhoudt dat de staten over een bepaalde beleidsvrijheid beschikken.³¹⁵ De staten beschikken over een bepaalde marge om te oordelen of de maatregelen die zij nemen rechtvaardig zijn.³¹⁶ Het EHRM voert hierop slechts een marginale controle uit.³¹⁷ Deze marginale controle bestaat uit een afweging tussen de belangen die door de maatregel beschermd worden en de inbreuk die de maatregel maakt op de rechten van het individu.³¹⁸ Het Hof zal hierbij ook nagaan of er alternatieven voorhanden zijn die een beperktere inbreuk op de rechten van het individu inhouden.³¹⁹ Met betrekking tot dit onderzoek bestaat de proportionaliteitscontrole uit een afweging tussen enerzijds de belangen van de donoren en de belangen van de kinderen die geboren zijn voor de MBV-wet en anderzijds het individuele recht op een privé- en familieleven van het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor na de inwerkingtreding van de MBV-wet. De regeling omtrent medisch begeleide voortplanting houdt in dat het kind dat door deze methode verwekt is geen mogelijkheden heeft om de identiteit van zijn donor te achterhalen en houdt bijgevolg dus een beperking in van het recht van het kind op een privé- en familieleven (artikel 8 EVRM), met inbegrip van het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Het betreft een zeer verregaande beperking, aangezien het kind op geen enkele manier de identiteit van zijn donor kan te weten komen. Deze beperking is m.i. niet proportioneel ten aanzien van de bescherming van de belangen van de donor. De wetgever heeft met deze regeling het recht van het kind volledig weggecijferd ten voordele van de bescherming van het privéleven van de donor. Toch is het denkbaar dat de belangen van de donor beschermd kunnen worden zonder het kind volledig het recht te ontnemen kennis te vergaren over de identiteit van de donor. Een belangrijk deel van deze bescherming gebeurt immers al door de MBV-wet, namelijk doordat geen enkele rechtsvordering tegen de donor kan worden ingesteld. Daarnaast bestaan diverse alternatieven, waarbij het kind pas op latere leeftijd de identiteit van de donor te weten komt of waarbij bepaalde kenmerkende informatie

³¹⁴ Y. ARAI-TAKAHASHI, *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Antwerpen, Intersentia, 2002, 172; D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 23; J. GERARDS, *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 144 en 156; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 175.

³¹⁵ Y. ARAI-TAKAHASHI, *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Antwerpen, Intersentia, 2002, 168; D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 23-24; J. GERARDS, Y. HAECK, P. DE HERT, M. TJEPEKEMA, J. VAN DER VELDE en J. WOLTJER, *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1170; G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 176; D. MARTIN, "Egalité et non-discrimination dans la jurisprudence communautaire" in C. BAYART, S. SOTTIAUX en S. VAN DROOGHENBROECK (eds.), *Actualités du droit de la lutte contre la discrimination/Actuele topics discriminatierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 243; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 20.

³¹⁶ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 181.

³¹⁷ Y. ARAI-TAKAHASHI, *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Antwerpen, Intersentia, 2002, 168; M. MELCHIOR, "Le principe de non-discrimination dans la Convention européenne des droits de l'homme" in A. ALEN en P. LEMMENS, *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 18.

³¹⁸ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 175.

³¹⁹ G. GOEDERTIER, "Artikel 14. Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar*, II, Antwerpen, Intersentia, 2004, 179.

vrijgegeven wordt, zodat het kind niet volledig in het duister tast. De wetgever maakt op dit moment gebruik van de meest verregaande maatregel die mogelijk is om het doel te bereiken, terwijl andere alternatieven voorhanden zijn die het recht van het kind op een privé- en familieleven minder verregaand zouden aantasten. Hieruit volgt dat het aangewende middel niet kennelijk evenredig is ten aanzien van het beoogde doel.

D) *Besluit van de toetsing*

105. GEEN OBJECTIEVE EN REDELIJKE RECHTVAARDIGING – Opdat een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, dienen de drie bovenstaande criteria cumulatief voldaan te zijn.³²⁰ Dit is niet het geval, aangezien de verhouding tussen het aangewende middel en het beoogde doel niet proportioneel is. Hieruit blijkt dat voor de directe ongelijke behandeling tussen een kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en een kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt geen objectieve en redelijke rechtvaardiging voorhanden is. Dit houdt in dat de ongelijke behandeling strijdig is met artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM. Hieruit volgt dat er met betrekking tot de Belgische regeling inzake medisch begeleide voortplanting met anonieme donatie een directe discriminatie bestaat op basis van het onderscheidingscriteria van de verwekking van het kind.

§2. Artikelen 10 en 11 van de Belgische Grondwet

106. TOETSINGSMETHODE – Voor de toetsing aan het recht op gelijke behandeling zoals dat vervat ligt in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet maakt dit onderzoek gebruik van het hoger vermelde toetsingskader.³²¹ Eerst wordt geoordeeld of er sprake is van een ongelijke behandeling tussen vergelijkbare situaties, waarna onderzocht wordt of een objectieve en redelijke rechtvaardiging aanwezig is. Hiervoor neemt dit onderzoek dezelfde groepen van personen in aanmerking als hierboven, namelijk enerzijds de groep van kinderen die verwekt zijn door middel van medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor waarvan de juridische ouders het kind verteld hebben op welke wijze het verwekt is en anderzijds de groep van kinderen die zich in de situatie bevinden van anonieme adoptie waarbij de juridische ouders het kind verteld hebben dat het geadopteerd is.

A) *Vergelijkbaarheidstoets*

107. VERGELIJKBARE SITUATIES EN VERSCHIL IN BEHANDELING – De vergelijkbaarheidstoets betreft de beoordeling of beide groepen van personen zich in vergelijkbare situaties bevinden.³²² Voor deze toets is een referentiekader vereist, dat de basis vormt voor de vergelijkbaarheid.³²³ Het referentiekader dat dit onderzoek gebruikt is de positie waarin het kind zich bevindt met betrekking

³²⁰ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 7.

³²¹ J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 334.

³²² Arbitragehof 7 maart 1991, nr. 3/91, B.4.1.; Arbitragehof 28 mei 1991, nr. 13/91, 4.B.2.; K. RIMANQUE, *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 36; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, G., *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 335.

³²³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 252; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 335.

tot de kennis van zijn biologische ouders. Zowel het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor als het geadopteerde kind zijn op de hoogte van de wijze waarop zij verwekt zijn. Beiden kunnen ook niet terecht bij hun juridische ouders om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen en zijn volledig afhankelijk van de mogelijkheden die de staat hun hiervoor biedt. Zoals hoger reeds aangehaald, volgt hieruit dat het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en het geadopteerde kind zich in vergelijkbare situaties bevinden. De wetgever behandelt beide situaties echter niet op dezelfde manier, aangezien aan het geadopteerde kind wel mogelijkheden geboden worden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen en deze mogelijkheden niet openstaan voor het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting. Eerder in dit werk is reeds aangetoond dat dit een verschil in behandeling tussen vergelijkbare situaties tot gevolg heeft en dus een ongelijke behandeling inhoudt.

B) *Rechtvaardiging*

108. DOEL VAN HET VERSCHIL IN BEHANDELING – Het beoogde doel van de maatregel vormt de basis voor de beoordeling of het verschil in behandeling gerechtvaardigd is.³²⁴ Er moet sprake zijn van een legitiem doel.³²⁵ Zoals hoger reeds aangehaald, kent de regeling omtrent medisch begeleide voortplanting een dubbel doel: enerzijds de bescherming van de belangen van de donor zodat het aantal donaties niet afneemt, anderzijds het vermijden van discriminatie tussen kinderen die geboren zijn voor de MBV-wet en kinderen die geboren zijn na de MBV-wet.³²⁶ Hoger is reeds uitvoerig aangetoond dat er in deze situatie wel degelijk sprake is van een legitiem doel.

109. OBJECTIVITEIT VAN HET ONDERSCHIEDEND CRITERIUM – Voor een rechtvaardiging van de ongelijke behandeling dient het onderscheidingscriterium objectief te zijn.³²⁷ Dit houdt in dat het onderscheidingscriterium niet gebaseerd mag zijn op subjectieve vaststellingen, maar dat dit criterium algemeen en onpersoonlijk moet zijn.³²⁸ Het onderscheidingscriterium van dit onderzoek betreft de verwekking van het kind. Afhankelijk van de wijze van verwekking beschikt het kind over wettelijke mogelijkheden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het betreft hier een criterium dat niet onderworpen is aan subjectieve vaststellingen, aangezien dit criterium toepasbaar is op een onbeperkt aantal situaties.³²⁹ De wijze van verwekking van een kind is dus een algemeen criterium. Hieruit volgt dat het onderscheidingscriterium van de verwekking van het kind voldoet aan de vereiste van objectiviteit.

³²⁴ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 255.

³²⁵ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 255; K. RIMANQUE, *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 36; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 341.

³²⁶ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³²⁷ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 258; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 342.

³²⁸ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 258-259; K. RIMANQUE, *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 36; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 342.

³²⁹ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 259.

110. PERTINENTIE – Het pertinentie criterium veronderstelt enerzijds dat het gebruikte middel toelaat om het beoogde doel te bereiken en anderzijds dat het middel hiervoor passend is.³³⁰ Zoals hoger reeds aangehaald, betreft het doel van deze regeling enerzijds de bescherming van de belangen van de donor zodat er geen daling van het aantal donaties zou zijn, en anderzijds het vermijden van een discriminatie tussen kinderen die voor en na de MBV-wet geboren zijn.³³¹ De onmogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te kennen voor het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor zorgt inderdaad voor een bescherming van het privéleven van de donor, aangezien dit kind hierdoor geen mogelijkheid heeft contact te zoeken met zijn donor. Dit heeft inderdaad tot gevolg dat een daling van het aantal donoren uitblijft. Ook het tweede doel van de wetgever wordt hierdoor bereikt, aangezien kinderen die voor de MBV-wet geboren zijn en kinderen die na de MBV-wet geboren zijn door deze regeling op dezelfde manier behandeld worden. Het gebruikte middel laat dus toe om op een passende manier het beoogde doel te bereiken.

111. PROPORTIONALITEIT – De laatste voorwaarde voor een rechtvaardiging betreft de vereiste van proportionaliteit.³³² Dit houdt in dat het middel in een redelijke en evenwichtige verhouding moet staan ten aanzien van het doel.³³³ Het proportionaliteitsbeginsel is geschonden wanneer tussen beide een kennelijk onredelijke verhouding bestaat.³³⁴ Het betreft hier dus een marginale toetsing door de rechter. Zoals hoger reeds vermeld, zorgt de Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap voor een inbreuk op het recht op een privé- en familieleven van het kind (artikel 8 EVRM), doordat de wetgever de belangen van de donor en van kinderen die voor de MBV-wet geboren zijn heeft willen beschermen. Het betreft een zeer verregaande beperking, aangezien het kind geen enkele mogelijkheid heeft om de identiteit van zijn donor te achterhalen. Het recht van het kind op een privé- en familieleven, met inbegrip van het recht van het kind om zijn ouders te kennen, wordt op deze manier volledig achterop gesteld aan de belangen van de donor. Hoger werd reeds beargumenteerd dat er alternatieven voorhanden zijn voor de bescherming van het privé- en familieleven van de donor. Hieruit volgt, zoals eerder in dit werk reeds aangehaald, dat er tussen het aangewende middel en het beoogde doel geen kennelijk evenwicht bestaat. Het middel staat niet in een evenredige verhouding tot het doel, waardoor er niet voldaan is aan de vereiste van proportionaliteit.³³⁵

C) *Besluit van de toetsing*

112. GEEN RECHTVAARDIGING – De criteria voor de rechtvaardiging van een ongelijke behandeling in België zijn zeer gelijklopend met de criteria die het EHRM hanteert.³³⁶ Het belangrijkste onderscheid is dat de Belgische rechter een afzonderlijke objectiviteitstoets hanteert ten aanzien

³³⁰ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 260-263; J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 343.

³³¹ Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 22-23.

³³² J. VANDE LANOTTE en G. GOEDERTIER, *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 344.

³³³ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 264.

³³⁴ K. RIMANQUE, *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 36.

³³⁵ J. THEUNIS, "De toetsing aan grondrechten door het Grondwettelijk Hof. Overzicht van rechtspraak 2010", *TBP* 2012, 5.

³³⁶ K. RIMANQUE, *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 35.

van het onderscheidingscriterium. Met betrekking tot de vergelijking tussen het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor en het kind bij anonieme adoptie, besluit dit onderzoek dat er sprake is van een ongelijke behandeling. Voor deze ongelijke behandeling bestaat geen objectieve en redelijke verantwoording, aangezien de vereisten voor deze verantwoording niet cumulatief voldaan zijn.³³⁷ Er is namelijk niet voldaan aan de vereiste van proportionaliteit. Dit heeft tot gevolg dat deze situatie strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, en dat er sprake is van een discriminatie.³³⁸

BESLUIT

113. HET RECHT VAN HET KIND OM ZIJN OUDERS TE KENNEN – Het recht van het kind om zijn ouders te kennen ligt vervat in artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. De situatie van anonieme donatie valt binnen het toepassingsgebied van beide bepalingen, zodat een toetsing van deze situatie aan beide grondslagen mogelijk is. De toetsing van het recht van het kind om zijn ouders te kennen beslaat drie aspecten. Het eerste aspect betreft de afstammingsvoorlichting door de juridische ouders van het kind. De afwezigheid van horizontale directe werking van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM heeft tot gevolg dat de staat geen verplichting tot afstammingsvoorlichting dient op te leggen aan de juridische ouders en dat de juridische ouders ook niet verplicht zijn het kind in te lichten over de wijze waarop het verwekt is. Op dit vlak is er dus geen schending van het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Het tweede aspect betreft het specifieke recht van het kind om zijn ouders te kennen. Op de staat rust een verplichting om zowel de gegevens van de donor te verzamelen en te bewaren als om toegang te verlenen tot deze gegevens. De Belgische fertiliteitscentra bewaren geen identificerende gegevens van de donor. Daarnaast heeft het kind ook geen toegang tot informatie omtrent zijn donor. De staat zorgt in de praktijk dus voor een uitholling van het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Hieruit volgt een schending van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Het derde aspect betreft het recht van het kind op participatie. Dit recht wordt niet expliciet afgeleid uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Dit heeft tot gevolg dat niet tot een rechtstreekse schending van deze bepalingen besloten kan worden. Toch dient de wetgever rekening te houden met dit recht, aangezien het een van de grondbeginselen van de rechten van het kind betreft.

114. HET RECHT VAN HET KIND OP GELIJKE BEHANDELING – Uit het recht op gelijke behandeling volgt dat gelijke situaties op dezelfde manier behandeld moeten worden. Met betrekking tot dit onderzoek vindt een vergelijking plaats tussen enerzijds het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor waarbij de juridische ouders het kind verteld hebben hoe het verwekt is en anderzijds het kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt waarbij de juridische ouders het kind verteld hebben dat het geadopteerd is. In beide situaties kennen de juridische ouders de identiteit van de biologische ouders van het kind niet. Het onderzoek toetst deze situaties enerzijds aan artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM en anderzijds aan de artikelen 10 en

³³⁷ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 255.

³³⁸ D. DE PRINS, "Het grondwettelijk hof en de federale discriminatiewetten" in C. BAYART, S. SOTTIAUX en S. VAN DROOGHENBROECK (eds.), *Actualités du droit de la lutte contre la discrimination/Actuele topics discriminatierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 29; J. THEUNIS, "De toetsing aan grondrechten door het Grondwettelijk Hof. Overzicht van rechtspraak 2010", *TBP* 2012, 5.

11 van de Grondwet. In beide situaties is er sprake van een ongelijke behandeling: de kinderen bevinden zich in vergelijkbare situaties, maar worden op een verschillende manier behandeld. Het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting heeft immers geen mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen, terwijl het geadopteerde kind deze mogelijkheid wel heeft. Voor deze ongelijke behandeling bestaat geen redelijke en objectieve rechtvaardiging aangezien niet voldaan is aan de vereiste van proportionaliteit. Hieruit volgt dat de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap een schending uitmaakt van het recht op gelijke behandeling van artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

DEEL IV. EEN NIEUWE BELGISCHE REGELGEVING OMTRENT HET ANONIEM DONORSCHAP

INLEIDING

115. NOOD AAN AANPASSING VAN DE WETGEVING - Uit het gevoerde onderzoek blijkt dat de huidige Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap niet in overeenstemming is met de internationale, Europeesrechtelijke en nationale rechten van het kind. Een aanpassing van de Belgische regeling is dus vereist. Dit deel tracht een passende oplossing te vinden voor de regelgeving omtrent anoniem donorschap en geeft hieromtrent een eigen zienswijze over hoe de Belgische wetgeving er zou moeten uitzien.

116. INHOUD – Het eerste hoofdstuk van dit deel behandelt een korte rechtsvergelijking. Hierbij wordt gekeken welke regelgeving Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk hanteren omtrent donatie bij medisch begeleide voortplanting. Het doel van deze rechtsvergelijking is onderzoeken of bepaalde principes van deze rechtsstelsels gebruikt kunnen worden voor het oplossen van de knelpunten van de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap. Het tweede hoofdstuk betreft een persoonlijk voorstel tot aanpassing van de Belgische regelgeving. Hierbij onderzoekt dit deel in de eerste plaats of de recente wetsvoorstellen omtrent de opheffing van de anonimiteit van donoren de onverenigbaarheden van de Belgische regeling met de rechten van het kind kunnen verhelpen. Deze wetsvoorstellen worden geëvalueerd op basis van de waargenomen inbreuken van de Belgische regeling op de rechten van het kind. Als laatste vormt dit werk een eigen zienswijze over de manier waarop de Belgische regelgeving aangepast dient te worden.

HOOFDSTUK I. RECHTSVERGELIJKING

117. INHOUD – Dit hoofdstuk geeft een korte omschrijving van de regelgeving omtrent donorschap bij medisch begeleide voortplanting in Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Het doel van deze rechtsvergelijking is het onderzoeken of de regelgevende principes van deze rechtsstelsels oplossingen kunnen bieden voor de Belgische wetgeving. De reden voor deze rechtsvergelijking is dat elk van deze landen een ander principe omtrent donorschap hanteert. Terwijl Frankrijk nog steeds een grote voorstander is van het behoud van de anonimiteit van de donor, staan Nederland en het Verenigd Koninkrijk zeer weigerachtig tegenover deze anonimiteit. Dit creëert de mogelijkheid om een afweging te maken welk systeem het meest geschikt is om aan de knelpunten van de Belgische regelgeving tegemoet te komen.

§1. Donatie in Nederland

A) Medisch begeleide voortplanting

118. WET DONORGEGEVENS KUNSTMATIGE BEVRUCHTING – Nederland kent dezelfde methodes van medisch begeleide voortplanting als België.³³⁹ Individuen of koppels met een kinderwens kunnen ook daar een beroep doen op kunstmatige bevruchting of in-vitrofertilisatie.³⁴⁰ Deze laatste methode is enkel mogelijk door een instelling die de hiervoor noodzakelijke voorwaarde heeft verkregen.³⁴¹ De toegang tot de technieken van medisch begeleide voortplanting is voor iedereen mogelijk.³⁴² Met betrekking tot medisch begeleide voortplanting met een donor heeft Nederland gedurende een bepaalde periode het tweelokettensysteem gehanteerd, waarbij het ene loket gebruik maakte van anonieme donoren en het andere loket van bekende donoren.³⁴³ De Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting heeft hierin verandering gebracht.³⁴⁴

B) Regeling met betrekking tot het donorschap

119. BEWARING VAN GEGEVENS – De Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting bepaalt dat iedereen die een kunstmatige bevruchting verricht, bepaalde gegevens moet bewaren.³⁴⁵ Anoniem doneren is in Nederland dus niet meer mogelijk.³⁴⁶ De bewaring slaat zowel op gegevens van de donor als op gegevens van de vrouw bij wie de kunstmatige bevruchting heeft plaatsgevonden.³⁴⁷ Met betrekking tot de donorgegevens dienen drie categorieën van gegevens bewaard te worden.³⁴⁸ De eerste categorie betreft de medische gegevens van de donor.³⁴⁹ De tweede categorie betreft de niet-identificerende gegevens van de donor, zoals de fysieke kenmerken, de opleiding, het beroep,

³³⁹ P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 248-251.

³⁴⁰ J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 55; S. WORTMANN en J. VAN DUIJVENDIJK-BRAND, *Compendium van het personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2009, 176.

³⁴¹ P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 251.

³⁴² J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 227.

³⁴³ W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis 2012-2013*, 631; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 70.

³⁴⁴ Wet van 25 april 2002, houdende regels voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting, *Stb.* 2003, <http://wetten.overheid.nl/>.

³⁴⁵ S. WORTMANN en J. VAN DUIJVENDIJK-BRAND, *Compendium van het personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2009, 178.

³⁴⁶ W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234.

³⁴⁷ J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 231-232.

³⁴⁸ Art. 2, eerste lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 231-232; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis 2012-2013*, 632; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 73.

³⁴⁹ Art. 2, eerste lid, a Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

de sociale achtergrond en de persoonlijke kenmerken van de donor.³⁵⁰ De laatste categorie betreft de identificerende gegevens, zoals de familienaam, de voornaam, de geboortedatum en de woonplaats van de donor.³⁵¹ Met betrekking tot de gegevens van de vrouw bij wie de bevruchting heeft plaatsgevonden, dienen de familienaam, de voornaam, de geboortedatum en de woonplaats bewaard te worden.³⁵² Daarnaast moeten de personen die de kunstmatige bevruchting verrichten tevens registreren op welke tijdstippen de bevruchtingen hebben plaatsgevonden.³⁵³ Al deze gegevens dienen overgemaakt te worden aan de Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.³⁵⁴ Deze Stichting staat in voor de bewaring en het beheer van de gegevens.³⁵⁵

120. TOEGANG TOT DONORGEGEVENS – De Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting heeft de mogelijkheid om gegevens betreffende de donor mee te delen aan bepaalde personen.³⁵⁶ De medische gegevens van de donor kunnen enkel meegedeeld worden aan de huisarts van het kind dat verwekt is door middel van kunstmatige bevruchting.³⁵⁷ Betreffende de niet-identificerende gegevens van de donor, heeft de Stichting de mogelijkheid om deze gegevens mee te delen aan de ouders van het minderjarige kind, jonger dan twaalf jaar, wanneer deze ouders daarom verzoeken.³⁵⁸ De niet-identificerende gegevens kunnen ook aan het kind zelf meegedeeld worden, op voorwaarde dat het kind de volle leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt en zelf om de mededeling van deze gegevens verzoekt.³⁵⁹ Met betrekking tot de identificerende gegevens van de donor, kan de Stichting deze gegevens enkel meedelen aan het kind, wanneer het de volle leeftijd van zestien jaar bereikt heeft, wanneer het kind zelf om deze gegevens verzoekt en wanneer de donor schriftelijk ingestemd heeft voor de mededeling van deze gegevens.³⁶⁰ Indien de donor geen schriftelijke toestemming gegeven heeft tot het verstrekken van zijn identificerende gegevens, kan de Stichting deze gegevens in principe niet meedelen. Hierop bestaat echter een uitzondering: de rechter kan besluiten dat deze gegevens toch meegedeeld moeten worden aan het kind, wanneer de belangen van het kind zwaarder doorwegen dan de belangen van de donor.³⁶¹ Enkel wanneer

³⁵⁰ Art. 2, eerste lid, b Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

³⁵¹ Art. 2, eerste lid, c Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

³⁵² Art. 2, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 75.

³⁵³ Art. 2, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 75.

³⁵⁴ Art. 2 juncto art. 1, b Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

³⁵⁵ J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 232; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 632; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 72.

³⁵⁶ S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 632.

³⁵⁷ Art. 3, eerste lid, a Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

³⁵⁸ Art. 3, eerste lid, c Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting.

³⁵⁹ Art. 3, eerste lid, b Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

³⁶⁰ Art. 3, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 232-233; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78-79; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

³⁶¹ Art. 3, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014,

zwaarwegende belangen van de donor in het geding zijn, kan de mededeling van de identificerende gegevens aan het kind geweigerd worden.³⁶² Redenen met betrekking tot de bescherming van het privé- en het familieleven van de donor in het algemeen zijn hiervoor niet voldoende.³⁶³

121. VERGELIJKING MET BELGIË – Het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor en de identiteit van deze donor wil achterhalen beschikt in Nederland over een meer gunstige positie dan in België. De Belgische regelgeving biedt het kind immers geen enkele mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen.³⁶⁴ De Nederlandse regeling voorziet daarentegen in een geleidelijke informatieverstrekking op basis van de leeftijd van het kind: hoe ouder het kind is, hoe meer informatie het kan opvragen. Toch kent Nederland hetzelfde obstakel als België met betrekking tot het verstrekken van informatie van de donor aan het kind. Het kind moet immers eerst op de hoogte gebracht worden van het feit dat het verwekt is door middel van medisch begeleide voortplanting vooraleer het van de mogelijkheden binnen de Nederlandse regelgeving gebruik kan maken. Ook Nederland kent geen verplichting voor de ouders om het kind hierover in te lichten.³⁶⁵

§2. Donatie in het Verenigd Koninkrijk

A) Medisch begeleide voortplanting

122. HUMAN FERTILISATION & EMBRYOLOGY ACT – Het startpunt van de wettelijke regeling omtrent medisch begeleide voortplanting in het Verenigd Koninkrijk werd gegeven door de Commissie Warnock.³⁶⁶ Op basis van de rapporten van deze Commissie werd in 1990 de Human Fertilisation & Embryology Act aangenomen.³⁶⁷ Deze wettelijke regelgeving bevatte een algemeen kader betreffende medisch begeleide voortplanting.³⁶⁸ In 2008 werd deze wetgeving gewijzigd door de Human Fertilisation & Embryology Act 2008.³⁶⁹

235; S. TEUNS, "Spermatocierisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 633; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 266.

³⁶² Art. 3, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 235; S. TEUNS, "Spermatocierisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 633.

³⁶³ J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 233.

³⁶⁴ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 59-60.

³⁶⁵ W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 233; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 234.

³⁶⁶ E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 301; T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 178.

³⁶⁷ Human Fertilisation and Embryology Act 1990, 1 november 1990, <http://www.legislation.gov.uk/>.

³⁶⁸ I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 285.

³⁶⁹ Human Fertilisation and Embryology Act 2008, 13 november 2008, <http://www.legislation.gov.uk/>.

B) Regeling met betrekking tot donorschap

123. ANONIMITEIT ALS STARTPUNT – De Human Fertilisation & Embryology Act van 1990 bepaalde dat donatie van gameten en embryo's anoniem diende te gebeuren. De bevoegde instantie bewaarde wel een register met alle kinderen die geboren waren, maar deze informatie was voor niemand toegankelijk. Kinderen verwekt door medisch begeleide voortplanting met een donor konden geen informatie omtrent de identiteit van hun donor verkrijgen. Zij hadden wel toegang tot niet-identificerende informatie, zoals religie en beroep, vanaf dat zij de meerderjarigheid bereikt hadden.³⁷⁰ Het basisidee achter de anonimiteit van donatie was tweedelig. Enerzijds paste de tussenkomst van een donor niet in de idee van het traditionele gezin, waarbij er geen sprake is van invloed van een derde.³⁷¹ Anderzijds werden door deze regeling rechtsvorderingen tegen de donor vermeden.³⁷²

124. EVOLUTIE NAAR OPHEFFING VAN DE ANONIMITEIT – De Disclosure of Donor Information Regulations 2004 zorgden voor een wijziging met betrekking tot de anonimiteit van donoren.³⁷³ Deze regelgeving, die in werking is getreden op 1 april 2005, heft de anonimiteit van de donoren op, in die zin dat kinderen die verwekt zijn door medisch begeleide voortplanting met een donor gegevens betreffende de identiteit van hun donor kunnen verkrijgen.³⁷⁴ Het betreft de naam, de geboortedatum en de geboorteplaats van de donor.³⁷⁵ De kinderen hebben toegang tot deze informatie vanaf hun meerderjarigheid.³⁷⁶ Deze regelgeving heeft echter geen retroactieve werking, wat inhoudt dat kinderen die verwekt zijn via donormateriaal dat gedoneerd is voor 1 april 2005 geen recht hebben op de identiteitsgegevens van hun donor.³⁷⁷

³⁷⁰ E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 301.

³⁷¹ T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 181; R. LEE en D. MORGAN, "Into the future and back to the basics. Human fertilisation and family structures" in S. CRETNEY (ed.), *Family law. Essays for the new millennium*, Cornwall, Jordan Publishing Limited, 2000, 181; I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 285.

³⁷² T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 183.

³⁷³ The Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, 14 juni 2004, <http://www.legislation.gov.uk/>; I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 284.

³⁷⁴ E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 303; T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 184; I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 283 en 286.

³⁷⁵ Art. 2, (3) The Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, 14 juni 2004, <http://www.legislation.gov.uk/>.

³⁷⁶ E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 303.

³⁷⁷ T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 184.

125. VERGELIJKING MET BELGIË – De regelgeving in het Verenigd Koninkrijk kent grote verschillen in vergelijking met de Belgische regelgeving. Het Verenigd Koninkrijk biedt kinderen die verwekt zijn via medisch begeleide voortplanting met een donor de mogelijkheid om de identiteit van deze donor te achterhalen. De enige voorwaarde hiervoor is dat het kind meerderjarig is.³⁷⁸ Dit vormt een wezenlijk verschil met de Belgische regeling, waarbij het kind geen mogelijkheid heeft om de identiteit van de donor te achterhalen. Ook deze regelgeving vindt enkel toepassing wanneer het kind op de hoogte is van de wijze waarop het verwekt is. Net zoals in België, kent het Verenigd Koninkrijk geen verplichting voor de ouders of de staat om het kind mee te delen op welke wijze het verwekt is.³⁷⁹

§3. Donatie in Frankrijk

A) Medisch begeleide voortplanting

126. WETTELIJKE GRONDSLAGEN – Frankrijk kent reeds geruime tijd een wettelijke regeling voor medisch begeleide voortplanting. De wet van 29 juli 1994 introduceerde een wettelijk kader voor de toepassing van de technieken van medisch begeleide voortplanting.³⁸⁰ De huidige bepalingen hieromtrent staan deels vermeld in het Franse Burgerlijk Wetboek en deels in het Franse Wetboek van Volksgezondheid.³⁸¹ Deze wettelijke regeling beschouwt medisch begeleide voortplanting als subsidiair aan andere middelen van voortplanting, met als doel tegemoet te komen aan voortplantingsproblemen voor paren met een ouderlijk project.³⁸²

B) Regelgeving met betrekking tot donatie

127. PRINCIPE VAN ANONIMITEIT – De anonimiteit van de donor vormt het basisprincipe van de Franse regeling omtrent heterologe medisch begeleide voortplanting.³⁸³ Het betreft anonimiteit, zowel voor identificerende gegevens als voor niet-identificerende gegevens.³⁸⁴ Dit heeft tot gevolg dat noch de

³⁷⁸ I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2008, 286.

³⁷⁹ T. CALLUS, "From total to partial anonymity: the (r)evolution of English law on assisted reproduction techniques" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 177 en 183.

³⁸⁰ Loi du 29 juillet 1994 relative au don et à l'utilisation des éléments et produits du corps humain, à l'assistance médicale à la procréation et au diagnostic prénatal, nr. 94-654, <http://www.legifrance.gouv.fr/>; A. BATTEUR, *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 175; A. BENABENT, *Droit de la famille*, Parijs, Lextenso éditions, 2012, 387; C. NEIRINCK, "La procréation médicalement assistée en France : une question d'égalité?", *CJWL* 2013, 371.

³⁸¹ Art. 311-19 tot 311-20 Code civil, geconsolideerde versie van 22 maart 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/>; Art. L.2141-1 tot L.2142-4 Code de la santé publique, geconsolideerde versie van 9 mei 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/>.

³⁸² Art. L.2141-2 Code de la santé publique, geconsolideerde versie van 9 mei 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/>; A. BENABENT, *Droit de la famille*, Parijs, Lextenso éditions, 2012, 387; A. BATTEUR, *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 176.

³⁸³ A. BATTEUR, *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 181; B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 43.

³⁸⁴ B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 43-44.

personen die gebruik gemaakt hebben van medisch begeleide voortplanting, noch het kind dat hierdoor verwekt is deze gegevens kunnen verkrijgen.

128. TOEGANKELIJKHEID MEDISCH PERSONEEL – Op het principe van anonimiteit in Frankrijk bestaat een nuance met betrekking tot het medisch personeel. De arts en de fertiliteitsinstelling bewaren de gegevens van de donor en hebben hiertoe dus toegang.³⁸⁵ Zij zijn echter onderworpen aan het beroepsgeheim, wat tot gevolg heeft dat zij deze informatie niet mogen meedelen aan de personen die gebruik gemaakt hebben van de medisch begeleide voortplanting of van het kind dat verwekt is door deze donor.³⁸⁶ De bewaarde informatie omtrent de donor dient wel meegedeeld te worden aan de publieke gezondheidsinstellingen.³⁸⁷ Daarnaast hebben zowel de arts van de personen die gebruik gemaakt hebben van medisch begeleide voortplanting als de arts van de donor toegang tot niet-identificerende informatie in geval van medische noodzakelijkheid.³⁸⁸

129. VERGELIJKING MET BELGIË – De Franse regeling omtrent anoniem donorschap leunt dicht aan bij de Belgische regeling. Beide landen hebben als uitgangspunt de anonimiteit van de donor.³⁸⁹ Een belangrijk verschil bestaat uit het feit dat in Frankrijk het fertiliteitscentrum de identiteitsgegevens van de donor wel bewaart, wat in België niet het geval is. Ten slotte kent Frankrijk, net als België, geen verplichting voor de juridische ouders of de staat om het kind mee te delen op welke wijze het verwekt is.³⁹⁰

HOOFDSTUK II. VOORSTEL TOT AANPASSING VAN DE BELGISCHE REGELING OMTRENT HET ANONIEM DONORSCHAP

130. INHOUD – Het onderzoek uit het derde deel toont aan dat de Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap niet in overeenstemming is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op een gelijke behandeling. Een aanpassing van de Belgische regelgeving dringt zich op. Omtrent de anonimiteit van het donorschap zijn reeds drie wetsvoorstellen ingediend. Het eerste deel van dit hoofdstuk evalueert deze wetsvoorstellen en oordeelt of de voorgestelde oplossingen adequaat zijn. Daarna introduceert het tweede deel een

³⁸⁵ B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 49, F. TERRE en D. FENOUILLET, *Droit civil. La famille*, Parijs, Editions Dalloz, 2011, 748.

³⁸⁶ A. BATTEUR, *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 185; B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 50-51.

³⁸⁷ B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 52.

³⁸⁸ A. BATTEUR, *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 181; B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 52-53.

³⁸⁹ C. NEIRINCK, "La procréation médicalement assistée en France : une question d'égalité?", *CJWL* 2013, 373; F. TERRE en D. FENOUILLET, *Droit civil. La famille*, Parijs, Editions Dalloz, 2011, 748.

³⁹⁰ B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 41.

persoonlijk voorstel om de Belgische regelgeving in overeenstemming te brengen met de internationale, Europeesrechtelijke en nationale rechten van het kind.

§1. Evaluatie van de wetsvoorstellen tot wijziging van de wet van 6 juli 2007

A) Wetsvoorstel van 13 november 2014

131. ERKENNING BELANG VAN HET KIND – Op 13 november 2014 dienden Sabien LAHAYE-BATTHEU en Ine SOMERS een eerste wetsvoorstel in tot wijziging van de wet van 6 juli 2007.³⁹¹ Dit wetsvoorstel herneemt een eerder voorstel van Sabien LAHAYE-BATTHEU van 27 februari 2014.³⁹² Het wetsvoorstel erkent dat het kind belang heeft bij het kennen van de identiteit van zijn biologische ouders en maakt hierbij een verwijzing naar artikel 7 IVRK.³⁹³ Het doel van dit wetsvoorstel is een nieuwe wettelijke regeling omtrent medisch begeleide voortplanting met een donor op te stellen, waarbij rekening gehouden wordt met het belang van het kind.

i. Inhoud van het wetsvoorstel

132. INVOERING DONORPROFIELEN – Het voorstel zorgt voor een flexibel systeem met diverse profielen van donoren. Dit biedt de wensouders de mogelijkheid te kiezen voor een bepaald type donor. De informatie die het kind over de donor kan krijgen, is afhankelijk van het gekozen type van donor. Het wetsvoorstel introduceert vijf types van donoren: de donor waarvan de identiteit door de wensouders volledig gekend is, de donor die enkele persoonlijke kenmerken ter beschikking stelt en waarbij het kind vanaf de leeftijd van achttien jaar de donor kan contacteren, de donor die enkele persoonlijke kenmerken ter beschikking stelt zonder dat hij gecontacteerd kan worden door het kind, de donor die anoniem is en waarbij het kind vanaf de leeftijd van achttien jaar de donor kan contacteren en, als laatste, de donor die volledig anoniem is zonder dat het kind later contact met hem kan opnemen.³⁹⁴

133. KEUZE WENSoudERS EN DONOR – De invoering van de vijf donorprofielen heeft tot doel een zekere flexibiliteit te voorzien met betrekking tot medisch begeleide voortplanting.³⁹⁵ Dit houdt in dat de donor kan kiezen onder welk profiel hij doneert. Hij beslist dus zelf of en welke gegevens hij wil prijsgeven. Daarnaast krijgen ook de wensouders de mogelijkheid om uit de vijf donorprofielen een

³⁹¹ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001.

³⁹² Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2013-2014, nr. 3407/001.

³⁹³ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001, 5.

³⁹⁴ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001, 8-9.

³⁹⁵ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001, 7.

keuze te maken. Hieruit volgt dat zij bepalen welke informatie het kind later zal kunnen verkrijgen. Dit is namelijk afhankelijk van het gekozen donorprofiel.

134. PSYCHOLOGISCHE BEGELEIDING – Het wetsvoorstel benadrukt tevens het belang van psychologische begeleiding bij medisch begeleide voortplanting.³⁹⁶ De fertiliteitscentra zouden in deze begeleiding moeten voorzien. Een belangrijk onderdeel van deze begeleiding bestaat uit de afstammingsvoorlichting; het wetsvoorstel vraagt aan de fertiliteitscentra om de wensouders aan te moedigen hun kind reeds op jonge leeftijd in te lichten omtrent de wijze waarop het verwekt is.

ii. Evaluatie van het wetsvoorstel

135. AFWIJZING – Het doel van het wetsvoorstel van 13 november 2014 is het voorzien van een wettelijke regeling waarbij het belang van het kind meer op de voorgrond treedt. Met dit wetsvoorstel willen de indieners een waarborg bieden voor het recht van het kind om zijn ouders te kennen uit artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Hoewel dit vermelde doel alleen maar toegejuicht kan worden, laat de uitvoering van deze doelstellingen te wensen over. Ten eerste dienen de gegevens van de donor bewaard te worden alvorens het kind hiertoe toegang kan hebben. Het wetsvoorstel geeft geen indicatie van de manier waarop de gegevens van de donor bewaard dienen te worden. Het is niet duidelijk of dit in elk fertiliteitscentrum afzonderlijk gebeurt of dat hiervoor een algemene databank voorzien wordt. Ten tweede maakt de creatie van vijf donorprofielen de regeling omtrent medisch begeleide voortplanting nodeloos gecompliceerd.³⁹⁷ Het registreren van de gegevens van de diverse donorprofielen, samen met de vermelding welke gegevens toegankelijk zijn, zorgt voor zware administratieve last. Ten derde garandeert dit systeem van diverse donorprofielen geen effectieve uitoefening van het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Het zijn immers de juridische ouders die met hun keuze voor een bepaald donorprofiel bepalen welke informatie hun kind later zal kunnen ontvangen. Waar binnen de huidige Belgische regelgeving het kind volledig afhankelijk is van zijn juridische ouders om informatie te krijgen over zijn biologische achtergrond, bevindt het kind zich onder het wetsvoorstel nog steeds in dezelfde situatie. Nog steeds is het kind afhankelijk van de juridische ouders om kennis te nemen over zijn biologische ouders, waardoor er nog steeds sprake is van een uitholling van het recht van het kind om zijn biologische ouders te kennen.³⁹⁸ Dit vormt geen verbetering ten opzichte van de huidige regeling. Ten vierde maken de indieners van het wetsvoorstel geen onderscheid tussen het kennen van de identiteit van de biologische ouders en effectief contact met deze personen.³⁹⁹ Toch is dit een onderscheid dat niet over het hoofd mag worden gezien. Het feit dat een kind de identiteit van zijn biologische ouders kent, betekent niet automatisch dat het kind ook contacten met deze

³⁹⁶ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001, 9.

³⁹⁷ T. WUYTS, "Het recht op identiteit in de Belgische rechtsorde", *T.Fam.* 2015, 64.

³⁹⁸ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 15; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

³⁹⁹ T. WUYTS, "Het recht op identiteit in de Belgische rechtsorde", *T.Fam.* 2015, 64.

persoon onderhoud.⁴⁰⁰ Deze twee situaties kunnen niet zomaar met elkaar gelijkgesteld worden. Als laatste zet dit wetsvoorstel de deur open voor mogelijke discriminaties.⁴⁰¹ Uit de creatie van vijf donorprofielen volgt dat ook vijf categorieën van donorkinderen ontstaan, waarbij de ene categorie recht heeft op meer informatie over zijn biologische ouders dan de andere categorie.⁴⁰² Het is duidelijk dat hierdoor een ongelijke situatie ontstaat, waarvoor het wetsvoorstel geen rechtvaardiging geeft. Uit deze argumentatie volgt dat het wetsvoorstel van 13 november 2014 geen geschikte oplossing biedt voor de knelpunten in de Belgische regeling. Het kind kan het recht om zijn biologische ouders te kennen nog steeds niet op een effectievere manier uitoefenen; het behoudt dezelfde positie als binnen de huidige Belgische regelgeving. Daarenboven zorgt dit wetsvoorstel voor het ontstaan van bijkomende ongelijke situaties die niet objectief gerechtvaardigd kunnen worden.

136. POSITIEVE VERMELDINGEN – Het wetsvoorstel bevat ook een positief punt, namelijk het feit dat de nadruk gelegd wordt op afstammingsvoorlichting. De fertiliteitscentra moeten de wensouders aanmoedigen om het kind op zo jong mogelijke leeftijd in te lichten over de wijze waarop het verwekt is. Dit vormt een goed initiatief, aangezien afstammingsvoorlichting essentieel is voor de verdere ontwikkeling van het kind.⁴⁰³

B) Wetsvoorstel van 11 maart 2015

137. INSTITUUT DONORGEGEVENS – Op 11 maart 2015 werd een tweede wetsvoorstel ingediend dat verband houdt met de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap.⁴⁰⁴ Dit voorstel komt van de hand van Valerie VAN PEEL. Zij haalt niet rechtstreeks een wijziging van de wet van 6 juli 2007 aan, maar zij pleit voor de oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens.

i. Inhoud van het wetsvoorstel

138. OPRICHTING BEWAAR- EN BEHEERSINSTITUUT – Ook dit wetsvoorstel erkent dat in de huidige Belgische regelgeving te weinig rekening gehouden wordt met het belang van het kind.⁴⁰⁵ Het doel van dit wetsvoorstel bestaat uit een verbreding van de mogelijkheden van het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Dit wetsvoorstel wil dit doel realiseren door de

⁴⁰⁰ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 145.

⁴⁰¹ T. WUYTS, "Het recht op identiteit in de Belgische rechtsorde", *T.Fam.* 2015, 64.

⁴⁰² T. WUYTS, "Het recht op identiteit in de Belgische rechtsorde", *T.Fam.* 2015, 64.

⁴⁰³ P. DE HERT, *Artikel 8 EVRM en het Belgisch recht. De bescherming van privacy, gezin, woonst en communicatie*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 233; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 525; D. Van Grunderbeeck, "Deel I. Grondbeginselen van het Europees personen- en familierecht geformuleerd vanuit het perspectief van de mensenrechten" in P. LEMMENS en P. SENAËVE (eds.), *De betekenis van de mensenrechten voor het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 32; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 3 en 136-137.

⁴⁰⁴ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001.

⁴⁰⁵ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 3.

oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens.⁴⁰⁶ Op dit instituut rusten drie belangrijke opdrachten: de bewaring en het beheer van de gegevens van de donoren, de toegankelijkheid van deze gegevens en de voorlichting en begeleiding van alle personen die betrokken zijn bij de medisch begeleide voortplanting. Op de fertiliteitscentra rust de verplichting om bepaalde gegevens van de donoren mee te delen aan dit instituut binnen 24 weken na de kunstmatige bevruchting.⁴⁰⁷ Het betreft gegevens over de medische toestand van de donor, gegevens omtrent de fysieke kenmerken van de donor, gegevens omtrent de sociale achtergrond van de donor en gegevens omtrent de identiteit van de donor.⁴⁰⁸

139. TOEGANKELIJKHEID VAN DE GEGEVENS – De gegevens die door het instituut bewaard worden zijn toegankelijk voor de geneesheer, de wensouders en het kind. Het kind dat de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, kan de medische gegevens en de gegevens omtrent de fysieke kenmerken van de donor opvragen.⁴⁰⁹ Wanneer het kind de leeftijd van zestien jaar bereikt heeft, kan het ook de gegevens omtrent de identiteit van de donor opvragen.⁴¹⁰ Enkel wanneer de vrijgave van deze gegevens aan het kind ernstige gevolgen inhoudt voor de donor, kan de toegang tot deze gegevens aan het kind geweigerd worden.⁴¹¹ Het wetsvoorstel voorziet in een overgangsregeling, waarbij de gegevens van de donoren die bij de fertiliteitscentra een donatie hebben gedaan voor de inwerkingtreding van de wet, niet toegankelijk gemaakt worden.⁴¹² Naast de toegankelijkheid voorziet het wetsvoorstel ook in een psychologische begeleiding voor het kind, de wensouders en de donor.⁴¹³

ii. Evaluatie van het wetsvoorstel

140. NEDERLAND ALS VOORBEELD – Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 betreft het eerste wetsvoorstel dat pleit voor een afschaffing van de anonimiteit van het donorschap in België. De voorgestelde regeling is zeer gelijkend op de regelgeving zoals die nu geldt in Nederland.⁴¹⁴ Ook daar kan het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor geleidelijk informatie verkrijgen over zijn donor. Het wetsvoorstel pleit ervoor om dezelfde informatie over de donor te

⁴⁰⁶ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 3.

⁴⁰⁷ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 6.

⁴⁰⁸ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 6-7.

⁴⁰⁹ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 7.

⁴¹⁰ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 8.

⁴¹¹ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 8.

⁴¹² Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 10.

⁴¹³ Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 8.

⁴¹⁴ W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familie recht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familie recht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

bewaren als in Nederland.⁴¹⁵ Ook de leeftijden waarop het kind niet-identificerende en identificerende informatie van de donor kan achterhalen zijn identiek aan de Nederlandse regeling.⁴¹⁶

141. GESCHIKTE OPLOSSING VOOR DE BELGISCHE REGELING – Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 biedt een geschikt kader voor het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Door de afschaffing van de anonimiteit van donatie voorziet dit wetsvoorstel in een verbetering van de Belgische regeling. Op deze manier kan het kind effectief het recht om zijn ouders te kennen uitoefenen, waardoor dit recht niet langer een dode letter blijft.⁴¹⁷ Ook de oprichting van een onafhankelijk Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens zorgt voor een garantie van het recht van het kind om zijn ouders te kennen. Het kind is hierdoor immers niet meer afhankelijk van de keuze die zijn juridische ouders maken voor het achterhalen van de identiteit van zijn donor. Het wetsvoorstel geeft duidelijk prioriteit aan het belang van het kind en vormt hierdoor een zeer goede oplossing voor de knelpunten van de Belgische regeling.

C) Wetsvoorstel van 6 mei 2015

142. DERDE WETSVOORSTEL – Zeer recent, namelijk op 6 mei 2015, werd een derde wetsvoorstel ingediend omtrent de opheffing van de anonimiteit van het donorschap.⁴¹⁸ Het betreft opnieuw een wetsvoorstel ter aanpassing van de wet van 6 juli 2007. Dit wetsvoorstel werd ingediend door Els VAN HOOF en Sonja BECQ.

i. Inhoud van het wetsvoorstel

143. OPHEFFING ANONIMITEIT – Het wetsvoorstel van 6 mei 2015 heeft door middel van een wijziging van de wet van 6 juli 2007 tot doel de anonimiteit van het donorschap in België op te heffen.⁴¹⁹ Anonieme donatie zal dus niet meer mogelijk zijn. Zowel de niet-identificerende gegevens, de

⁴¹⁵ Art. 2, eerste lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familie recht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 231-232; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 632; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 73.

⁴¹⁶ Art. 3, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 232-233; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78-79; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

⁴¹⁷ L. PLUYM, "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 15; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

⁴¹⁸ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St.* Kamer, 2014-2015, nr. 1066/001.

⁴¹⁹ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St.* Kamer, 2014-2015, nr. 1066/001, 9.

medische gegevens als de identificerende gegevens van de donor zullen bewaard worden. De juridische ouders van het kind kunnen de niet-identificerende gegevens van de donor te allen tijde verkrijgen. Het kind kan deze gegevens slechts verkrijgen als het de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft.⁴²⁰ Wat betreft de identificatiegegevens van de donor, heeft het kind toegang tot deze gegevens vanaf de leeftijd van achttien jaar.⁴²¹ Enkel wanneer er sprake is van een ernstige schending van de belangen van de donor zal deze informatie niet meegedeeld worden aan het kind. De medische gegevens zijn enkel toegankelijk voor de huisarts van het kind.

144. OPRICHTING AGENTSCHAP DONORGEGEVENS – Voor de bewaring van en de toegang tot de gegevens van de donor wordt een Federaal Agentschap Donorgegevens opgericht.⁴²² Dit Agentschap zal alle gegevens van de donoren bewaren in een federale databank.⁴²³ Daarnaast pleit dit wetsvoorstel tevens voor psychologische begeleiding, zowel voor de donor en de wensouders als voor het kind.

ii. Evaluatie van het wetsvoorstel

145. NEDERLANDS VOORBEELD – Ook dit wetsvoorstel spiegelt zich aan de Nederlandse regelgeving. Opnieuw worden dezelfde gegevens bewaard als in Nederland.⁴²⁴ Dit wetsvoorstel kent echter een onderscheid met de Nederlandse regelgeving wat betreft de leeftijd waarop het kind de identiteit van de donor kan achterhalen: in Nederland kan het kind dit op zestien jaar, met betrekking tot dit wetsvoorstel wordt gepleit voor de leeftijd van achttien jaar.⁴²⁵ Wat deze leeftijd betreft, sluit dit wetsvoorstel zich eerder aan bij de wettelijke regeling van het Verenigd Koninkrijk, waar ook de meerderjarigheid gehanteerd wordt voor kennisname van de identiteit van de donor.⁴²⁶

⁴²⁰ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St. Kamer*, 2014-2015, nr. 1066/001, 10.

⁴²¹ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St. Kamer*, 2014-2015, nr. 1066/001, 10.

⁴²² Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St. Kamer*, 2014-2015, nr. 1066/001, 10.

⁴²³ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St. Kamer*, 2014-2015, nr. 1066/001, 10.

⁴²⁴ Art. 2, eerste lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; W. SCHRAMA, "Het afstammingsrecht" in W. SCHRAMA en M. ANTOKOLSKAIA (eds.), *Familie recht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 234; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 231-232; S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 632; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 73.

⁴²⁵ Art. 3, tweede lid Wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 232-233; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78-79; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familie recht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

⁴²⁶ E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 303.

146. AANVAARDBARE OPLOSSING VOOR DE BELGISCHE REGELING – De wetsvoorstel is zeer gelijkend op het wetsvoorstel van 11 maart 2015. Beide hebben zich gebaseerd op de Nederlandse regelgeving. Deze wetsvoorstellen kennen dan ook gelijklopende principes. Het wetsvoorstel van 6 mei 2015 houdt ook een geleidelijke informatievertrekking in ten aanzien van het kind, samen met een opheffing van de anonimiteit van het donorschap. Om de hoger vermelde redenen, vormt dit een aanvaardbare oplossing voor de knelpunten van de Belgische regelgeving.

147. BEMERKING – Toch moet bij het voorstel van Valerie VAN PEEL een bedenking geplaatst worden. Het wetsvoorstel biedt niet rechtstreeks aan het *kind* het recht om zijn ouders te kennen, aangezien het kind de identiteit van de donor slechts kan achterhalen vanaf zijn meerderjarigheid. Om het wetsvoorstel in conformiteit met artikel 7 IVRK te brengen, dient de leeftijd waarop het kind toegang heeft tot de identiteitsgegevens van de donor verlaagd te worden, zodat ook het recht dat door het IVRK gewaarborgd wordt uitvoerbaar is voor het kind in België.⁴²⁷

D) Besluit van de evaluatie van de wetsvoorstellen

148. OPLOSSING VOOR DE BELGISCHE WETGEVING – De drie wetsvoorstellen omtrent anoniem donorschap bevatten elk een verschillende oplossing voor de knelpunten van de Belgische regelgeving. Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 lijkt het meest geschikt om de Belgische regeling in overeenstemming te brengen met de rechten van het kind. Niet alleen zorgt dit wetsvoorstel voor de oprichting van een onafhankelijke instantie die zich ontfermt over de bewaring en het beheer van de donorgegevens, het biedt tevens de mogelijkheid voor het kind om toegang te krijgen tot deze gegevens. Dit biedt een oplossing voor de twee grootste problemen van de Belgische regelgeving, namelijk enerzijds het gebrek aan bewaring van identificerende gegevens van de donor en anderzijds het gebrek aan een concrete uitoefening van het recht van het kind om zijn ouders te kennen.⁴²⁸ Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 verdient de voorkeur boven het wetsvoorstel van 13 november 2014 omdat dit laatste wetsvoorstel geen effectieve uitoefening van het recht van het kind om zijn ouders te kennen inhoudt en dit wetsvoorstel de deur openzet voor nieuwe vormen van discriminatie. Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 biedt ook een meer geschikte oplossing voor de Belgische regeling dan het wetsvoorstel van 6 mei 2015 omdat dit laatste voorstel het recht van het kind om de biologische ouders te kennen niet effectief waarborgt. Dit wetsvoorstel legt immers een minimumleeftijd op van achttien jaar. Hierdoor is dit wetsvoorstel niet volledig conform artikel 7 IVRK. Voor het wetsvoorstel van 11 maart 2015 geldt deze bedenking niet, aangezien hier de leeftijd op zestien jaar ligt. Hieruit volgt dat het wetsvoorstel van 11 maart 2015 de meest geschikte oplossing biedt voor de knelpunten van de Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap.

⁴²⁷ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 139.

⁴²⁸ S. BESSON, "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 144; I. ZIEMELE, *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 27.

§2. Voorstel tot aanpassing van de Belgische regelgeving omtrent het anoniem donorschap

149. PERSOONLIJKE VISIE – De deel geeft een persoonlijke zienswijze weer van de aanpassingen die nodig zijn om de Belgische regelgeving in overeenstemming te brengen met de rechten van het kind. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op gelijke behandeling.

A) *Het recht van het kind om zijn ouders te kennen*

150. VERPLICHTING TOT AFSTAMMINGSVOORLICHTING – Hoger is reeds aangehaald dat informatie over de wijze van verwekking essentieel is voor de ontwikkeling van het kind.⁴²⁹ Toch bevat de Belgische regelgeving geen verplichting voor de juridische ouders om hun kind hierover in te lichten.⁴³⁰ Uit het onderzoek is gebleken dat dit geen inbreuk inhoudt van de artikelen 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Toch rijst de vraag of een plicht voor de juridische ouders tot afstammingsvoorlichting ingesteld moet worden. Bij het beantwoorden van deze vraag moet niet enkel het recht van het kind om zijn ouders te kennen in rekening genomen worden, maar ook het recht op de bescherming van het privé- en familieleven van de juridische ouders. Wanneer zij een dergelijke plicht kennen, houdt dit een beperking in van hun recht op een privé- en familieleven, zoals dat vervat ligt in artikel 8 EVRM. Dit betekent immers dat zij steeds hun kinderen moeten inlichten over de manier waarop zij verwekt zijn. Wanneer hiervan gebruik gemaakt wordt bij medisch begeleide voortplanting door middel van een donor of bij adoptie, betekent dit dat zij noodgedwongen derden moeten toelaten tot hun privéleven, wat voor een breuk in hun gezin kan zorgen. Daarnaast is het ook mogelijk dat het niet in het belang van het kind is om steeds te vertellen op welke wijze het verwekt is. Het belang van het kind kan immers vereisen dat de ouders het kind in zeer delicate situaties hierover niet inlichten, bijvoorbeeld in de situatie van een verkrachting of van incest. Wanneer in deze gevallen toch aan de ouders een plicht tot afstammingsvoorlichting wordt opgelegd, kan dit ook voor het kind zeer verregaande gevolgen hebben. Een plicht voor de ouders tot afstammingsvoorlichting houdt m.i. een te verregaande beperking in van hun recht op privé- en familieleven, wat niet in verhouding staat met het recht van het kind om zijn identiteit te achterhalen. Hierdoor ontstaat een onevenwicht tussen beide rechten. Het invoeren van een plicht tot afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders is m.i. dan ook geen passende maatregel.

151. HET SPECIFIEKE RECHT VAN HET KIND OM ZIJN OUDERS TE KENNEN – Hoewel er geen plicht tot afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders ingesteld moet worden, dient de staat wel de

⁴²⁹ P. DE HERT, *Artikel 8 EVRM en het Belgisch recht. De bescherming van privacy, gezin, woonst en communicatie*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 233; N. GALLUS, *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 525; D. Van Grunderbeeck, "Deel I. Grondbeginselen van het Europees personen- en familierecht geformuleerd vanuit het perspectief van de mensenrechten" in P. LEMMENS en P. SENAËVE (eds.), *De betekenis van de mensenrechten voor het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 32; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 3 en 136-137.

⁴³⁰ G. SCHAMPS en M. DERESE, "Anonymity and assisted reproduction techniques in Belgian law: legislation for existing practice in the law of 6th July 2007" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 130.

mogelijkheid ter beschikking te stellen aan het kind om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Uit de bovenstaande rechtsvergelijking volgen enkele suggesties. Het Franse recht lijkt geen goede oplossing te bieden voor de Belgische regeling, aangezien Frankrijk nog steeds vasthoudt aan de anonimiteit van de donor.⁴³¹ De rechtssystemen van Nederland en het Verenigd Koninkrijk bieden m.i. een meer geschikte oplossing doordat zij de identiteitsgegevens van de donor bewaren en het kind hier ook toegang tot verlenen.⁴³² Beide landen voorzien dus een geleidelijke informatieverstrekking ten aanzien van het kind. De Nederlandse visie verdient de voorkeur boven de regeling van het Verenigd Koninkrijk omdat zij voor het kind de leeftijd van 16 jaar in acht neemt om de identiteitsgegevens van de donor te verkrijgen. Hierdoor is deze regeling niet alleen in overeenstemming met artikel 8 EVRM, maar ook met artikel 7 IVRK. De opheffing van de anonimiteit van de donor vormt dus de beste oplossing voor de knelpunten van de Belgische regelgeving. In dit licht is het indienen van het wetsvoorstel van 11 maart 2015 een goede zaak. Dit wetsvoorstel volgt immers volledig de Nederlandse regelgeving, welke de meest geschikte oplossing biedt voor de Belgische probleempunten. Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap volledig in overeenstemming is met artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Hierbij dient echter vermeld te worden dat, wanneer de anonieme donatie in België opgeheven wordt, het gevaar ontstaat van spermatoerisme. Spermatoerisme verwijst naar de situatie waarbij vrouwen of koppels naar een ander land reizen om zich te laten insemineren.⁴³³ Een van de belangrijkste redenen hiervoor is dat in het land waar zij wonen de anonimiteit van donatie opgeheven is. Veel personen die gebruik maken van medisch begeleide voortplanting met donatie willen niet dat hun kind contact zoekt met de donor.⁴³⁴ Om die reden willen deze personen zich laten insemineren in een land waar de anonimiteit van donatie nog steeds gehandhaafd wordt, waarna zij weer terugkeren naar hun land van herkomst. Wanneer de anonimiteit van donatie in België opgeheven wordt, bestaat dus de kans dat Belgische vrouwen en koppels zich zullen laten insemineren in een land waar de anonimiteit van de donor nog steeds gehandhaafd wordt, zoals Frankrijk. Toch weegt dit argument niet op tegen de voordelen die het wetsvoorstel van 11 maart 2015 met zich meebrengt. Door dit wetsvoorstel worden de strijdigheden van de Belgische regelgeving met de rechten van het kind immers weggewerkt.

152. PARTICIPATIE DOOR HET KIND – Uit het onderzoek is gebleken dat de huidige Belgische regeling geen rekening houdt met het recht van het kind op participatie (art. 12 IVRK).⁴³⁵ Het kind heeft met betrekking tot medisch begeleide voortplanting geen enkele mogelijkheid om zijn stem te laten

⁴³¹ B. FEUILLET-LIGER, "Procréation médicalement assistée en France: de l'anonymat absolu à une traçabilité possible" in B. FEUILLET-LIGER, *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 43-44.

⁴³² E. BLYTH, "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 303; J. SIJMONS, "Gamete donor anonymity under Dutch law" in B. FEUILLET-LIGER, K. ORFALI en T. CALLUS, *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 232-233; I. TURKMENDAG, R. DINGWALL en T. MURPHY, "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 283 en 286; J. VAN RAAK-KUIPER, *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 78-79; P. VLAARDINGERBROEK, K. BLANKMAN, A. HEIDA, A. VAN DER LINDEN, E. PUNSELIE, en J. VAN RAAK-KUIPER, *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 262.

⁴³³ S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 636.

⁴³⁴ S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 637.

⁴³⁵ H. NYS en T. WUYTS, "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 772-773; H. NYS en T. WUYTS, *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 59-60.

horen. Hoewel dit niet rechtstreeks strijdig is met artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM, ligt de Belgische regelgeving niet volledig in de lijn van het recht van het kind op participatie. De wetsvoorstellen van 11 maart 2015 en 6 mei 2015 zorgen op dit punt voor een oplossing. Deze voorstellen geven het kind immers zelf de mogelijkheid om te kiezen of het de identiteit van zijn biologische ouders wil achterhalen. Wanneer het kind beslist dat het de identiteit van zijn donor wil kennen, kan het kind zelf deze gegevens verkrijgen. Het is hiervoor niet meer afhankelijk van de juridische ouders. Dit zorgt m.i. voor een passende tegemoetkoming voor het gebrek van het kind op participatie.

B) Het recht van het kind op gelijke behandeling

153. PIJNPUNTEN – Uit het onderzoek volgt dat de Belgische regelgeving omtrent anonieme donatie een schending uitmaakt van het recht op gelijke behandeling van artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De reden hiervoor is dat het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor en het kind bij anonieme adoptie zich in gelijkende situaties bevinden, maar niet op dezelfde manier behandeld worden. Het geadopteerde kind heeft immers de mogelijkheid de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen door middel van een uittreksel of afschrift van zijn geboorteakte.⁴³⁶ Binnen de huidige Belgische regelgeving heeft het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een donor geen mogelijkheden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Het betreft dus een ongelijke situatie waarvoor geen objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat.⁴³⁷

154. OPLOSSING VOOR DE SCHENDING VAN HET RECHT OP GELIJKE BEHANDELING – Om de Belgische regelgeving in overeenstemming te brengen met het recht van het kind op gelijke behandeling, dienen beide kinderen over gelijkaardige mogelijkheden te beschikken om de identiteit van hun biologische ouders te achterhalen. De opheffing van de anonimiteit van het donorschap zou hiervoor een gepaste oplossing zijn. Hierdoor beschikt het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting immers ook over een wettelijke mogelijkheid om de identiteit van zijn donor te achterhalen. Hierdoor zouden beide kinderen op een gelijke manier behandeld worden, aangezien beide kinderen een procedure ter beschikking hebben om de gegevens van hun biologische ouders op te vragen. Dit zou de ongelijke behandeling beëindigen. Ook voor het recht van het kind op gelijke behandeling bieden de wetsvoorstellen van 11 maart 2015 en 6 mei 2015 een geschikte oplossing. Door de opheffing van de anonimiteit van de donor verkrijgt het kind de mogelijkheid om de identiteit van deze donor te achterhalen. Hierdoor beschikt dit kind over een gelijkaardige procedure als het geadopteerde kind. Deze wetsvoorstellen zorgen er dus voor dat de Belgische regelgeving in overeenstemming komt met het recht van het kind op een gelijke behandeling.

⁴³⁶ J. GERLO en G. VERSCHULDEN, *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 20; J. VAN BROECK, "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteouders te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 416; G. VERSCHULDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 25.

⁴³⁷ D. DE PRINS, S. SOTTIAUX en J. VRIELINK, *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 255.

C) Besluit

155. WETSVORSTEL 11 MAART 2015 – De Nederlandse regeling omtrent donorschap verdient de voorkeur. Deze regelgeving zorgt immers voor een oplossing voor alle onverenigbaarheden van de Belgische regelgeving met de rechten van het kind. Zowel de problematiek rond het recht van het kind om zijn ouders te kennen als het recht op gelijke behandeling wordt hiermee aangepakt. Aangezien het wetsvoorstel van 11 maart 2015 de Nederlandse regelgeving volledig nabootst, verdient het de voorkeur dit wetsvoorstel te volgen. De verwezenlijking van dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat de identificatiegegevens van de donor bewaard worden, dat het kind toegang krijgt tot de identiteit van zijn donor en dat het kind zich niet langer in een ongelijke situatie bevindt ten opzichte van het geadopteerde kind.

§3. Europese regelgeving omtrent anoniem donorschap?

156. NOOD AAN EEN EUROPESE REGELGEVING? – Uit de rechtsvergelijking blijkt dat de landen van de Europese Unie nog steeds zeer uiteenlopende regelgevingen hebben omtrent de anonimiteit van het donorschap. Hoewel veel landen pleiten voor de opheffing van de anonimiteit van het donorschap, blijven enkele staten, zoals Frankrijk, vasthouden aan deze anonimiteit. De vraag rijst of het noodzakelijk is om hiervoor een Europese regelgeving te creëren, waardoor de wetgeving van alle EU-lidstaten gelijkgeschakeld worden.

157. WENSELIJKHEID? – De vraag naar een Europese regelgeving omtrent het donorschap bij medisch begeleide voortplanting is niet eenvoudig te beantwoorden. Door een Europese regelgeving zullen de lidstaten verplicht zijn hun wetgeving omtrent anoniem donorschap op elkaar af te stellen. Het grote voordeel hiervan is duidelijkheid en eenvormigheid binnen de Europese Unie. Daarnaast kan hierdoor spermatoerisme vermeden worden. Wanneer de regelgeving in alle landen van de EU gelijk is, vervalt de nood voor personen of koppels met een kinderwens om naar het buitenland te trekken en zich daar te laten insemineren. Toch bestaat ook een nadeel aan een Europese regelgeving omtrent donorschap bij medisch begeleide voortplanting. Wanneer de gelijkschakeling van de regelgeving van de lidstaten tot gevolg heeft dat de anonimiteit van het donorschap in de hele Europese Unie opgeheven wordt, zullen wensouders hun toevlucht zoeken tot het illegale zaadcircuit.⁴³⁸ Dit heeft belangrijke consequenties. Kunstmatige bevruchting zal dan immers gebeuren met donormateriaal van personen die geen medische controle ondergaan hebben. De kwaliteit van dit donormateriaal kan hierdoor niet gegarandeerd worden. De vraag naar een Europese regelgeving omtrent donorschap bij medisch begeleide voortplanting is dus een moeilijk punt. Het betreft wel een piste die in het achterhoofd gehouden moet worden.

BESLUIT

158. RECHTSVERGELIJKING – De rechtsvergelijking toont aan dat elk land zijn eigen afzonderlijke regelgeving heeft omtrent het donorschap bij medisch begeleide voortplanting. Nederland beschikt

⁴³⁸ S. TEUNS, "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 640.

over een geleidelijke informatieverstrekking ten aanzien van het kind. Bij medisch begeleide voortplanting worden zowel de medische gegevens, de niet-identificerende gegevens als de identificerende gegevens van de donor bewaard. Het kind dat de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, kan de niet-identificerende gegevens verkrijgen bij het fertiliteitscentrum. Wanneer het kind de leeftijd van zestien jaar bereikt heeft, krijgt het toegang tot de identificatiegegevens van de donor. Het Verenigd Koninkrijk beschikt over een gelijkaardige regelgeving als Nederland. Ook hier is sprake van een geleidelijke informatieverstrekking. Het verschil met Nederland is dat de identificatiegegevens pas aan het kind meegedeeld kunnen worden wanneer het meerderjarig is. Frankrijk kent een zeer andere regelgeving: daar is de anonimiteit van de donor nog steeds een van de basisprincipes van de medisch begeleide voortplanting. Noch de wensouders noch het kind kunnen gegevens omtrent de donor verkrijgen. De arts van het kind heeft wel toegang tot de medische en niet-identificerende gegevens van de donor in geval van medische noodzakelijkheid.

159. WETSVORSTELLEN – Omtrent de anonimiteit van het donorschap werden reeds drie wetsvoorstellen gedaan. Het wetsvoorstel van 13 november 2014 creëert een systeem van vijf donorprofielen. Zowel de donor als de wensouders kunnen het profiel kiezen dat het beste bij hen past. Dit voorstel biedt echter geen geschikte oplossing voor de Belgische regelgeving, aangezien de informatie die het kind kan verkrijgen afhankelijk is van de keuze die de wensouders maken. Het kind blijft dus nog steeds afhankelijk van zijn juridische ouders om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Daarenboven zorgt dit voorstel voor bijkomende discriminaties tussen de kinderen van de verschillende donorprofielen. Het tweede wetsvoorstel betreft het voorstel van 11 maart 2015. Dit voorstel heeft tot doel een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens op te richten. Dit instituut verzamelt en bewaart de gegevens van de donoren. Wanneer het kind twaalf jaar oud is, heeft het recht op toegang tot de niet-identificerende gegevens van de donor. Wanneer het kind de leeftijd van zestien jaar bereikt heeft, kan het de identiteit van de donor vernemen. Dit voorstel betreft een volledige opheffing van de anonimiteit van de donatie. Als laatste werd op 6 mei 2015 een derde wetsvoorstel ingediend. Dit wetsvoorstel kent een gelijkaardige regeling als het wetsvoorstel van 11 maart 2015. Ook hier is sprake van een opheffing van de anonimiteit van de donatie. Dit voorstel neemt met betrekking tot de toegang tot identificerende gegevens van de donor door het kind echter een leeftijdsgrens van achttien jaar in acht.

160. PERSOONLIJKE VISIE – Er dient geen verplichting tot afstammingsvoorlichting opgelegd te worden aan de juridische ouders van het kind. Dit houdt immers een schending in van het recht op een privé- en gezinsleven van de juridische ouders (artikel 8 EVRM). Deze inbreuk is m.i. niet in evenwicht met het recht van het kind om zijn ouders te kennen, aangezien het de ouders verplicht derden toe te laten tot hun gezinsleven. Met betrekking tot het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op gelijke behandeling dient de voorkeur uit te gaan naar het wetsvoorstel van 11 maart 2015. Dit wetsvoorstel houdt een volledige opheffing van de anonimiteit van donoren in. Dit voorstel biedt een zeer gepaste oplossing voor de knelpunten van de Belgische wetgeving: niet alleen zorgt het voor een effectieve uitoefening voor het kind van het recht om zijn ouders te kennen, maar het biedt tevens een oplossing voor de discriminatie die tussen kinderen van medisch begeleide voortplanting en geadopteerde kinderen bestaat.

161. EUROPESE REGELGEVING – De vraag of de Europese Unie regelgeving omtrent het donorschap bij medisch begeleide voortplanting moet uitvaardigen, kent geen eenvoudig antwoord. Het voordeel hiervan is dat spermatoerisme vermeden wordt. Het nadeel betreft het feit dat wensouders hun toevlucht zullen zoeken tot het illegale zaadcircuit voor inseminaties. Hierbij kan de medische kwaliteit van het donormateriaal niet gegarandeerd worden. Hoewel een Europese regelgeving omtrent donatie bij medisch begeleide voortplanting voordelen en nadelen kent, is het een piste die voor de toekomst in gedachten dient te worden gehouden.

BESLUIT

De Belgische regelgeving omtrent medisch begeleide voortplanting ligt vervat in de wet van 6 juli 2007. Deze wet stelt het principe van de anonimiteit van het donorschap voorop. Dit houdt in dat de fertiliteitscentra slechts bepaalde gegevens van de donor bewaren. Deze gegevens kunnen nooit leiden tot de identificatie van de donor. Gegevens die wel kunnen leiden tot kennis over de identiteit van de donor worden door deze centra ontoegankelijk gemaakt. Het gevolg hiervan is dat noch het kind noch de wensouders de identiteit van de donor kennen. Hierop bestaat een uitzondering met betrekking tot een gekende donor: de identiteit van deze donor kan wel vrijgegeven worden als zowel de donor als de wensouders hiervoor schriftelijk toestemming geven. Het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor heeft geen wettelijke mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouder(s) te achterhalen. Ook wanneer er sprake is van een gekende donor kan het kind niet bij het fertiliteitscentrum terecht om gegevens over deze donor te verkrijgen. Het kind is hiervoor volledig afhankelijk van de goodwill van zijn juridische ouders. Op de juridische ouders van het kind rust echter geen verplichting tot afstammingsvoorlichting. Zij kunnen zelf beslissen of zij het kind informatie verschaffen over de wijze waarop het verwekt is en/of de gegevens van de bekende donor.

Anonieme adoptie betreft de situatie waarbij de identiteit van de biologische ouders van het geadopteerde kind door niemand gekend is. Dit is in België in principe niet mogelijk. De volledige naam van de moeder dient verplicht vermeld te worden op de geboorteakte van het kind. De naam van de vader dient bij de geboorte enkel op de geboorteakte vermeld te worden als de vaderlijke afstamming vaststaat. Het kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt, beschikt over twee wettelijke mogelijkheden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. Als eerste kan het kind een uittreksel of een afschrift van zijn geboorteakte opvragen. Hierop staan de namen van zijn biologische ouders vermeld. Ten tweede heeft het kind recht op inzage van zijn adoptiedossier. Ook hierin worden de gegevens van de biologische ouders van het kind bewaard. Bij anonieme adoptie voorziet de wetgever voor het kind dus twee mogelijkheden om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen.

Zowel op internationaal, Europeesrechtelijk als op nationaal niveau worden de rechten van het kind gewaarborgd. De belangrijkste instrumenten zijn het IVRK, het EVRM en de Belgische Grondwet. Omwille van de beperkte omvang neemt dit werk slechts twee rechten van het kind in acht, namelijk het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op een gelijke behandeling. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen ligt expliciet vervat in artikel 7 IVRK. Toch kent de inhoud van dit recht enkele interpretatiemoeilijkheden. Voor het onderzoek neemt dit werk aan dat onder de term 'ouders' uit artikel 7 IVRK ook de biologische ouders van het kind vallen. Met betrekking tot de zinsnede 'voor zover mogelijk' bepaalt dit onderzoek dat dit enkel van toepassing is op een materiële onmogelijkheid. Een beperking door de staat van het recht van het kind om zijn ouders te kennen valt hier niet onder. Daarnaast valt het recht van het kind om zijn ouders te kennen impliciet binnen het toepassingsgebied van artikel 8 EVRM. Het EHRM heeft geoordeeld dat het recht op kennis van de persoonlijke gegevens en de afkomst een essentieel

onderdeel is van de bescherming van het privéleven van een persoon. Hieruit volgt dat op de staat een positieve verplichting rust om de gegevens over de identiteit van de biologische ouders te bewaren en toegang tot deze gegevens mogelijk te maken. Het recht van het kind om zijn ouders te kennen is echter niet absoluut, wat inhoudt dat een beperking van dit recht mogelijk is wanneer grondrechten van andere personen in het gedrang komen. Hierdoor dient steeds een belangenafweging gemaakt te worden, waarbij het belang van het kind een centrale rol bekleedt. Naast het recht van het kind om zijn ouders te kennen neemt dit onderzoek ook het recht van het kind op een gelijke behandeling in aanmerking. Dit recht wordt gewaarborgd door artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM. Voor de toetsing aan deze bepaling heeft het EHRM een specifiek toetsingskader uitgewerkt. Op nationaal niveau kent het recht op gelijke behandeling zijn grondslag in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Ook met betrekking tot deze bepalingen bestaat een specifiek toetsingskader.

De toetsing van de Belgische regeling omtrent anonieme donatie aan het recht van het kind om zijn ouders te kennen vindt plaats met betrekking tot drie aspecten. Als eerste is de afwezigheid van een afstammingsvoorlichting voor de juridische ouders van het kind. Het betreft hier een situatie tussen particulieren. Aangezien zowel artikel 7 IVRK als artikel 8 EVRM geen horizontale directe werking bezitten, kan het kind geen afstammingsvoorlichting afdwingen van zijn juridische ouders of van de staat. Met betrekking tot dit aspect is er dus geen sprake van een schending van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM. Ten tweede beschikt het kind over een expliciet recht om zijn ouders te kennen, wat inhoudt dat het kind het recht moet hebben om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. De Belgische regeling voorziet echter geen mogelijkheid voor het kind met betrekking tot medisch begeleide voortplanting om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen. De reden hiervoor ligt in het principe van de anonimiteit: de gegevens van de donor worden enerzijds niet bewaard en anderzijds heeft het kind geen toegang tot deze gegevens. Het kind in België heeft in theorie dus wel het recht om zijn ouders te kennen, maar kan dit recht in de praktijk niet uitoefenen. Hierdoor wordt dit recht uitgehold. Als laatste beschikt het kind over geen enkele mogelijkheid om zijn stem te laten horen over het feit of hij de identiteit van zijn biologische ouders wil kennen. Hierdoor wordt het recht van het kind op participatie miskend. Hoewel dit geen rechtstreekse schending van artikel 7 IVRK en artikel 8 EVRM inhoudt, dient de wetgever dit toch in rekening te nemen. Er kan geconcludeerd worden dat de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap niet in overeenstemming is met het recht van het kind om zijn ouders te kennen.

De toetsing van de Belgische regeling omtrent anoniem donorschap aan het recht van het kind op gelijke behandeling vindt plaats op het niveau van het EVRM en op het niveau van de Belgische Grondwet. Met betrekking tot deze toetsing vergelijkt dit werk de situatie van het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting met een anonieme donor met het kind dat zich in de situatie van anonieme adoptie bevindt. Beide kinderen bevinden zich in een gelijkaardige situatie. Toch worden zij niet op eenzelfde manier behandeld: het kind dat verwekt is door medisch begeleide voortplanting beschikt over geen enkele mogelijkheid om de identiteit van zijn biologische ouders te achterhalen, terwijl het geadopteerde kind dit wel kan door middel van een afschrift of uittreksel van zijn geboorteakte of via een inzage in zijn adoptiedossier. Hieruit volgt

dat de gelijke situaties niet op dezelfde manier behandeld worden. Er is dus sprake van een ongelijke situatie. Het doel dat de wetgever aanhaalt voor deze ongelijke situatie betreft de bescherming van de belangen van de donor en van de belangen van de kinderen die voor de MBV-wet geboren zijn. Noch op het niveau van het EVRM, noch op het niveau van de Belgische Grondwet bestaat voor deze ongelijke situatie een objectieve en redelijke rechtvaardiging. Het middel, namelijk het feit dat het kind bij medisch begeleide voortplanting geen toegang heeft tot de identiteitsgegevens zijn biologische ouders, is niet kennelijk evenredig met het beoogde doel. Er is dus sprake van een schending van artikel 14 *juncto* artikel 8 EVRM en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De Belgische regelgeving omtrent anoniem donorschap is dus niet in overeenstemming met het recht van het kind op gelijke behandeling.

De centrale onderzoeksvraag in dit werk dient dus ontkennend beantwoord te worden: de huidige Belgische regeling omtrent anoniem donorschap is niet in overeenstemming met de rechten van het kind. Deze regelgeving betreft immers een schending van het recht van het kind om zijn ouders te kennen en het recht van het kind op gelijke behandeling. Een aanpassing van de Belgische wetgeving dringt zich op.

Hieromtrent zijn reeds drie wetsvoorstellen ingediend. Het eerste wetsvoorstel dateert van 13 november 2014 en introduceert vijf donorprofielen. Zowel de donor als de wensouders kunnen kiezen welk type het beste bij hen past. Dit vormt geen goede oplossing voor de Belgische regelgeving, aangezien het kind hierdoor zijn recht om zijn ouders te kennen niet kan uitoefenen. Het kind is in deze situatie nog steeds volledig afhankelijk van zijn juridische ouders om informatie te verkrijgen over de donor. Daarenboven zet dit wetsvoorstel de deur open voor nieuwe vormen van discriminatie tussen de kinderen van de verschillende donortypes, aangezien het donortype bepalend is voor welke informatie het kind later kan verkrijgen. Het tweede wetsvoorstel werd ingediend op 11 maart 2015 en pleit voor de oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens. Dit instituut bewaart alle gegevens van de donor, ook de identiteitsgegevens, en biedt het kind de mogelijkheid om deze gegevens te verkrijgen. Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft het kind toegang tot de niet-identificerende gegevens, vanaf de leeftijd van zestien jaar heeft het toegang tot de identiteit van de donor. Deze regeling is geïnspireerd op het Nederlandse voorbeeld. Het derde wetsvoorstel dateert recentelijk van 6 mei 2015 en kent een gelijkende inhoud als het wetsvoorstel van 11 maart 2015, met als enige uitzondering dat het kind niet op de leeftijd van zestien jaar, maar op de leeftijd van achttien jaar de identiteit van zijn donor kan kennen. Dit voorstel is geïnspireerd op de regelgeving zoals die geldt in het Verenigd Koninkrijk.

Het is aanbevolen om de Belgische regelgeving aan te passen naar Nederlands voorbeeld. Deze regelgeving bevat een geleidelijke informatieverstrekking ten aanzien van het kind: het kind heeft toegang tot de niet-identificerende gegevens van de donor vanaf de leeftijd van twaalf jaar en tot de identificerende gegevens vanaf de leeftijd van zestien jaar. Dit is meer geschikt dan de regeling van het Verenigd Koninkrijk aangezien hierbij het kind ook tijdens zijn minderjarigheid het recht om zijn ouders te kennen kan uitoefenen. In het Verenigd Koninkrijk kan dit theoretisch niet, aangezien het kind daar meerderjarig moet zijn om de identiteit van zijn biologische ouders te kunnen achterhalen. De regeling van Frankrijk dient niet overgenomen te worden door België,

aangezien Frankrijk nog steeds vasthoudt aan de anonimiteit van donatie. Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 heeft tot doel de Belgische wetgeving aan te passen naar Nederlands voorbeeld. Dit is een zeer goede oplossing voor de knelpunten van de Belgische regelgeving. Hierdoor krijgt het kind de mogelijkheid tot uitoefening van zijn recht om zijn ouders te kennen. Dit zorgt tevens voor een gelijkschakeling van de positie van dit kind met de positie van het kind bij anonieme adoptie. Hierdoor worden de strijdigheden van de Belgische wetgeving met de rechten van het kind verholpen. Het wetsvoorstel van 11 maart 2015 verdient dus de voorkeur.

De vraag of de Europese Unie moet voorzien in een algemene regeling omtrent donatie bij medisch begeleide voortplanting is een moeilijk debat. Enerzijds zorgt dit voor een gelijkschakeling van de wetgeving van de verschillende lidstaten, waardoor spermatoerisme vermeden wordt. Anderzijds dwingt dit wensouders om toevlucht te zoeken tot het illegale zaadcircuit wanneer hierdoor de anonimiteit van de donor in de hele Europese Unie opgeheven wordt. Het betreft hier een delicate kwestie, waar de laatste inkt nog niet over gevloeid is.

BIBLIOGRAFIE

WETGEVING

§1. Internationaal en Europees

Verklaring van Genève inzake de Rechten van het Kind van 26 september 1924, <http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm>.

Verklaring van de Rechten van het Kind van 20 november 1959, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/142/09/IMG/NR014209.pdf?OpenElement>.

Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, *BS* 19 augustus 1955, *err. BS* 29 juni 1961.

Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, *BS* 6 juli 1983.

Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989, *BS* 17 januari 1992.

Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie, gedaan te Den Haag op 29 mei 1993, *BS* 6 juni 2005.

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, *Pb.C.* 18 december 2000, C.364/1.

§2. België

Gecoördineerde Grondwet van België van 7 februari 1831, *BS* 17 februari 1994 (tweede uitg.).

Burgerlijk Wetboek, *BS* 3 september 1807.

Wet van 25 november 1991 houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de rechten van het kind aangenomen te New York op 20 november 1989, *BS* 17 januari 1992, 803.

Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, *BS* 18 maart 1993, 5801.

Wet van 23 maart 2000 tot wijziging van de Grondwet, *BS* 25 mei 2000, 17757.

Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002, 43719.

Wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie, *BS* 16 mei 2003, 26956.

Wet van 24 juni 2004 houdende instemming met het Verdrag inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie, gedaan te Den Haag op 29 mei 1993, *BS* 6 juni 2005, 26062.

Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, 38575.

Wet van 22 december 2008 tot wijziging van de Grondwet, *BS* 29 december 2008, 68648.

Wetsvoorstel betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de boventallige embryo's en de gameten, *Parl.St.* Senaat 2005-2006, nr. 3-1440/1, 46 p.

Plenaire vergaderingen, ochtendvergadering van donderdag 15 juni 2006, *Hand.* Senaat 2005-2006, 15 juni 2006, nr. 3-170, 52 p.

Verslag namens de werkgroep Bio-ethiek over het wetsvoorstel houdende regeling inzake het verzamelen, het bewaren en het verstrekken van gegevens bij de donatie van gameten op 9 maart 2005, *Parl.St.* Senaat 2004-2005, nr. 3-559/2, 26 p.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2013-2014, nr. 3407/001, 13 p.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0618/001, 13 p.

Wetsvoorstel tot oprichting van een Bewaar- en Beheersinstituut voor Donorgegevens, *Parl.St.* Kamer 2014-2015, nr. 0952/001, 16 p.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, tot regeling van de niet-anonieme donatie van gameten en tot bevordering van het recht op identiteit voor donorkinderen, *Parl.St.* Kamer, 2014-2015, nr. 1066/001, 35 p.

§3. Nederland

Wet van 25 april 2002, houdende regels voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting, *Stb.* 2003, <http://wetten.overheid.nl/>.

§4. Verenigd Koninkrijk

Human Fertilisation and Embryology Act 1990, 1 november 1990, <http://www.legislation.gov.uk/>.

The Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, 14 juni 2004, <http://www.legislation.gov.uk/>.

Human Fertilisation and Embryology Act 2008, 13 november 2008, <http://www.legislation.gov.uk/>.

§5. Frankrijk

Code civil, geconsolideerde versie van 22 maart 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/>.

Code de la santé publique, geconsolideerde versie van 9 mei 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/>.

Loi du 29 juillet 1994 relative au don et à l'utilisation des éléments et produits du corps humain, à l'assistance médicale à la procréation et au diagnostic prénatal, nr. 94-654, <http://www.legifrance.gouv.fr/>.

RECHTSPRAAK

§1. Internationaal en Europees

EHRM 23 juli 1968, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64, Belgische taalzaak.

EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België.

EHRM 7 juli 1989, nr. 10454/83, Gaskin/het Verenigd Koninkrijk.

EHRM 22 april 1997, nr. 21830/93, X, Y en Z/het Verenigd Koninkrijk.

EHRM 26 februari 2002, nr. 36515/97, Fretté/Frankrijk.

EHRM 4 september 2002, nr. 53176/99, Mikulic/Kroatië.

EHRM 13 februari 2003, nr. 42326/98, Odièvre/Frankrijk.

EHRM 22 juni 2004, nr. 78028/01 en 78030/01, Pini e.a./Roemenië.

EHRM 22 januari 2008, nr. 43546/02, E.B./Frankrijk.

EHRM 16 juni 2011, nr. 19535/08, Pascaud/Frankrijk.

EHRM 3 november 2011, nr. 57813/00, S.H. e.a./Oostenrijk.

§2. België

Arbitragehof 7 maart 1991, nr. 3/91.

Arbitragehof 28 mei 1991, nr. 13/91.

Arbitragehof 19 december 1991, nr. 39/91.

Arbitragehof 13 januari 1994, nr. 1/94.

Arbitragehof 17 december 2003, nr. 169/2003.

Cass. 4 november 1999, *RW* 2000-2001, 232-233.

Cass. 11 juni 2010, *RTDF* 2011, 119-125, noot MATHIEU, G.

RECHTSLEER

§1. Internationaal en Europees

A) Boeken

ALEN, A. en LEMMENS, P., *Gelijkheid en non-discriminatie*, Antwerpen, Kluwer, 1991, 228 p.

ARAI-TAKAHASHI, Y., *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Antwerpen, Intersentia, 2002, 300 p.

BLAAK, M., BRUNING, M., EIJGENRAAM, M., KAANDORP, M. en MEUWESE, S. (eds.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden, Defence for Children, 2012, 1096 p.

BAYART, C., SOTTIAUX, S. en VAN DROOGHENBROECK, S. (eds.), *Actualités du droit de la lutte contre la discrimination/Actuele topics discriminatierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 407 p.

FEUILLET-LIGER, B., ORFALI, K. en CALLUS, T., *Who is my Genetic Parent? Donor Anonymity and Assisted Reproduction: a Cross-Cultural perspective*, Brussel, Bruylant, 2011, 316 p.

FREDMAN, S., *Discrimination law*, Oxford, Oxford university press, 2011, 348 p.

GERARDS, J., *Rechterlijke toetsing aan het gelijkheidsbeginsel*, Den Haag, Sdu Uitgevers BV, 2002, 803 p.

GERARDS, J., HAECK, Y., DE HERT, P., TJEKEMA, M., VAN DER VELDE, J. en WOLTJER, J., *EVRM. Deel I. Materiële bepalingen*, Den Haag, Sdu Uitgevers, 2013, 1539 p.

HAVERKORT-SPEEKENBRINK, S., *European Non-Discrimination Law*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 377 p.

LENAERTS, K. en VAN NUFFEL, P., *Europees recht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2008, 591 p.

OVEY, C. en WHITE, R., *The European Convention on Human Rights*, New York, Oxford university press, 2010, 644 p.

SMIS, S., JANSSENS, C., MIRGAUX, S. en VAN LAETHEM, K., *Handboek mensenrechten. De internationale bescherming van de rechten van de mens*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 660 p.

VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y. (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar, I*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 1066 p.

VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y. (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze Commentaar, II*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 762 p.

VANDENHOLE, W. (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 67 p.

VERHELLEN, E., *Verdrag inzake de rechten van het kind. Achtergronden, motieven, strategieën, hoofdlijnen.*, Leuven, Garant, 2000, 252 p.

ZIEMELE, I., *Article 7. The Rights to Birth Registration, Name and Nationality, and the Right to Know and Be Cared for by Parents*, Leiden, Martinus Nijhoff, 2007, 31 p.

B) Tijdschriften

BESSON, S., "Enforcing the child's right to know her origins: contrasting approaches under the convention on the rights of the child and the European convention on human rights", *International Journal of Law, Policy and the Family* 2007, 137-159.

BLYTH, E., "Donor assisted conception and donor offspring rights to genetic origins information", *International Journal of Children's Rights* 1998, 237-253.

BLYTH, E. en FARRAND, A., "Anonymity in donor-assisted conception and the UN Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights* 2004, 89-104.

§2. België

A) Boeken

BERGHMANS, E., DECOCK, G., ELIAERTS, C., JANSEGGERS, K., SCHUERMANS, L., SIMOENS, D., SWENNEN, F., VANDAELE, A., VERHELLEN, J., VERRYCKEN, M. en WEYTS, B., *Jongeren & recht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 413 p.

BLAUWHOFF, R., *Foundational facts, relative truths*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 462 p.

DEFrancQ, R., DELPLACE, M., ANG, F., DECOCK, G., PUT, J., SMETS, J., SWENNEN, F., VANDENHOLE, W., VAN DER MUSSELE, E. en VERHEYDE, M., *Kids Codex. Boek I: Kinderrechten in de Grondwet; De implementatie van het IVRK; Jeugdrecht; Minderjarigen en het procesrecht*, Brussel, Larcier, 2009, 363 p.

DE HERT, P., *Artikel 8 EVRM en het Belgisch recht. De bescherming van privacy, gezin, woonst en communicatie*, Gent, Mys & Breesch, 1998, 367 p.

DE PRINS, D., SOTTIAUX, S. en VRIELINK J., *Handboek discriminatierecht*, Mechelen, Kluwer, 2005, 593 p.

DOCQUIR, B., *Le droit de la vie privée*, Brussel, De Boeck, 2008, 354 p.

FEUILLET-LIGER, B., *Procréation médicalement assistée et anonymat, panorama international*, Brussel, Bruylant, 2008, 318 p.

GALLUS, N., *La filiation*, Brussel, Kluwer, 2000, 138 p.

GALLUS, N., *Le droit de la filiation, rôle de la vérité socio-affective et de la volonté en droit Belge*, Brussel, Larcier, 2009, 586 p.

GERLO, J. en VERSCHULDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 663 p.

LEMMENS, P. en SENAËVE, P. (eds.), *De betekenis van de mensenrechten voor het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 201 p.

NYS, H., *Recht en bio-ethiek*, Leuven, Lannoo, 2013, 280 p.

NYS, H. en WUYTS, T., *De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting, Commentaar op de Wet van 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 117 p.

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, *Bijzondere opleiding jeugdrecht 2013-2014*, Brussel, Kluwer, 2013, 956 p.

RIMANQUE, K., *De Grondwet toegelicht, gewikt en gewogen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 444 p.

SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven, Acco, 2013, 671 p.

SENAEVE, P. en SWENNEN, F. (eds.), *De hervorming van de interne en internationale adoptie: commentaar op de wetten van 13 maart en 24 april 2003 en het decreet van 15 juli 2005*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 442 p.

SENAEVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *De hervorming van het afstammingsrecht, Commentaar op de Wetten van 1 juli 2006, 27 december 2006 en 6 juli 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 444 p.

SWENNEN, F., *Familierecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 299 p.

SWENNEN, F., *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 572 p.

SWENNEN, F., *Personenrecht in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 174 p.

TACK, S. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *Medisch begeleide voortplanting in juridisch en ethisch perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 229 p.

TEBOUL, G., *Procréation et droits de l'enfant*, Brussel, Bruylant, 2004, 298 p.

VANDENHOLE, W. (ed.), *Kinderrechten in België*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 258 p.

VANDE LANOTTE, J. en GOEDERTIER, G., *Handboek Belgisch publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2013, 1471 p.

VAN BOSSUYT, H. en VAN DROOGHENBROECK, J-F., *L'adoption/De adoptie*, Brussel, Larcier, 2011, 269 p.

VERSCHELDEN G., *Afstamming*, Mechelen, Kluwer, 2004, 763 p.

VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 840 p.

WUYTS, T., *Ouderlijk gezag*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 990 p.

B) Tijdschriften

DE HERT, P. en SAELENS, R., "Recht op bescherming van het privé-leven", *TPR* 2009, 838-866.

DERESE, M. en WILLEMS, G., "La loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée et à la destination des embryons surnuméraires et des gamètes", *RTDF* 2008, 279-359.

GALLUS, N., "La procréation médicalement assistée et les droits de l'homme", *Rev.trim.dr.h.* 2008, 879-899.

GENICOT, G., "La maîtrise du début de la vie: la loi du 6 juillet 2007 relative à la procréation médicalement assistée", *JT* 2009, 17-27.

HANSON, K., "Directe werking van het IVRK en het belang van het kind" (noot onder Cass. 4 november 1999), *TJK* 2000, 63-66.

HERBOTS, K. en PUT, J., "De grondwettelijke verankering van kinderrechten", *TJK* 2010, 9-19.

HERBOTS, P., "Medisch begeleide voortplanting, enkele topics", *NJW* 2008, 336-341.

MARTENS, I., "Adoptie. Hervorming van intern en interlandelijk adoptierecht", *NJW* 2006, 338-361.

MATHIEU, G., "L'accouchement anonyme: les termes du débat en Belgique", *JDJ* 2013, 24-27.

MATHIEU, G., "L'adoption", *Ann.dr.Louvain* 2014, 63-89.

NYS, H. en WUYTS, T., "De wet betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten", *RW* 2007-2008, 762-776.

PLUYM, L., "Adoptie", *TPR* 2012, 1596-1643.

PLUYM, L., "Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België", *TJK* 2012, 5-22.

SCHRAM, F., "De verhouding tussen de toegang tot de registers en akten van de burgerlijke stand en het algemeen openbaarheidsregime: eindelijk duidelijkheid?", *TGEM* 2003, 182-193.

SMETS, S., "De doorwerking van het Kinderrechtenverdrag in de rechtspraak van het EHRM", *TJK* 2013, 82-89.

SOSSON, J., "Procréations médicalement assistées avec donneur et action en recherche de paternité: quelle interprétation donner aux articles 27 et 56 de la loi du 6 juillet 2007?", *RTDF* 2010, 1102-1111.

SWENNEN, F., "Het nieuwe interne adoptierecht: horresco referens", *RW* 2003-2004, 441-453.

TEUNS, S., "Spermatoerisme. De juridische en maatschappelijke gevolgen", *Jura Falconis* 2012-2013, 623-645.

VAN BROECK, J., "Het recht van een geadopteerde om zijn geboorteparenten te kennen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan..." (noot onder EHRM 13 februari 2003), *TBBR* 2003, 407-423.

VANDAELE, A. en VERHEYDE, M., "Artikel 22bis van de Grondwet: een grondwettelijke bescherming in de kinderschoenen", *TJK* 2000, 4-15.

VERHELLEN, E., "Het Verdrag inzake de rechten van het kind meerderjarig. Enkele beschouwingen over de implementatie in België", *TJK* 2008, 11-40.

VERSCHELDEN, G., "Afstamming en adoptie", *TPR* 2007, 153-232.

VERSCHELDEN, G., "Het belang van het kind in het afstammingsrecht", *TJK* 2005, 168-181.

VERSCHELDEN, G., "Het belang van het kind in het komende afstammingsrecht: considerans voor de wetgever, niet voor de rechter", *T.Fam.* 2013, 98-99.

VEYS, M., "Afstamming na medisch begeleide voortplanting en draagmoederschap", *TBBR* 2006, 402-415.

VISSER-SCHUURMAN, M., "De Europese Unie en Kinderrechten", *TJK* 2009, 206-212.

WUYTS, T., "Het recht op identiteit in de Belgische rechtsorde", *T.Fam.* 2015, 60-65.

§3. Nederland

SCHRAMA, W. en ANTOKOLSKAIA, M. (eds.), *Familierecht. Een introductie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2014, 365 p.

VAN RAAK-KUIPER, J. *Koekoekskinderen en het recht op afstammingsinformatie*, Nijmegen, Willem-Jan van der Wolf, 2007, 219 p.

VLAARDINGERBROEK, P., BLANKMAN, K., HEIDA, A., VAN DER LINDEN, A., PUNSELIE, E. en VAN RAAK-KUIPER, J., *Het hedendaagse personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2008, 636 p.

WORTMANN, S. en VAN DUIJVENDIJK-BRAND, J., *Compendium van het personen- en familierecht*, Deventer, Kluwer, 2009, 362 p.

§4. Verenigd Koninkrijk

A) Boeken

CRETNEY, S. (ed.), *Family law. Essays for the new millennium*, Cornwall, Jordan Publishing Limited, 2000, 201 p.

FORTIN, J., *Children's Rights and the Developing Law*, Hampshire, LexisNexis, 2003, 663 p.

B) Tijdschriften

BLYTH, E., "Access to genetic and birth origins information for people conceived following third party assisted conception in the United Kingdom", *International Journal of Children's Rights* 2012, 300-318.

TURKMENDAG, I., DINGWALL, R. en MURPHY, T., "The removal of donor anonymity in the UK: the silencing of claims by would-be parents", *International Journal of Laws, Policy and the Family* 2008, 283-310.

§5. Frankrijk

A) Boeken

BATTEUR, A., *Droit des personnes, des familles et des majeurs protégés*, Parijs, Lextenso éditions, 2009, 522 p.

BENABENT, A., *Droit de la famille*, Parijs, Lextenso éditions, 2012, 550 p.

TERRE, F. en FENOUILLET, D., *Droit civil. La famille*, Parijs, Editions Dalloz, 2011, 1106 p.

B) Tijdschriften

NEIRINCK, C., "La procréation médicalement assistée en France : une question d'égalité?", *CJWL* 2013, 369-383.

ANDERE

Adv.RvS 39.474, 39.475, 39.476, 39.477, 39.478 en 39.525 bij het wetsvoorstel betreffende draagmoeders van 14 februari 2006, *Parl.St. Senaat 2005-2006*, nr. 3-417/3, 93 p.

COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, Concluding Observating bij Noorwegen van 25 april 1994, *CRC/C/15/Add.23*, 4 p.

COMITÉ VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, Concluding Observation bij Tsjechië van 4 augustus 2011, *CRC/C/CZE/CO/3-4*, 19 p.

General comment no. 12 on the right of the child to be heard by the Committee on the rights of the child, 20 juli 2009, www.ohchr.org, 31 p.

General comment no. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), 29 mei 2013, www.ohchr.org, 21 p.

VERENIGDE NATIES, *Treaty Collection Human Rights*, IV 11, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20I/Chapter%20IV/IV-11.en.pdf>, 28 p.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Anoniem donorschap en kinderrechten

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2015**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Sijmons, Marijke

Datum: **15/05/2015**